

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

—●—
CİLT : 35
—●—

107 nci Birleşim
8 . 6 . 2000 Perşembe
—●—

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	3
II. - GELEN KÂĞITLAR	4
III. - YOKLAMALAR	5, 44, 78
IV. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	7, 46
1. - Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilâtı Hakkında 189 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/53) (S. Sayısı : 433)	7
2. - Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdari Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/536) (S. Sayısı : 376)	7:44, 46:61
3. - İcra ve İflâ Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/403) (S. Sayısı : 329)	61:78
4. - Noterlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/596) (S. Sayısı : 330)	78
V. - SORULAR VE CEVAPLAR	80
A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI	80
1. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, taksi plakalarının vergilendirilmesine ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/1992)	80:81

Sayfa

2. - Adana Milletvekili Ali Halaman'ın, Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve hizmetlere ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Ökstüz'ün cevabı (7/2045) 81:85
3. - Adana Milletvekili Ali Halaman'ın, Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve hizmetlere ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Edip Sadıker Gaydalı'nın cevabı (7/2059) 85:88
4. - Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, vergi borçlarının tahsiline ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/2061) 89:90
5. - Siirt Milletvekili Ahmet Nurettin Aydın'ın, posta gönderilerinin adresine ulaşmadığı iddialarına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Ökstüz'ün cevabı (7/2064) 90:91
6. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, kredi kartı ekstrelerinin postada gecikmesinden doğan sorunlara ilişkin Devlet Bakanı (Recep Önal)'dan sorusu ve Kültür Bakanı ve Devlet Bakanı Vekili İstemihan Talay'ın cevabı (7/2094) 91:95

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.00'te açılarak dört oturum yaptı.

İzmir Milletvekili Kemal Vatan, 15 Mayıs 1919 İzmir'in işgaline, Gazeteci Hasan Tahsin ve ilk kurşuna,

Konya Milletvekili Ali Gebeş, Konya'daki sel felaketine,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde Türkiye - Kanada Parlamentolararası Dostluk Grubunun kurulmasına ilişkin Başkanlık tezkeresi kabul edildi.

Yumurta üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan (10/8) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonu üyeliklerine, gruplarınca aday gösterilen milletvekilleri seçildiler.

Başkanlıkça:

(10/8) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonunun başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtip üye seçimini yapmak üzere toplanacakları gün, saat ve yere,

Plan ve Bütçe Komisyonunda, değişen oranlar nedeniyle, bağımsız milletvekillerine düşen 1 üyelik için aday olmak isteyen bağımsız milletvekillerinin yazılı olarak müracaat etmelerine ,

İlişkin duyuruda bulunuldu.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

2 nci sırasında bulunan, Devlet Memurları Kanunu, Harcırah Kanunu, Bazı Sağlık Personelinin Devlet Hizmeti Yükümlülüğüne Dair Kanun, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, Kadastro Kanunu ve Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının (1/619, 1/592, 1/622) (S. Sayısı : 401) görüşmeleri tamamlanarak, kabul edildiği ve kanunlaştığı açıklandı;

1 inci sırasında bulunan, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilâtı Hakkında 189 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Dışişleri Komisyonu Raporunun (1/53) (S. Sayısı : 433),

4 üncü sırasında bulunan, İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısının (1/403) (S. Sayısı : 329),

5 inci sırasında bulunan, Noterlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının (1/596) (S.Sayısı : 330),

Görüşmeleri, komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadıklarından;

3 üncü sırasında bulunan, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdari-Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının (1/536) (S. Sayısı : 376) görüşmeleri, komisyon yetkilileri bulunup hükümet temsilcisi Genel Kurulda hazır bulunmadığından, bir defaya mahsus olmak üzere,

Ertelendi.

Bartın Milletvekili Zeki Çakan, 401 sıra sayılı kanun tasarısının görüşmeleri sırasında, Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in konuşmasında Grubuna ve Genel Başkanına sataşdığı iddiasıyla bir konuşma yaptı.

Alınan karar gereğince, 8 Haziran 2000 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere, birleşime 23.15'te son verildi.

Ali İhsan
Başkanvekili

Şadan Şimşek
Edime
Kâtip Üye

Sebahattin Karakelle
Erzincan
Kâtip Üye

II. - GELEN KÂĞITLAR

8.6.2000 PERŞEMBE

Raporlar

1. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Genel Sekreteri Arasında Radyokomünikasyon Meclisi ve Dünya Radyokomünikasyon Konferansı ile Radyokomünikasyon Sektörü ile İlgili Diğer Toplantıların Düzenlenmesi, Gerçekleştirilmesi ve Giderlerinin Karşılmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/661) (S. Sayısı : 454) (Dağıtma tarihi : 8.6.2000) (GÜNDEME)

2. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ankara ve Aşkabad'da Diplomatik Temsilciliklerin Yerleşimine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/666) (S. Sayısı : 455) (Dağıtma tarihi : 8.6.2000) (GÜNDEME)

3. - En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/673) (S. Sayısı : 457) (Dağıtma tarihi : 8.6.2000) (GÜNDEME)

Sözlü Soru Önergesi

1. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, Sigorta Teftiş Kurulu Samsun Grup Başkanlığının başka bir ile taşınması yönünde bir çalışma olup olmadığına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/727) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.2000)

Yazılı Soru Önergeleri

1. - Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Aksaray-Helvadere-İhlara karayoluna ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/2165) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.2000)

2. - Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Aksaray-Eskil İlçesinin mahalle yollarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi (7/2166) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.2000)

3. - Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Kapadokya Bölgesindeki yollara ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/2167) (Bakanlığa geliş tarihi : 7.6.2000)

4. - Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Aksaray'ı Kırşehir'e bağlayan ve Kızılırmak üzerine yapımı planlanan köprüye ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/2168) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.2000)

5. - Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Aksaray-Sarıyahşi arasında ulaşımı sağlayacak karayolunun ne zaman yapılacağına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/2169) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.2000)

6. - Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Aksaray-Eskil İlçesi ile Tuz Gölü arasındaki arazinin ağaçlandırılmasına ilişkin Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/2170) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.2000)

7. - Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Aksaray - Gülağaç karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/2171) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.2000)

8. - Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Aksaray-Gülağaç-Sofular-Bekarlar yan karayoluna ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/2172) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.2000)

9. - Sakarya Milletvekili Cevat Ayhan'ın, Bakanlık müfettişlerince hazırlanan TTKK teftiş raporuna ilişkin Tarım ve Köy İşleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/2173) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.2000)

10. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, Ankara'da akredite edilmiş büyükelçilerin yurt içinde yaptıkları gezilere ilişkin Dışişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/2174) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.2000)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.00

8 Haziran 2000 Perşembe

BAŞKAN : Başkanvekilli Ali İLİKSOY**KÂTİP ÜYELER : Sebahattin KARAKELLE (Erzincan), Şadan ŞİMŞEK (Edirne)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Bıyık Millet Meclisinin 107 nci Birleşimini açıyorum.

III. – Y O K L A M A

BAŞKAN – Ad okunmak suretiyle yoklama yapacağım.

Yoklamaya Adana İlinden başlıyorum.

(Yoklamaya başlandı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, burada bulunduğuna dair yoklama pusulası gönderen arkadaşlarımızın Genel Kuruldan ayrılmamalarını rica ediyorum; yoklamayı müteakiben, burada olup olmadıklarını arayacağım. Bu hususun bilinmesini istiyorum.

(Yoklamaya devam edildi)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, yoklama sırasında oy pusulası gönderen sayın milletvekillerinin salonda bulunup bulunmadıklarını arayacağım.

Ali Rahmi Beyreli?.. Burada.

Seydi Karakuş?.. Burada.

Nevzat Taner?.. Burada.

Cumali Durmuş?.. Burada.

Ramazan Gül?.. Burada.

Yıldırım Ulupınar?..

Mehmet Nuri Tarhan?..

Abdurrahman Küçük?.. Burada.

İbrahim Konukoğlu?.. Burada.

Ali Güner?.. Burada.

Sadi Somuncuoğlu?.. Burada.

Melda Bayer?.. Burada.

Gaffar Yakın?.. Burada.

Abdilkadir Akcah?..

Esvet Özdoğu?.. Burada.

Mehmet Ceylan?.. Burada.

Mehmet Nacar?.. Burada.

Mustafa Verkaya?.. Burada.

Hasan Macit?.. Burada.

Oktay Vural?.. Burada.
Ahmet Arkan?.. Burada.
Necdet Tekin?.. Burada.
Orhan Ocak?.. Burada.
Recai Yıldırım?.. Burada.
Orhan Şen?.. Burada.
Nazif Okumuş?.. Burada.
Mehmet Serdaroğlu?.. Burada.
Ali Halaman?.. Burada.
Mustafa Gül?.. Burada.
Ali Bilici?.. Burada.
Numan Gülltekin?.. Burada.
Ahmet Ertürk?..
Ali Uzunırmak?.. Burada.
Musa Konyar?.. Burada.
Nurettin Atik?.. Burada.
Safder Gaydalı?.. Burada.
Aydın Gökmen?.. Burada.
Halil İbrahim Özsoy?.. Burada.
Murat Başesgioğlu?.. Burada.
Yalçın Kaya?.. Burada.
Vedat Çınaroğlu?.. Burada.
Hakkı Töre?.. Burada.
Metin Bostancıoğlu?.. Burada.
Abdülkadir Akcan?.. Yok.
Ahmet Ertürk?.. Yok.

Sayın milletvekilleri, yoklamadan sonra Genel Kurula gelen arkadaşlarımız, Başkanlığa pusulayı gönderirken, burada olduklarının teyidini alsınlar; aksi halde, işleme almayacağım ve yok sayacağım.

Sayın Saffet Arıkan Bedük ?..Burada.
Sayın Fevzi Şihanlıoğlu?..Burada.
Sayın İsmail Hakkı Cerrahoğlu?.. Burada.
Sayın Edip Özgenç?.. Burada.
Sayın Kemal Kabataş?.. Burada.
Sayın Ayvaz Gökdemir?.. Burada.

Sayın milletvekilleri, toplantı yetersayımız vardır; görüşmelere başlıyoruz.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına başlıyoruz.

Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatı Hakkında 189 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle ilgili tasarının müzakeresine başlayacağız.

IV. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. – *Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatı Hakkında 189 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1153) (S. Sayısı : 433)*

BAŞKAN – Komisyon ?..Yok.

Hükümet ?..Yok.

Ertelenmiştir.

Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdarî Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporunun görüşmelerine başlıyoruz.

2. – *Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdarî Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (11536) (S. Sayısı : 376) (1)*

BAŞKAN – Sayın Komisyon ?.. Hazır.

Sayın Hükümet ?..Hazır.

Sayın milletvekilleri, raporun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım: Raporun okunmasını kabul edenler... Etmeyenler... Raporun okunması kabul edilmemiştir.

Tümü üzerinde, şu ana kadar bir söz isteği intikal etmedi.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Mehmet Gözlükaya konuşacaklar.

BAŞKAN – Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Gözlükaya; buyurun.

DYP GRUBU ADINA MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimin başında, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Konuya geçmeden önce, içinde bulunduğumuz haftada Türkiye'nin tekrar yaşamak zorunda kaldığı deprem sebebiyle, depreme maruz kalan ve iki ilçemizde ölümlü sonuçlanan, ayrıca, Denizli, Aydın civarında hasarsız, ama, yine de günlerce milletimizi sıkıntıya sokan deprem sebebiyle ölenlere Allah'tan rahmet, deprem bölgesindeki insanlarımıza da geçmiş olsun dileklerimi iletmek istiyorum.

Bugün görüşmekte olduğumuz, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında -2576 sayılı ve usul yasası olan 2577 sayılı Yasalarda vaki değişiklikleri görüşmek üzere söz aldım; Doğru Yol Grubu adına, tekrar, Yüce Meclise saygılarımı sunuyorum.

Değerli üyeler, gerek adli yargımızda gerekse idarî yargımızda gerçekten büyük eksiklikler vardır, sorunlar vardır. Bildiğiniz gibi, yargı, insanlarımızın güvenebilecekleri en son mercidir; yani, diğer kurumlardaki yanlışlıklar zamanla telafi edilebilir, ama, yargıdaki yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün değildir. Bu bakımdan, insanlarımızın en son başvurabilecekleri merci, yargı mercimizdir.

(1) 376 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Yargının, her şeyden önce, bu güveni devam ettirebilmesi için güçlü olması gerekir. Güçlü yargı, bağımsız yargı demektir; güçlü yargı, yargı mensuplarının ekonomik sorunlarının olmadığı, bu anlamda güçlü olan hâkimlerden teşekkül eden yargıdır. Yani, bir Yargıtay Başkanımızın geçmişte dediği gibi, yargı mensuplarının cüzdan ile vicdan arasında bir muhasebe yapma, bir sıkışma durumundan kurtulmaları gerekmektedir. Çok şükür ki, Türk yargı mensupları, cüzdanı bir tarafa bırakıp, vicdanlarıyla Türkiye'de bugüne kadar doğru kararlar vermektedirler ve vermeye de devam edeceklerdir.

Bu ekonomik güç meselesi, cüzdan meselesi vesilesiyle birkaç şeyi söylemek zorunda olduğumu hissediyorum. Konumuzla ilgisi biraz az olmakla birlikte, bunu dile getirmekte, Türk Milleti açısından, en azından çalışanlar açısından fayda mülhaza ediyorum. Öncelikle, gerek adli gerekse idari yargıda çalışan yargı mensuplarının ekonomik zorluklar içerisinde olduklarını biliyoruz. Gerçi, yüksek dereceli hâkimlerimizin, ekonomik olarak biraz güçlendikleri görülmekte ise de, derecesi düşük olan hâkim ve savcılarımızın aldıkları maaşın yeterli olmadığını hepimiz biliyoruz ki; kendileride "temsil ödeneğinden biz de istifade edelim" diye ilgili yerlere davalar da açmışlardır.

Ayrıca, yargı faaliyetlerini tamamlayan yargı personelinin, yani, kâtiplerin, mübaşirlerin ve diğer görevlilerin de maddi sıkıntı içerisinde olduklarını; bunların da, mesleğin özelliğine ve hassasiyetine göre, ekonomik olarak güçlendirilmeleri gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Keza, genel idare hizmetleri sınıfında çalışanların aralarındaki maaş farklılıklarının da ortadan kaldırılmasının, artık, Türk Milletinin, Türk hükümetlerinin vazgeçilmez bir mecburiyeti olduğunu ifade etmek isterim. İşçi ile memur arasındaki, işçi ile teknisyen arasındaki, işçi ile mühendis arasındaki maaş farklılıkları, bugün için, Türkiye'ye yakışmayan bir personel rejiminin sonucudur. O bakımdan, bu Meclisin -hükümetin önderliğinde- bu farklılıkları kesinlikle ortadan kaldırma mecburiyeti ve vebali vardır.

Şimdi, düşünebiliyor musunuz; genel idare hizmetleri sınıfında çalışan yüksek tahsilli, dört yıllık fakülteden mezun olmuş on yıllık bir memurun 140 milyon lira gibi bir ücretle Türkiye'de geçinmesi mümkün müdür?! Ayrıca, teknik bir müdürün şoföründen az maaş alarak görev yapması mümkün müdür?! Yani, bu, bugünkü Türkiye'ye, çağdaş olma yolunda ilerlemeye çalışan Türkiye'ye yakışır mı?!

Sevgili arkadaşlarım, ayrıca, kamu görevi yaptığını söylediğimiz muhtarlar, Bağ-Kur primini ödeyemeyecek durumda maaş alıyorsa, bu, doğru bir olay mıdır?!

Bu konuda son olarak bir şey daha söylemek istiyorum: Türkiye, 1965'li yıllarda, Adalet Partisinin hükümet olduğu dönemlerde, 65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve sakatlara maaş bağlanmasıyla ilgili bir yasa çıkarmıştı. O günün şartlarında belki bu biraz iyi gibiydi; ama, gelin görün ki, bugün, ayda 11 milyon lira gibi cüzi maaş alan -üç ayda 33 milyon lira alacak- bir sakat, 65 yaşını doldurmuş muhtaç ve âciz bir kişi, Türkiye'nin bugünkü ekonomik şartlarında bununla geçinebilecek; bunu kabul etmek mümkün değildir.

Bu bakımdan, hepimizin vebalini tekrar hatırlatıyorum ve Yüce Mecliste, personel rejimimizdeki aksaklıkların giderilmesi için her türlü gayretin gösterilmesi gerektiğini vurguluyorum.

Değerli arkadaşlarım, geçenlerde, burada, bu işten sorumlu Devlet Bakanı Sayın Şükrü Sina Gürel Bey "biz, personel rejimindeki aksaklıkları halletmek için çalışıyoruz" dediler. on yıldır, biz vekil olduğumuz günden beri bu çalışmalar yapıyor; ama, Türkiye, bu Meclisler, bu hükümetler, bunu maalesef çözememişlerdir. Bu kargaşaya, bu adaletsizliğe son vermek zorunda olduğumuzu bir kere daha ifade ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, görüşmekte olduğumuz tasarı, idari yargıda yapılması gereken değişikliklerin bir bölümünü oluşturmaktadır. Bir reform niteliğinde olarak tanıtılması mümkün değildir;

ama, bir reformun başlangıcıdır, bir parçası olarak düşünülebilir ve Doğru Yol Partisi olarak, etkileri olmasına rağmen bu tasarıya olumlu baktığımızı, sözlerimin başında ifade etmek istiyorum.

Bir de şu konuyu belirtmek isterim: Yargının kesinlikle tarafsız olması gerekirken, yargının -nasıl ekonomik olarak güçlendirilmesi gerekiyorsa- fiziksel olarak da güçlendirilmesi, yani, rahat çalışabilme ortamlarının yaratılması için, mutlaka, bina vesaire gibi tefrişlerin de yapılması lazım. Denizli'de binlerce iş vardır; ama, Denizli Adliyesi, maalesef, depremden zarar görecektir bir binada, raporlu bir binada görev yapmak zorunda kalmıştır. Adalet Bakanlığımızdan, bu yönde gerekli destek ve yardımı yapmalarını bu vesileyle ifade ediyorum; bunu istiyoruz. Türkiye'nin her yerinde de bu gibi sıkıntuların olduğunu belirtmekte fayda görüyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu tasarıyla getirilmek istenen konu, daha doğrusu bu tasarının amacı, idarî kararların çabuk alınması ve Danıştayın yükünün hafifletilmesidir. Bildiğimiz gibi, geciken adalet, adalet değildir; ama, hâlâ, bütün yargı mercilerinde olduğu gibi, gerek ilk derece mahkemelerinde gerekse üst derece mahkemeleri dediğimiz temyizden görev yapan mahkemelerimizde yığılmalar devam etmektedir. Bu yığılmaların bazılarını, rakamlarla, biraz sonra sözlerimin devamında söyleyeceğim.

Bu tasarıyla getirilmek istenen yenilikler şunlardır:

Birincisi, öncelikle, bölge idare mahkemelerinde geçici olarak teşekkül eden üyeliklerle ilgilidir. Başkanını atamışsınız; ama, bölge idare mahkemesinde, başkanın başkanlığında toplanacak mahkeme kurulunu, ancak geçici üyelerle, yani, idare mahkemesi ve vergi mahkemesinden gelen üyelerle teşekkül ettirip, vazife gördürüyorsunuz. Bu tasarıyla, bu konu hallédilmiş; yani, 1 başkan ve 2 üyeden teşekkül eden bölge idare mahkemesi haline getirilmiş; bu, bir yeniliktir.

İkincisi, bölge idare mahkemelerine, kısmen, itiraz yoluyla, istinaf mahkemesi görevi verilmiştir; ama, burada, Danıştayın yükünün azaltılması gaye edinilerek, istinaf mahkemesi sıfatıyla görevlendirilen bölge idare mahkemelerinin hâkimleri ve üyeleri, aynen adli yargıda olduğu gibi, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca tayin edilmektedir ki, bu, doğru bir yaklaşımdır; bunun bu şekilde yapılmasında fayda olduğunu ifade etmek istiyorum.

Tabii, bununla getirilmek istenen bir husus da şudur: İdare ve vergi mahkemelerinin başkanlarının, mecburen, kendi mahkemelerinin vermiş oldukları kararlara itiraz mercii sıfatıyla bakmaları gibi bir zorluk da ortadan kaldırılmış bulunmaktadır.

Ayrıca, bu yasa tasarısıyla, tek hâkimin bakacağı idare mahkemelerindeki tam yargı ile -yani tam yargı dediğimiz, tam kaza davası; tazminat davalarını esas alan tam yargı; yeni adı o- vergi mahkemelerindeki ihtilafların parasal sınırları artırılıyor ve bununla da, tabii ki, davaların görülmesi hızlandırılıyor. Bugüne kadar, mevcut yasamızda, dava sınırı olarak 8 milyon lira esas alınmışken, bu değişiklikle 1 milyar liraya çıkarılmıştır ve bu, doğru bir tespittir, doğru bir düzenlemedir.

Ayrıca, yine bizim önemsedığımız bir yenilik; biraz da Anayasa Mahkemesinin geçmiş yasayla ilgili iptal kararından sonra doğan bir boşluk olmuştur ve o iptal kararına göre bir düzenleme yapılmıştır. İdarî dava açma hakkı, kişisel menfaatları olanlar yerine, menfaatları ihlal edilenlere de sağlanmıştır; yani, dava açacakların sayıları da çoğaltılmış olarak görülmektedir.

Değerli arkadaşlarım, bu değişiklikler acaba yeterli midir; bize göre, önemli yenilikler getirilmiştir yasanın amacına göre; ama, yeterli değildir. Niçin yeterli değildir; bu husustaki bazı düşüncelerimizi de bu vesileyle arz etmek istiyoruz; bunlardan bazıları şunlar:

Yasadaki değişiklikle, mahkemeler, gerektiğinde çalışma kurulları, yani mahkeme kurulları teşekkül ettirebileceklerdir. Tabii, bu kurulların çalışması için, bölge idare mahkemelerinde, bize

göre -takdir, tabii ki, yetkililerindir- başkanvekillikleri ihdas edilmelidir diye düşüntüyoruz; çünkü, bölge idare mahkemeleri başkanlarının, temsil, idarî ve yargı görevleri vardır. Hepimiz de biliyoruz ki, bir ilde, başkan, protokollere yetişse, mahkemeye uğrayamaz. O bakımdan, başkanvekillikleri, sayıları ne olursa olsun, ihdas edilmelidir diye düşüntüyoruz; bunu, zarurî görmekteyiz.

Ayrıca, Danıştayımızdaki yığılmanın sebebi hâkim açıklarına falan bağlanamaz. Bugün için, hakikaten, daireler, en az 8 üyeden teşekkül eder ve yeterli sayıda, hâkimlerin bulunduğu daireler, kurumlar haline gelmiştir. Bu bakımdan, hâkim açığı söz konusu değildir; ama, belki, yığılmanın önlenmesi bakımından daire sayısını artırmak mümkün olabilir; yine de, bu, Danıştayımızın ve Adalet Bakanlığının takdirine kalmış bir olaydır; ama, biz, temenni olarak, en azından, bu eksikliği dile getirmek istiyoruz. Bugün, halen, Danıştayımızda 64 000 adet mevcut derdest dava vardır; yani, gelecekte, belki, şu düzenlemeyle bu miktar azalacaktır; ama, bugünkü durumu sıkışiktır. 12 olan dairesi sayısı, belki, 15'e çıkarılabilir gibi bir temenni içinde bulunuyoruz.

Değerli arkadaşlarım, Danıştayımızda, 1995 yılından bu yana gelen, biriken temyiz dosyaları vardır, temyizen gelen kararlar vardır. Bu 2577 sayılı Yasanın 45 inci maddesinde vaki değişikliklerle, yani, sayma usulüyle belirlenen konularla tahdit edecek olursak, Danıştaya temyizen gelen dava sayılarında çok büyük düşmeler olmuyor. Neden olmuyor; çünkü, buralardan gelen, yani, idare ve bölge idare mahkemelerinden ve vergi mahkemelerinden gelen nihaî "olur" olarak verilmeyen kararlardan temyize gelenlerin sayısı çok az. Bir örnek vermek gerekirse, 1999 yılında Ankara Bölge İdare Mahkemesinden 424 karar çıkmıştır. Bu kararların, temyizen Danıştaya gelenlerinin oranı yüzde 1 veya 2. Keza, Ankara Vergi Mahkemesinden gelen karar sayısı ise, daha doğrusu 1999'da vergi mahkemesinin almış olduğu karar sayısı 141. Bundan gene bir oranlama yapacak olursak, vergi mahkemesinden temyizen Danıştaya gelen dava oranı yüzde 1 civarında. Bunu, bütün Türkiye'den, gerek vergi mahkemeleri gerekse bölge idare ve idare mahkemelerinden Danıştaya temyizen gelen kararlara şamil kılsak, yüzde 1 veya 2 civarındadır ki, bu, bana göre, Danıştayda pek büyük rahatlık sağlayamaz. Onun için, biraz sonra söyleyeceğimiz öneriyi getirmek istiyoruz.

Ayrıca, biliyorsunuz, Danıştayımızın iki türlü dava bakma hakkı var. Birincisi, ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalar var; ikincisi, temyizen baktığı davalar var. Örneğin, Danıştayımız oniki yıl içerisinde 503 000 davaya bakmak durumunda kalmış. Bu davaların içinden 36 000'i, ancak ilk derece mahkemesi sıfatıyla baktığı davalardır; ki, bunun oranı yüzde 6 civarındadır. Bu yüzde 6'lık, Danıştaya gelen dava sayısındaki azalma, bize, çok büyük bir manada da ifade etmiyor gibi görünüyor. Bu bakımdan, bölge idare mahkemelerinin bakacakları ve nihaî olarak karara varacakları davaların sayısının, yani, konuların sayısının artırılması gerektiğini burada ifade etmeyi bir görev addediyorum.

Asıl sorun, bize göre, şu: Danıştaya, idarî mahkemelere gelen işler iki türlü biliyorsunuz; birisi, idarelerin bireysel işlemlerinden kaynaklanan davalar; ikincisi de, yine idarelerin icraî faaliyetlerinden kaynaklanan davalardır. Bizce, Danıştaya gelen, idarelerin icraî işlemlerinden kaynaklanan dava sayısını azaltmak lazım. Bunun için de bölge idare mahkemelerinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Gözlükaya, 1 dakika içerisinde toparlayınız.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkan. 1 dakika yetmez; ama, usulünüzü bozmak da istemiyorum.

Bu, öyle önemli bir konu ki, diyelim ki Van'daki herhangi bir belediyenin bir pazarla ilgili aldığı karar dahi Danıştaya gelebiliyor. Bu bakımdan -bir önerge hazırladık, bu önergeyi Yüce Mec-

İşin takdirine arz edeceğimiz- 45 inci maddeyle getirilmek istenen konuların biraz artırılmasını diliyoruz.

Ayrıca, son olarak şunu söylemek istiyorum: İdarî davalarda, dava açma hakkı olanlara, bir yıl içerisinde müracaat etme -en azından mirasçılarının- hakkı tanınmalıdır. Bu yasa değişikliğinde bu yok; ama, 2577 sayılı Yasanın 26 ncı maddesinde bir değişiklik düşünlürse, faydadan âri değildir diye düşünülüyor; çünkü, müracaatta bir süre yok; onun için, davaların çoğalmasına sebebiyet verilebiliyor.

Sevgili arkadaşlarım, sondan bir evvelki cümle olarak şunu söylüyorum: Bir kere...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) – Bunu söylemek zorundayım.

Bir kere, alınan idarî kararların uygulamalarında idarelerin keyfiliğe kaçtığını görüyoruz. Yaşada, sadece maddî ve manevî tazminat hakları var dava açanların, haksızlığa uğrayanların; ama, bize göre, bu yeterli değil. Bugün, memur, mahkemeden bir karar alıyor; ertesi gün, idare, yeniden bir ceza veriyor. Bunun önlenmesi için, bu yetkililerin cezaî sorumlulukları da olabilecek şekilde bir tedbir getirilmesi kanaatini taşıyoruz.

Bu tasarıya olumlu baktığımızı ifade ediyorum. Sayın Başkandan ve Yüce Meclisten özür dileyerek, teşekkür ediyor; saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Gözlükaya.

Fazilet Partisi Grubu adına, Şanlıurfa Milletvekili Sayın Yahya Akman; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

FP GRUBU ADINA YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sıra sayısı 376 olan, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdarî Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının bütünü üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan evvel, bundan birkaç gün önce meydana gelen Çerkeş merkezli depremde ve daha önceki sel felaketlerinde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum; yaralananlara da acil şifalar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, hukuk devleti, yönetimi hukuka bağlı ve saygılı devlet demektir. Mahkemelerin bağımsızlığı, hâkim teminatı, kuvvetler ayrımı, demokrasiye bağlılık, hukuk devletinin esaslarındandır.

Hukuk devletinin, konumuz itibarıyla önemli bir diğer esası da, yönetimin eylem ve işlemlerinin yargı denetimine tabi olmasıdır. Kendisini hukuka bağlı saymayan, yargı kararlarını yerine getirmekten kaçınma eğilimi içerisinde olan, hukuka olan saygısından şüphe duyulan bir yönetim ile yönetimin yetki ve sorumluluk alanına taşıdığı, yönetimin etkinliğini azalttığı, tarafsız ve objektif olmaktan uzaklaştığı izlenimini veren ve hızlı işlemeyen bir yargının, toplumda huzursuzluğa yol açacağı ve devlete olan güveni sarsacağı şüphesizdir; ancak, böyle bir durumu, sadece yönetimin ve yargının arz ettiği bu görüntüme bağlamak da doğru değildir.

İç barış, toplumsal huzur ve devlete olan güven duygusu açılarından oynadığı rol dikkate alındığında, yönetimin işlem ve eylemlerini yargı denetimine tabi tutan idarî yargının önemi daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. İdarî yargı, bunu yaparken, yasamaya ve yürütmeye müdahale

eder bir yaklaşım içerisinde olmamak durumundadır. İdarî yargının yaptığı tespitlerde vardığı sonuçların objektif, soyut, genel ve yönetimi bağlayıcı bir nitelik taşıması gerekmektedir. Olması gereken bir yapı ve işleve sahip idarî yargının, sivil toplum örgütlerinin yaygın ve etkin olmadığı toplumlarda, siyasal iktidar ve yetkilerini, sadece, siyaset adamlarının kişisel anlayış ve takdirlerine bırakılmasını önlemek gibi sınırlı bir işlevi yerine getirdiğini de, bu vesileyle belirtmek gerekir.

Az önce belirttiğim hususlar dikkate alındığında, idarî yargının, işlevinin sadece adalet dağıtmak olmadığı, adalet dağıtırken, aynı zamanda toplumsal barışın sağlanmasına önemli katkılarda bulunmak gibi bir işlevi de yerine getirdiği anlaşılmaktadır. İyi işleyen, tartışmalardan uzak bir şekilde adalet dağıtan, varlığı ve işlevi sorgulanmayan bir idarî yargı, hem kendisine, hem de devlete olan güveni pekiştirecek ve dolayısıyla saygınlıklarının artmasını da temin etmiş olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; idarenin yargısal denetim ihtiyacı, hukuk devleti anlayışının önemli bir unsuru ve doğal bir sonucudur. Hukuk devletinde idare, faaliyetlerinde, kendini anayasa ve hukuk kurallarına bağlı sayar, bu kurallara uyar; hukuka bağlılığı, tüm idare ve idarî faaliyetlere yayar; tüm işlem ve eylemlerini yargı denetimine açık tutar; hukuk kuralları dışındaki davranışlarıyla sebep olduğu uyumsuzluklar sonucunda yargı organlarının kararlarına uyar.

İdarenin en etkili denetimi, yargısal denetimdir. Bir başka deyişle, idareyi hukuka uygun davranmaya zorlayacak en etkili yol, yargısal denetimdir. Yargısal denetim, idare ile fertler arasında, idarî faaliyetler nedeniyle meydana gelen uyumsuzlukların bir yargı yerinde giderilmesi ve bu yolla idarenin eylem ve işlemlerinin hukuka uygunluğunun yargı organlarınc denetlenmesidir. Yargısal denetimin konusu ise, idarenin faaliyetleri ve bu faaliyetler nedeniyle, fertlerle ortaya çıkan uyumsuzluklardır.

İdarenin faaliyetleri üzerinde yargısal denetim kurulması gereği, idarenin denetiminin en etkili yargısal denetim yolu olduğu ve yargısal denetimin, hukuk devletinin de gereği olduğu, artık, bugün tartışılmamaktadır. Bugün, idarenin yargısal denetimi konusunda, dünya hukuk alanında iki farklı sistem uygulanmaktadır; bunlar, yargı birliği sistemi ve idarî yargı sistemidir. Ülkemizde, idarî rejim ve idarî yargı sistemi benimsenmiştir. Bu nedenle, idarenin yargısal denetimini yapan merciler adli yargıdan ayrılmıştır. Böylece, idarî yargı ve adli yargının birbirine göre bağımsızlığı ilkesi ortaya çıkmış ve adli yargı düzeni yanında, idarî yargı düzeni yerini almıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hukuk devletini sağlamanın en önemli yolu, yargının etkinliğini artırmaktır. Yargı etkinliğinin hukuk devleti ilkesi için en hassas kısmı ise idarî yargıdır. Buradan da anlaşılmaktadır ki, idarî yargının etkinliği, hukuk devletinin olmazsa olmaz şartıdır.

Dava dosyalarının çok fazla olmasından dolayı, idarî yargıdaki aksaklıkların önlenmesi gerekliliği, şu an yürürlükte bulunan İdarî Yargılama Usul Kanununun 54 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına baktığımızda kendini göstermektedir. Fıkra "dosyanın incelenmesinde tetkik hâkimliği yapanlar, aynı konunun düzeltme yoluyla incelenmesinde bu görevi yapamazlar" ifadesi vardır. Bu fıkra, aslında, kararı verecek üye hâkimlerin dava dosyasını inceleyemediklerini, oylarını tamamen tetkik hâkimlerinin anlatım ve kanaatleri yönünde kullandıklarını açık bir şekilde göstermektedir. Zaten, mevcut iş yoğunluğunun, ciddi inceleme yapmayı fiilen imkânsız hale getirdiği de, artık, inkâr edilemez bir gerçektir.

Türk yargı sisteminin en temel sorunlarından birisi, kamuoyunun yargıya ilişkin kanaatidir. Bunun da çeşitli boyutları vardır. Her şeyden önce, toplumdaki siyasal bilinçlenme düzeyi, demokrasi kültürü henüz olması gereken olgunluğa ulaşmamıştır. Bu husus, içinde idarî yargı hâkimlerinin de yer aldığı toplumun bütünü için geçerlidir.

İkinci olarak, sade vatandaş, hâlâ, devleti, baba olarak görmektedir. Töresi gereği, devlet babayı ve onun adına çalışanları dava etmesi mümkün değildir. Bu eğilim bir değişim süreci içine girmiş olmakla birlikte, kadere razı olma inancının da etkisiyle uzunca bir süre daha devam edecek gibi görünmektedir.

Üçüncü olarak, vatandaşın bilgi edinme, kendisi hakkında yapılmış işlemleri ve düzenlenmiş belgeleri öğrenme imkânı kısıtlıdır. Bütün bunların aşılmasının en önemli yolu, siyasal bilinçlenme düzeyinin ve demokrasi kültürünün gelişmesidir. Vatandaşlar, yönetimle olan ilişkilerinde, Türkiye'nin taraf olduğu antlaşmaların kendilerine sağladığı imkân ve kolaylıkları bilememektedirler. Yönetim ile vatandaş arasındaki ilişkilerde anlamlı olabilecek hükümler içeren, Türkiye'nin usulüne uygun olarak taraf olduğu ve bu nedenle, artık, iç hukukun bir parçası haline gelmiş uluslararası antlaşmaların vatandaşlara anlatılması, bu antlaşmalar hakkında vatandaşlarımızın bilgilendirilmesi çok önemlidir. Vatandaşlar için ileri sürülen bu husus, hâkimler ve hukuk camiası için de elbette ki geçerlidir.

Yargı, içinde yer aldığı çevrede meydana gelen gelişmeleri tam olarak izleyememektedir. Çevreyi etkileme ve çevreden etkilenme durumu, olması gerekenden çok geridedir. Bu olumsuzluğu gidermenin yolu, yargı, yasama ve üniversiteler arasındaki düzenli işleyen iyi bağları oluşturmaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; dikkate alınması gereken bir diğer husus da, mahkemelerin bulunduğu binalar ile mahkemelerdeki çalışma ortamının iyi olmamasıdır. Bu durumun mahkemelerin ve hâkimlerin toplumsal statü ve rollerini olumsuz yönde etkilediğini söylemek mümkündür. Toplumun yaygın ve yoğun olarak kullanılmasına karşılık mahkemelerin büyük bir çoğunluğunun hâlâ bilgisayarla tanışmamış olması, işlerin görülmesini yavaşlatan önemli bir eksikliklerdir. Vatandaşlarımız, mahkemelerin fizikî donanımında yargının ve dolayısıyla devletin gücünü görebilmelidirler.

Ayrıca, yargı mensuplarının maaşlarının belli bir seviyenin altına düşmemesine de büyük özen göstermemiz gerekiyor. Yardımcı adalet personeli yetiştirmek ve bunların da durumlarının iyileştirilmesini gerçekleştirmek gerekiyor. Adli yargı personelinin kendi aralarındaki dayanışma ve koordinasyonun sağlanması ve böylece hâkimin, suçun işlenmesiyle başlayan süreç üzerinde tam bir hâkimiyet sağlaması gereklidir.

Bütün bunlardan sonra, mevcut tasarıyı değerlendirmek gerekirse; bu tasarı, gerekli, fakat, yetersiz bir tasarıdır. Bölge idare mahkemeleri kurulurken bunlara yüklenen istinaf mahkemesi özelliği, zaman içerisinde kaybolmuştur. Bu tasarı, fiilen, bölge idare mahkemelerinin, istinaf mahkemesi olarak çalışmasını sağlamakta, fakat, yetki devri itibarıyla, bir hayli cimri davranılmaktadır.

Her şeyi Ankara'dan sevk ve idare etmek isteyen anlayış, idarî yapılanmada taşraya yetki devrine yanaşmadığından dolayı, merkezci bir idare anlayışına sahibiz. Bu yüzden, yargı alanında da yetkiler kolay kolay taşraya devredilmemekte ve sözümlü ettiğimiz istinaf mahkemeleri de bir türlü kurulamamaktadır.

Önümüzdeki düzenleme, hukuk çevrelerinde uzun zamandır dile getirilen bir aksaklığın kısmen giderilmesi anlamına gelmektedir. Merkezden yönetme anlayışının bir istisnası niteliğindeki bu tasarruğun yasallaşması, idarî yargıda bir ölçüde rahatlamaya sebep olacaktır.

Hükümetimiz, bu tasarıyı Meclis gündemine sokarken, âdeta bir adım ileri, iki adım geri atmaktadır. Bu tasarıdan önce görüşülen ve kabul edilen Danıştay Kanunu Meclise sevk edildiği zaman iki yeni daire kurulmasını öngörmekteydi; neyse ki, bu konu, Adalet Komisyonunda reddedilmek suretiyle denge kurulmuş oldu.

İpleri elinden bırakmak istemeyen merkezî hükümetin bu anlayışı, maalesef, yüksek mahkemelerimize de yansımış gözükmektedir. Doğru olan şey, kırtasiyeciliği azaltmaktır. İşlerin pratik çözümlünü temin etmek, maddî israfı ve zaman israfına engel olmaktır. Vatandaş, dava veya işini, Ankara yerine, kendi bölgesinde çözebilir; bu, hem vatandaşımızın ekonomisi hem de devlet açısından en uygun olan çözümdür.

Bu anlayış, her alanda hâkim olmalıdır. Merkez, yetkilerini taşraya devretmedikçe, bu düzenlemenin çok fazla bir anlamı olmayacaktır. Aslında, adaletin sorunlarını, idarî yapılanmadan ayrı düşünmek mümkün olmadığı gibi, ekonomiden ayrı düşünmek de mümkün değildir.

Bakınız, görüşmekte olduğumuz tasarının 4 maddesi parasal konularla ilgilidir. Yasanın ilk şeklindeki -yani Bölge İdare Mahkemeleri ve İdare Mahkemeleri Yasasını kastediyorum- ve sonra değiştirilen aradaki değişikliklerde rakamlar arasındaki korkunç bir fark, bölge idare mahkemelerinin neredeyse fonksiyonsuz kalmasına neden olmuştur. Artık, 21 inci Dönemde, bu mahzurları gidermek için, bazı kriterler koymaya başladık ve bu kriterlere göre, paralara ilişkin konularda otomatik artışlar öngörüyoruz; ya TEFİ ya TÜFE ya Vergi, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanundaki artış oranlarına göre belli artışlar koymak suretiyle, bunları otomatığe bağlamış durumdayız. Maalesef, idarî bozukluk, idarede standartlar koymamıza da engel olurken, mali bozukluklar, her alanda standart koyamama sonucunu getirmektedir.

Bütün bunlar, adalet reformu, mali reform, idarî reform, kısaca toptan sistem reformunun acilen yapılmasını zorunlu hale getirmektedir. Adalet, vicdan ile özden arasına sıkıştığından tek başına adalet reformuyla problemleri çözmemiz, takdir edersiniz ki, mümkün olamayacaktır. Vicdan, adalet duygusu için çok önemli bir unsurdur; özden, ülkenin topyekûn içine düştüğü ekonomik darboğazın acı bir göstergesidir. Her ikisi birlikte düşünüldüğünde, önce anlayışların değişmesi, sonra da sistemin bütünüyle sorgulanması gerektiği ortaya çıkar.

Adaletin ve genelde bürokrasinin siyasî ve konjonktürel etkilerden uzak olabilmesi, önemli bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Siyasî tercihleri önplanda tutarak yapılan tayin ve terfiler, maalesef, bürokrasiyi felç etmekte ve temsil ettiği devletin saygınlığını da yok etmektedir.

Siyasî iktidarın, belki, müsteşar düzeyindeki yakın çalışma arkadaşlarını şahsî tercihle belirleme hakkı olabilir. Herhangi bir ilçede en alt kademedeki bir memurun, tayin ve terfisi için, iktidar partisiyle ilişkisi aranıyorsa ve yine, bu düzeydeki bir memur, düşünce yapısı nedeniyle sürgün edilebiliyorsa, bu idarî sistem yozlaşmış demektir.

"Özüm üzüme baka baka kararır" özdeyişinde olduğu gibi, maalesef, bu siyasî ve konjonktürel etkiler, adli ve idarî yargı alanına da yansımıştır. Konjonktürel etkilerle, bazen mahkemelerin, yıllarca, vermiş oldukları müstakar kararlarından dahi döndükleri ve konjonktüre uymayan hâkimlerin cezalandırıldıkları, bugün sıkça görülmektedir. Sistemdeki bozukluklar, bazen adalet-mafya ilişkilerini dahi gündeme getirmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gündeme getirmek istediğim hususlardan bir tanesi de, idarenin, yargının vermiş olduğu kararları yerine getirmemesi, sürüncemede bırakması veya bunların uygulanmasını fiilen imkânsız hale getirmesi durumudur. Bazen, yargının vermiş olduğu iptal kararlarının, aylarca, idare tarafından sümen altı edildiğine şahit olduğumuz gibi, bazen de -örneğin, memur atamalarında sık karşılaştığımız bir durum-mahkeme kararı kendisine tebliğ edilen memur veya bürokrat, aynı gün içerisinde, hatta bazen aynı saat içerisinde, bu sefer, başka bir yere tayininin çıktığına dair emri de tebellüğ etmek durumunda kalmaktadır. Bu, fiilen, Anayasanın açıkça ihlali anlamına gelmekte ve idarenin bu husus üzerinde hassasiyetle durması gerekmektedir. Nitekim, yakın bir zaman önce, hukuk çevrelerinde, bu bahsettiğim konu, ciddi bir protesto konusu haline de gelmiştir.

Değerli milletvekilleri, diğer bir konu da, maalesef, mahkemelerimizin, demin izah etmiş olduğum, o siyasi ve konjonktürel etkiler nedeniyle olsa gerek, önüne gelen davalarda çifte standartlı olarak davranması meselesidir. Kimi zaman, mahkeme önüne intikal eden -özellikle idari yargıyı kastediyorum- bazı dosyaların birkaç gün içerisinde karara bağlandığını gördüğümüz halde, bazı dosyalar için ön mesele niteliğinde olan yürütmenin durdurulması kararının verilmesi için dahi reddi veya kabulü yönünde- aylarca veya yıllarca beklemek gerektiğine şahit oluyoruz ve bundan da çok büyük üzüntü duyuyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sözünü ettiğimiz bozuklukların giderilmesi ve sistemin rotası belli olan bir ray üzerinde seyretmesi ülkenin demokratikleşmesiyle mümkün olabilir. Elbette ki, bu konularda tek yetkili merci de, çatısı altında bulunduğumuz Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Yetkisini halktan alan millî iradenin yegâne temsilcisine, bu konuda büyük görevler düştüğü kanaatindeyim.

Siyasi irade, başını iki elinin arasına almalı ve karşısında kendisinden yetki aldığı halkını görmeli, onların arzularını dikkate alarak karar vermelidir. İnsanımızın huzur ve refahı için, kangren olmuş uzvun cerrahi müdahale gerekliliği gibi davranılmalı, bir avuç kötü niyetliler söktüp atılmalıdır. Ana bütynenin kurtarılması için bu tip bir operasyona acilen ihtiyaç vardır.

İdari, iktisadi ve adli alanda sorunlarını çözmüş, müreffeh ve mutlu insanların yaşadığı bir Türkiye'nin en kısa zamanda gerçekleşmesi dilek ve temennisiyle, yapılan düzenlemenin "hiç yoktan iyidir" anlayışıyla hayırlı olmasını diliyor; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (FP, MHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Akman.

Gruplar adına başka söz isteği?.. Yok.

Şahıslar adına söz isteği?.. Yok.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum:

BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ, İDARE MAHKEMELERİ VE VERGİ MAHKEMELERİNİN KURULUŞU VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. – 6.1.1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrası yürürlükten kaldırılmış, (3) numaralı fıkrası (2) numaralı fıkra olarak aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, (4) numaralı olan son fıkrasının numarası (3) olarak değiştirilmiştir.

"2 nci Bölge İdare Mahkemesi başkan ve üyelerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılır. Mahkeme başkanlarının kanunî sebeplerle yokluğunda, başkanlığa en kıdemli üye vekâlet eder, aynı sebeplerle üye noksanlığı ise, bölgedeki idare ve vergi mahkemesi hâkimlerinden kıdem sırasına göre tamamlanır. Bu mahkemeler gerektiğinde birden çok kurul halinde çalışabilirler. Bölge idare mahkemesi başkanının katılmadığı hallerde, mahkeme kurullarına o kuruldaki en kıdemli üye başkanlık eder. Bu kurulların oluşumu ve aralarındaki işbölümü Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir."

BAŞKAN – 1 inci madde üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına, Adıyaman Milletvekili Sayın Dengir Mir Mehmet Fırat; buyurun. (FP sıralarından alkışlar.

Konuşma süreniz 10 dakika.

FP GRUBU ADINA DENGİR MİR MEHMET FIRAT (Adıyaman) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdarî Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 1 inci maddesi üzerinde, Grubum adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

1982 Anayasasıyla, daha evvel, Danıştay usulüne göre kurulmuş olan idarî yargı, mahkemeler şekline çevrilmiş ve bu arada da, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri tesis edilmiştir. İlk kuruluş yıllarında, tabii olarak, bu mahkemelerin çok güçlü olduklarını iddia edebilmek mümkün değildi; dolayısıyla, yükün büyük bir kısmı, daha evvel olduğu gibi, Danıştayın uhdesinde bulunuyordu. Bugün, artık Danıştay bir çıkmaz haline gelmiştir. Bir dairede azamî 2 000, 3 000 dosya tetkik edilebilme imkânına sahipken, maalesef, dosya sayısı 10 000'lerin üzerine çıkmış ve Danıştay da çalışamaz hale gelmiştir.

Bölge idare mahkemelerinde -ki, genelde 27 tanedir, bunun 25 tanesi faaliyettedir- eskiden sadece başkanlar atanıp, iki üye diğer mahkemelerden, -vergi mahkemelerinden ve idare mahkemelerinden- geçici olarak alınmaktaydı; bu yasa değişikliğiyle, bölge idare mahkemeleri güçlendirilmiş olacaktır; dolayısıyla, iki devamlı üyenin de atanması sağlanmış olacaktır.

Şimdi, her şeyin ötesinde, bu yasa tasarısının getirmiş olduğu diğer bir özellik ise, bölge idare mahkemelerinin yetkileri, dolayısıyla, istinaf mahkemesi olma özellikleri öne çıkarılmakta ve Danıştayın yükünün belli bir noktada azaltılmış olmasıdır.

Tabii, dünyanın gidişatına baktığımız zaman, inanıyoruz ki, dünya tek yargı sistemine doğru gidiyor. Yani, artık, bir idarî yargı veya adlî yargı yerine, tek bir yargı sistemi içerisinde ve bunun yanında da ihtisaslaşmış mahkemeler, yani, idarî davalara da bakabilecek; ama, adlî yargı içerisinde görev almış olan mahkemeler şeklinde yeniden bir organizasyona gitmenin de kaçınılmaz olduğu bir gerçektir ve inanıyoruz ki, bundan sonraki safhada da, yargı teklifine gidileceği kanısındayız.

Değerli arkadaşlarım, bu yasa tasarısına, bundan evvel söylemiş olduğum yargı teklifi esası haricinde -o bir temennidir, şu anda değiştirebilme imkânımız yoktur- idarî yargıdaki kalitenin de yükseltilmesi yönünde, bundan evvel getirilmiş olan Danıştay Yasasının -ki, yüce oylarınızla kabul edildi, tahmin ediyorum yürürlüğe de girmiştir- ikinci etabında bu gelmiştir. Üçüncü etabında da -bugün, Adalet Komisyonunda görüşüldüğü üzere- oradaki hâkimlerimizden daha kaliteli ve daha bilinçli hâkimlerden oluşması için, bugün, Adalet Komisyonundan da bir yasa tasarısı geçmiştir. Ümit ediyoruz ki, çok kısa bir süre içerisinde Genel Kurula iner ve böylece, idarî yargı içerisindeki bir reform hareketinin çok kısa sürede gerçekleşmiş olması imkân dahiline girer.

İdarî yargıdan, özellikle Danıştay Yasası görüşülürken, birçok arkadaşımız, birçok şikâyetlerini dile getirdiler. Bunların doğru olduğunu, bunların büyük bir kısmına iştirak ettiğimi beyan etmek istiyorum. Ancak, tabii, olarak, altyapısını, bir yargı sisteminin altyapısını iyi oluşturmadığımız takdirde, her mütessesede olduğu gibi, bu şikâyetlerin zaman içerisinde gelişeceği kanısındayız; ancak, bu reformist hareket içerisinde de, zaman içerisinde, idarî yargının bütün bu şikâyetlerden arınacağı hususundaki inancımı da burada tekrar etmek istiyorum.

Çok kısa sürede çıkaracağımız bu yasa tasarısının, özellikle idarî yargı sistemimize hayırlı uğurlu olması temennisiyle, saygılarımı sunuyorum; teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Fırat.

1 inci maddeyle ilgili olarak başka söz isteği?.. Yok.

1 inci maddeyle ilgili bir önerge vardır; okutup, işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görtlülmekte olan 376 sıra sayılı tasarının 1 inci maddesinin çerçevesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Emrehan Halıcı

İsmail Köse

Beyhan Aslan

Konya

Erzurum

Denizli

Turhan Tayan

İsmet Vursavuş

Bursa

Adana

MADDE 1.- 6.1.1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanununun 3 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrası yürürlükten kaldırılmış, (3) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

BAŞKAN – Sayın Komisyon katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI EMİN KARAA (Kütahya) – Çoğunluğumuz olmadığı için katılamıyoruz; ama, benimsediğimizi belirtmek isteriz.

BAŞKAN – Sayın Komisyon takdire bırakıyor, benimsediğini belirtiyor.

Sayın Hükümet?..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Sayın Başkan, bu düzenleme, kanun yapma tekniğiyle ilgilidir. Biz, burada, Mecliste, kanun yaparken, bir fıkrayı kaldırdığımızda, sayılar teselsül etsin diye, onun yerine alttakinin numarasını değiştiriyorduk. Oysaki, yürürlükteki bir kanundan bir fıkrayı kaldırdığımız zaman, onun mülga olduğunu yine kanunda göstermemiz, yeni fıkraya yeni numara vermemiz gerekir. Kanun tasarıları hazırlanırken, buna dikkat edilmemiş.

Şimdi, bu önergeyle getirilen husus, kaldırılan fıkrayı mülga olarak kabul ediyor, sonradan eklenen fıkrayı da, yani üçüncü fıkrayı da değiştiriyor. Kanun yapma tekniği bakımından gerekli olduğu için katılıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Hükümet katılıyor.

Önergenin gerekçesini mi okutalım efendim?

MEHMET EMREHAN HALICI (Konya) – Gerekçe okunsun Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kanun tekniğine uygunluğu sağlamak amacıyla, çerçeve madde yeniden düzenlenmiştir.

BAŞKAN – Sayın Komisyonun takdire bıraktığı, Hükümetin katıldığı, gerekçesini dinlediğiniz önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi, bu değişiklik önergesiyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2. – 2576 sayılı Kanununun 5 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idarî sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalara,"

BAŞKAN – 2 nci maddeyle ilgili olarak, Fazilet Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Ali Oğuz; buyurun efendim.

Süreniz 10 dakika.

FP GRUBU ADINA ALI OĞUZ (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım; 376 sıra sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdarî Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı üzerine Grubum adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi hürmet ve muhabbetle selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, malumunuz olduğu gibi, memleketimiz afattan, felaketlerden, semavî hadiselerden bir türlü kurtulamıyor. Sel felaketlerinin getirdiği acılar sarılmadan, mahsul kaybı ortadan kaldırılmadan ve evi barkı, çoluk çocuğu selde kaybolmuş olan insanlarımızın ıstırapı bitmeden arkasından Çankırı depremi hadisesi geldi. Bu hadisede de, bu felakette de memleketimizin evlatlarından birkaç kişinin vefat ettiği, onlarca insanımızın yaralandığı ve birçok evin de yıkıldığı hepimizin malumu. Bu vesileyle, ben, bu depremde ve selde hayatını kaybetmiş olan kardeşlerimiz, vatandaşlarımıza, insanımıza Allah'tan rahmet diliyorum; yaralanmış ve halen tedavi altında bulunanlara Cenabı Hak'tan şifa temenni ediyor, milletimize geçmiş olsun diyorum; Cenabı Hak bu acılarımızı unutturacak, milletimize başka acı keder vermeyecektir diye de temenni ve niyazda bulunuyorum.

Değerli kardeşlerim, bildiğiniz gibi, bölge idare mahkemeleri, vergi mahkemeleriyle ilgili konuşan kardeşlerimiz gerek genel gerekçe itibarıyla bu kanunun lüzumuna ve değişikliklerin isabetine temas ettiler; ben de, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdarî Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 2 nci maddesinde ve bu maddenin getirdiği, tasarının söz konusu olan 2 nci maddeyle de 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin 1 ve 2 numaralı fıkraları değiştirilerek; parasal sınır, paranın satın alma gücüne ve ekonomik koşullara göre paranın satın alınmasının sağlanması için, daha doğrusu, satın alma gücünü nazara alarak artırılması ve tam yargı davaları yanında, idarî para cezaları, ecrimisil gibi, konusu belli parayı içeren idarî işlemlere karşı açılan iptal davalarının tek hâkimle çözümlenecek davalar kapsamına alınmasına olanak belirlenmiş ise de; tasarının Adalet Komisyonundaki müzakeresi sırasında, 18.12.1999 tarihli 4492 sayılı Danıştay Kanunu ve İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 6 nci maddesi ile 6.1.1982 tarihli 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinin 1 numaralı fıkrasının (c) bendinde yapılan değişikliğe paralel olarak, 2576 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin 1 numaralı fıkrasının (c) bendini değiştirmek amacıyla, 1 inci maddeden sonra gelmek üzere, tasarıda bulunmayan bir ikinci madde eklenmiştir. İdarî mahkemelerin görevlendirilmesinden mübahis 2576 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin "genel hizmetlerden birinin yürütülmesi için yapılan idarî sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalara" şeklindeki (c) bendinin, Komisyonca "tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşması ve bu şartlaşma ve sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idarî sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalara" olarak değiştirilmesi ve mezkur 5 inci maddede, idare mahkemelerinin çözümleri şeklinde öngörülen ve görevlendirilmesinde davalar nazara alınarak yazılması gerektiğine işaret etmek ve Danışta-

ymın iş yükü önemli ölçüde hafifletilmek suretiyle, idarî uyuşmazlıkların daha az masrafla, süratli ve intacı mümkün kılacak tasarının kanunlaşmasının ülkemize ve adalet camiamıza kolaylık getireceğini ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, hepinizin bildiği gibi -hukukçu arkadaşlar daha iyi bilirler- yargı yönünden, özellikle hukuk ve ceza davalarının Yargıtayda birikmesi neticesinde, bir an evvel istinaf mahkemelerinin kurulmasının bir zaruret olduğunu uzun yıllar tartıştık, özellikle Meclise getirerek, istinaf mahkemeleri bir an evvel kurulmalı, Yargıtayın yükü hafifletilmeli diye işaret ettik ve yıllarca buna temas ettik. Bugün görüyoruz ki, getirilen şu değişiklikle, hiç olmazsa idarî mahkemelerdeki birikme yükünün azaltılması ve özellikle Danıştayımızın bir içtihat mahkemesi haline getirilmesini hususunda, az da olsa bir tedbir getirilmesini, istinaf mahkemeleri istikametinde, bir süzgeç hükmünde bazı hükümlerin getirilmesi ve işyükünün, özellikle Danıştayın işyükünün hafifletilmesine matuf bir tedbirin alınmasından dolayı kanun tasarısına bu hükümlerin konulmasını, öncelikle arkadaşlarımızın düştüğü, özellikle de komisyonda, hafifletici bir sebep olarak bu maddelerin hükme bağlanmasını ve bunun müzakere edilerek Genel Kurulumuza getirilmesinde emeği geçen arkadaşlarımıza teşekkürlerimi ve şükranlarımı arz ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, tabii ki, her şeyden evvel memleketimizde, özellikle bu kabil tedbirlerin alınması suretiyle getirilen yenilikler, halkımızı sevindirmektedir. Avukatlığımın ilk günlerinden hatırlıyorum, idarî mahkemelerin açılmasında, özellikle Danıştaya gönderdiğimiz -vilayetler kanalıyla gönderdiğimiz- davalarda, dosyalarımız, hiç olmazsa birkaç defa gider gelirdi; kimisinde evrakların noksan olduğu işaret edilir, kimisinde posta pulu noksan, kimisinde harçlar eksik filan şeklinde bize sıkıntı veren bu hadiselerden bizar olmuştuk. Hele genç avukatlar, yeni avukatlar, bir türlü idarî davaları açamazlar, açsalar da takibinde zorluk çekerlerdi. Gönderdiğimiz dilekçeler, kuyuya atılan taşlar gibi senelerce orada bekler, sonradan bir cevap gelir, içinden de bir türlü çıkamazdık. Şimdi görüyoruz ki, vilayetlerdeki mevcut bölge idare mahkemeleri ve idare mahkemeleriyle birlikte, açılan davaların, hem takibi kolaylaştı hem de herkes rahatlıkla bunu takip eder hale geldi; ama, tabii ki, bol bol kanun çıkarmanın memlekette iftihar edilecek bir tarafı yok. Aldığımız tedbirleri ve çıkardığımız kanunları, memleketimize, milletimize ve halkımıza getireceği yenilikler ve hizmetler yönünden değerlendirmenin bir fayda olduğunu ifade etmek istiyorum. Mağdur olmuş olan insanların, bölgelerindeki idarî mahkemelere müracaatla haklarını takip etmesinin bir kolaylık, bir hizmet ve bir rahmet olduğunu ifade etmek istiyorum. Nasıl ki, Alman Halkı veya Alman vatandaşı "Berlin'de adil hâkimler var" diyorsa, bizim vatandaşımız da rahatlıkla kendisi davasını takip ederken, hem ucuz hem süratli hem de adil olarak netice alacağını ümit ettiği davalarda "Ankara'da mahkemelerimizde adil hâkimlerimiz var" demekte haklı olmalı ve bunu rahatlıkla ifade etmeli diye düşünüyorum.

Her şeyden evvel, memleketimizin içinde bulunduğu diğer sıkıntılar yanında, hiç olmazsa, en son sınımlanacak merci olan ve en çok da ümit edilen veya bir kurtuluş vesilesi olarak telakki edilen mahkemelerimizin, adil, süratli ve ucuz bir şekilde davalarını intaç etmesi ve halkımızın yaralarını sarmasının her bakımdan iftihar edilecek bir konu olduğunu belirtmek istiyor; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi hürmet ve muhabbetle selamlıyor ve kanunun hayırlı olmasını Allah'tan niyaz ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Oğuz.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Ankara Milletvekili Sayın Saffet Arıkan Bedük; buyurun efendim.

Süreniz 10 dakika.

DYP GRUBU ADINA SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdarî Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 2 nci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum; Üçer Heyetinizi şahsım ve Grubum adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin üzerinde durduğu en önemli husus demokrasidir, demokrasinin gerçekleşmesini temin edecek olan en önemli hedef hukukun üstünlüğüdür, hukukun üstünlüğünü gerçekleştirecek olan en önemli kurum ve kuruluşta yargıdır. Yargının, adli ve idarî bakımdan iki ana bölümde mütalaa edilmesi zorunluluğu vardır ve her iki bölümün de bağımsızlığını sağlayacak her türlü altyapının ve destekleme politikalarının yasal düzenlemelerinin mutlak surette, bir an evvel gerçekleştirilmesi mecburiyeti vardır.

Eğer, Avrupa Birliği standartlarında bir hukukun üstünlüğü anlayışını gerçekleştirmek istiyorsak, eğer, Türkiye'de demokrasiyi tam anlamıyla yerleştirmek istiyorsak, biz, bir taraftan yargı bağımsızlığını kuruluşu itibariyle sağlayacağız ve aynı zamanda görev ve yetkilerini tekrar gözden geçireceğiz, teknolojiyi onların emirlerine vereceğiz; aynı zamanda, çalışan kişilerin ehliyeti, bilgisi ve ityakati dışında, ekonomik bakımdan da desteklenmesini sağlayacağız.

Anayasamızın 125 inci maddesine göre, idarenin eylem ve işlemleri yargı denetimine tabidir. O halde, yargı denetimine tabi olan idarenin, kamu gücünün, hukuk dışı kullanımını önleme gerekliliği, idarenin hukuksal denetimine mutlak surette ihtiyaç var ve bu denetimin de tarafsız ve objektif yapılması ihtiyacı ise, yargı organı tarafından yürütülmesine de neden olmaktadır. İşte idarî yargı bundan doğmuştur.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin hayatî sorunları arasında yer alan yargılama hizmetlerine öncelikle çözüm aranması gerektiğine, iktidarıyla, muhalefetiyle hemfikiriz. Hiç kimsenin şüphesi ve kuşkuğu olmasın ki, Doğru Yol Partisi olarak şunu açık ve samimi olarak ifade ediyorum: Yargılama hizmetlerinde genel bir reformun yapılması, köylüden çiftçiye, işçiden memura, esnaftan sanayiciye, bürokratından siyasetçisine kadar her kesimin, özellikle bütün Türkiye'nin isteğidir, talebidir ve beklentisidir.

Türkiye, hukuk devleti olmanın mücadelesini başlatmış ve bunu başarmanın heyecanını yaşıyor ki, adalet müesseselerinin temsilcileri, yargılamada kaliteli hizmet vermek için önündeki sorunları her fırsatta dile getirmektedirler. Bu sorunlar, özellikle hâkim ve mahkemelerin bağımsızlığı ve tarafsızlığı, iş hacminin yoğunluğu nedeniyle süratli yargılama olmadığı, olamadığı, haklıları yüreklendirmeyen ve yargıya saygının gittikçe azaldığı gibi konularda yoğunlaştığı hepimizce malumdur. Bu bağlamda bir hukuk devletinde iktidarın ve ona bağlı idarenin bütün işlemleri yargısal denetime tabidir; devletin yasama, yürütme organlarıyla, idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Uyuşmazlıkların çözümünde son sözü yargılama makamları söylemektedir. Ne var ki, hâkimler de insandır; bu defa da, bağımsız ve hukuksal gerçeği söylemede son söz sahibi yargılamanın iktidarı nasıl sınırlandırılacak sorusu ortaya çıkmaktadır. Deneyimler, hâkimlerin tarafsızlığını ve güvenilirliğini, yalnızca siyasal iktidarın değil, toplumdaki ekonomik, sosyal güçlerin ve siyasî akımların tehdit ettiğini göstermektedir.

Ayrıca, çeşitli etkilerle, hâkimlerin de kendi yetkilerini sınırlamakta zaman zaman zorlandıkları görülmektedir. Yargılamanın, yasamaya, yürütmeye ve idareye karıştığı ve bunların yerine geçecek olan nitelikte kararlar verdiği de iddia edilmektedir. Bu açıdan "hâkimler hükümeti" şeklinde de bilimsel açıdan ve uygulamacıların da ileri sürdüğü bir kısım tezler de vardır.

Bütün bunlar şunu göstermektedir: Yargılama, hukuk devletinin çok önemli bir işlevidir. Onun içindir ki, tarafsız, bilgili ve güvenilir yargılama vazgeçilemez bir hizmettir. Eğer yargılama hizmeti işlemez hale gelirse, iktidar ve onun meşruiyeti de tartışılmaya başlar. Bunun içindir ki, bir toplumun düzenli yaşaması ve iç barışın sağlanmasında mahkemelere çok büyük görevler düşmektedir. Bu da, yargılama hizmetinin iyi işlemesine, kalitesine bağlı bir husustur; ancak, kaliteli bir yargılamanın gerçekleştirilmesi de, tüm yargıda yapılacak olan adli ve idari reformla mümkündür.

Başta, eski Anayasa Mahkemesi Başkanı ve şimdiki Cumhurbaşkanımız Sayın Ahmet Sezer'in adalet hizmetlerindeki kalitesizliği dile getiren konuşmaları, keza, Yargıtay eski Başkanının "vicdan ile cüzdan" sözünü Türk hukuk literatürüne ve siyasi literatüre geçtiği şekliyle eğer değerlendirecek, hukukun üstünlüğünü, yargı bağımsızlığını temin edebilmek için Türkiye Büyük Millet Meclisine fevkalade önemli görevler düştüğünü hatırlamakta fayda vardır.

Yine, ayrıca, Danıştay Başkanı Sayın Erol Çırakman'ın 10 Mayıs 2000 tarihinde, Danıştayın 132 nci Kuruluş Yıldönümünde yaptığı açık konuşmasında çok açık ve net ifedeler vardır. 1999 yılında Danıştaya 59 867 yeni başvuru yapılmış. Bu yılın başında, mevcut 56 968 dosyayla birlikte, 1999 yılında Danıştayda işlem gören dava sayısı 116 785 olmuş. Danıştay Dava Daireleri Kurulunda 1999 yılı içerisinde 59 884 talep sonuçlandırılmıştır. 2000 yılına devrolunan dosya sayısı, idari dairelerde yeni yıla intikal eden 6 425 işle birlikte 70 286'ya ulaşmıştır. Tüm gayretlere rağmen, Danıştayın yükünün hafiflemesi bir yana, önündeki iş yığını her yıl artmaya devam etmektedir. Bu durumda, bazı dairelerde bir talebin sonuca bağlanması iki, hatta üç yılda ancak mümkün olabilmektedir. Bu, geciken adalettir ve dolayısıyla, adaletsizliğe de neden olmaktadır, müessiriyeti ortadan kalkmaktadır, vatandaşın hakkı ihlal edilmektedir, kamu gücü daha ağır basmaktadır, çalışanların da vatandaşların da mağduriyetine neden olmaktadır. İşte bütün bu şartlar altında, Danıştayın yükünün azaltılabilmesi için, ikinci derece istinaf mahkemelerinin veya istinaf mahkemelerine benzer bir şekilde, o yükü, o yetkiyi, o görevi, o salahiyeti verebileceğimiz bölge idare mahkemelerinin yeniden düzenlenmesi zorunluluğu vardı; bu kanunla bu getirilmektedir.

Bir hususu daha ifade edeyim: Değerli milletvekilleri, bir taraftan bunu yapıyoruz; ama, diğer taraftan da, maalesef, idari davaların sayısının artışı dikkate almadan, hep böyle parça parça kanun tasarılarını getirip görüşmeye devam ediyoruz. Oysa, Avrupa Birliğine aday olan Türkiye'de, artık, böyle palyatif -madde madde, birkaç maddeyi getirmek suretiyle- reform anlayışından uzak kanun tasarılarının getirilip burada görüşülmesi yerine, daha normatif, Avrupa Birliği standartlarına daha uygun ve daha geniş çapta, hem adli hem de idari reformu ortaya çıkaracak bir tasarının, bir programın, bir paketin Türkiye Büyük Millet Meclisine getirilmesini bekliyoruz ve bundan dolayı da çok büyük rahatsızlığımızın olduğunu özellikle belirtmek istiyoruz.

Toplumsal bunalıma sebebiyet veren bu çözümün üzerinde özellikle önerimiz vardır. Doğru Yol Partisi olarak bizim önerimiz, idari yargının tüm sorunlarını içeren bir reformdur; yoksa, yamalı bohça misali mevzuatla bu sorunların çözülmesi mümkün değil; yazboz tahtasına çevrilmekte, mevcudu yanlış yaparak bozarsak tekrar düzeltmek gibi bir yanlışla karşı karşıya kalınmakta; bu yazboz alışkanlığının millet adına terk edilerek, akılcılığa, bilimselliğe yer verilmesi, bizi ülke olarak başarıya götürür.

Bakın, bu yasa tasarısı arasında yer alan 2576 sayılı Kanununun 5 inci maddesinin 1 numaralı fıkrasında da, yine, sıkıntılar var; madde sırası geldiği zaman dile getireceğiz; ama, şunu özellikle belirtmek istiyorum değerli milletvekilleri: Bir taraftan kanun çıkarıyoruz, tasarıları yasalastırıyoruz; ama, o zaman aklımıza gelmiyor, bir süre sonra aklımıza geliyor, yeniden, aynı kanunu tekrara görüşmek suretiyle, özellikle, gündeme getiriyoruz. Halbuki, bir paket haline getirilmiş olsaydı, da

ha evvelden idarî yargılamayla ilgili geçen kanun tasarısına bunlar konulmuş olsaydı, hatta, geçen dönemde; yani, şöyle bir altı ay önceki döneme gidersek, yine, keza aynı şekilde oradaki kanunlara koymuş olsaydık, bu sıkıntıyı çekmemiş olurduk. İşte, bütün bu şartlar altında, değerli milletvekilleri, tahkimle ilgili çıkarmış olduğumuz kanunda unuttuğumuz; ama, bugün ihtiyaç olarak gündeme gelen bu maddeyi de -bugün, tahkimden sonraki, yani, tahkimin idarî yargıya tabi olmaması sebebiyle, özellikle tahkimi hariç tutarak, onu Danıştayın yetkisi alanında bırakmak suretiyle belli şartlar dahilinde, diğer konuları idarî, bölge idare mahkemelerine bırakılması hususunu- fevkaledede olumlu ve geçmişte yapılmış olan değişikliğin bir sonucu olarak değerlendiriyoruz.

Bu maddenin Doğru Yol Partisi tarafından da olumlu karşılandığını belirtiyor, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bedük.

Başka söz isteği?.. Yok.

Önerge yok.

2 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 2 nci madde kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3. — 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Uyuşmazlık miktarı bir milyar lirayı aşmayan;

a) Konusu belli parayı içeren idarî işlemlere karşı açılan iptal davaları,

b) Tam yargı davaları,

idare mahkemesi hâkimlerinden biri tarafından çözümlenir.

2. 6 ncı maddenin (a) ve (b) bentlerinde belirtilen uyuşmazlıklardan kaynaklanan toplam değeri bir milyar lirayı aşmayan davalar, vergi mahkemesi hâkimlerinden biri tarafından çözümlenir.”

BAŞKAN – Fazilet Partisi Grubu adına, Hatay Milletvekili Sayın Mustafa Geçer?.. Yok.

Başka söz isteği?.. Yok.

3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 3 üncü madde kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4. — 2576 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ek Madde 1. — Bu Kanunun tek hâkimle çözümlenecek davalara ilişkin 7 nci maddesindeki parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların onmilyon lirayı aşmayan kısımları dikkate alınmaz.

Yukarıdaki fıkra uyarınca her takvim yılı başından geçerli olmak üzere uygulanan parasal sınırların artışı, artışı yitiriliğe girdiği tarihten önce idare ve vergi mahkemelerince nihai olarak karara bağlanmış davalar ile Danıştayın bozma kararı bozulan mahkemece yeniden bakılan davalarda uygulanmaz.”

BAŞKAN – 4 üncü maddeyle ilgili olarak, Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Altan Karapaşaoğlu?..

İSMAIL KAHRAMAN (İstanbul) – Konuşmayacak Sayın Başkan.

BAŞKAN – Konuşmuyor musunuz; tamam.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, Eskişehir Milletvekilimiz Sadri Yıldırım konuşacak.

BAŞKAN – Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Sadri Yıldırım; buyurun.

DYP GRUBU ADINA MEHMET SADRİ YILDIRIM (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 376 sıra sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdari Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 4 üncü maddesi üzerinde Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere söz almış bulunuyorum; konuşmama başlamadan evvel, ülkemizde sel ve depremde zarar görenlere geçmiş olsun diyor, ölenlere Allah'tan rahmet dileklerimle, Cenabı Allah'tan ülkemizi ve tüm insanlığı tabii afetlerden korumasını niyaz ediyorum; bu vesileyle Yüce Heyetinize ve bizi izleyen Aziz Milletimize Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına saygılar sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere, halen ülkemizde 27 bölge idare mahkemesi kurulmuş olup, bunların 25'i faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu mahkemeler, idare ve vergi mahkemelerinin itiraza tabi kararları üzerinde istinaf incelemesi yapmakta, bu kararları, hem maddi uyumsuzluğun hem de hukuki uyumsuzluğun çözümü yönünden inceleyebilmektedirler.

Bölge idare mahkemeleri 1 başkan ile 2 üyeden oluşmakta, bölge idare mahkemesi başkanları devamlı olarak atandığı halde, üyelikleri yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemesi başkanlarıınca yürütülmektedir. Ayrıca, idare mahkemelerinde toplam 8 milyon lirayı aşmayan, tam yargı davaları; vergi mahkemelerinde ise, kazançları götürü usulde tespit edilen mükellefleri sınıf ve derecelerine göre tespit etmekte ve davalar her türlü vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümler ve bunların zam ve cezaları toplamı 8 milyon lirayı geçmeyen tarhlara ve bu miktarla sınırlı olmak üzere 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uygulamasına ilişkin davaları görmektedir.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde idarî yargının tam etkinliğe sahip olduğundan söz edebilmek, sistemin var oluş amacına uygun çalışabilmesine ve bu yargıdan beklenen yararın eksiksiz sağlanmasına bağlıdır. Ancak, idarî yargımızı bugünkü yasal çerçevesi ve işleyişi itibarıyla ele aldığımızda bunu rahatlıkla söyleyebilme imkânına sahip olmadığımızı görmekteyiz.

İdarî yargının etkinliğini azaltan unsurlara baktığımızda, idarî yargı görev alanının sınırları, idarî yargıya başvuru olanakları, idarî yargının yapısal yeterliliği ve yargı kararlarının yerine getirilmesi şeklinde inceleyebiliriz.

İdarî yargı görev alanının sınırlarını incelediğimizde, kamu gücünün hukuk dışı kullanımını önleme gerekliliği, idarenin hukuksal denetimine; bu denetimin tarafsız ve objektif yapılması ihtiyacı ise, yargı organı tarafından yürütülmesine neden olmuştur. İdarenin yürüttüğü kamu hizmetlerinin aksamaması endişesi de, idare hukuku ilkelerinin hâkim olduğu, idarenin işleyişine ve gereklerine vâkıf, adli yargıdan ayrı bir idarî yargı sistemini doğurmuştur.

Bu nedenle, Anayasamızın 125 inci maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olacağı kurala bağlanmıştır. Ancak, Anayasada belirlenen bazı idarî işlemler tamamiyle yargısal denetim dışına bırakılmışlardır. Bunlara birkaç örnek verebiliriz: Yüksek Hakem Kurulu kararları, Yüksek Seçim Kurulu kararları ve Anayasada gösterilen, tek tek sayılan diğer işlem ve kararlardır. Yani, belirttiğim bu hususlarda idarî dava açılmaz. Kısacası, Anayasa

Mahkemesi, Anayasada ayrı tutulanlar dışındaki tüm idarî işlemlerin yargı denetimine bağlı olmasının Anayasa buyruğu olduğunu belirtmiştir ve Anayasada yer alan bu işlemler dışında yasal düzenlemelerle, bazı idarî işlemler tamamıyla yargı denetimi dışında, bazıları ise, adli yargının görevine verilerek suretiyle idarî yargının denetimi dışında bırakılmışlardır.

Değerli milletvekilleri, idarenin yargısal denetiminde iptal davaları önemli bir yer tutar. İptal davalarının kolay işleyen ve karmaşık olmayan bir niteliğe sahip olmaları, idarenin hukuka uygunluk denetiminin yaygınlaştırılmasını sağlar. Bu nedenle, iptal davası açabilmek için, bir hakkın ihlali yerine menfaat ilişkisi yeterli bulunmaktadır. Bunun için, idarî mahkemelerde iptal davalarının çok önemli olduğu bir kere daha anlaşılmaktadır; ancak, önemli bir husus da, yargılama masraflarının yükselmesi, maddî imkânları sınırlı olanların dava açmalarına önemli bir engel teşkil edeceğinden, idarenin yargısal denetimini olumsuz etkileyen unsurlardan birini teşkil eder.

İdare mahkemelerine, 1988 ve 1999 yılları arasında açılan toplam 632 132 davadan, 271 227'sinin, yani, yüzde 43'ünün kamu görevlileri tarafından açılan davalar olduğu göz önüne alındığında, sadece memurlar yönünden dava açmanın parasal yönden nasıl zorlaştığı açıkça görülmektedir. Nitekim, idare mahkemelerinde 1994 yılında kamu görevlilerinin açtığı dava sayısı 34 565 iken, 1999 yılında 23 606'ya, yani, yüzde 31,7 oranında düşmesine neden olmuştur. Böylece, masrafların önemli bir payı olduğu aşikârdır.

İdarî yargının yapısal yeterliliği hususunu incelediğimizde, yargının işlerliği, hızlı çalışmasına, yargılamanın sağlıklı yürütülmesini sağlamaya elverişli yargılama usulü hükümlerine, yeterli teşkilatlanmaya ve kadroya sahip olmasına bağlıdır.

Değerli milletvekilleri, Anayasamızın 125 inci maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olacağı açıkça belirtilmiştir; ancak, Anayasada belirlenen bazı idarî işlemler, tamamıyla yargısal denetimin dışında bırakılmışlardır.

Değerli milletvekilleri, adli yargı olsun idarî yargı olsun, her ikisinin de yaptığı görev yargı görevidir; dolayısıyla, adalete hizmettir. Adalet, toplumun ve mülkün temelidir. Yargının ve adaletin olmadığı bir toplumdaki bahsedilemez.

Yönetim bilimi, idareyi, toplumsal yönü olarak ele alır, verimlilik ve etkinlik açısından inceler. İdarî kuruluşların hukuksal olmayan yönlerini inceleme, yönetim biliminin konusunu teşkil eder. İdarî yargıda, yönetim bilimine vâkif, idarî tecrübeye sahip kişilerin bulunması ihtiyacı, hukuk eğitimi almış olanlara duyulan gereksinmeyi ortadan kaldırmaz.

Değerli milletvekilleri, tasarıda, Danıştayın yükünü hafifletme amacı güdülmektedir; ancak, 2577 sayılı Yasanın 45 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, (b) fıkrasıyla bölge idare mahkemelerine verilen konularda açılan davalar, idare mahkemelerine açılan toplam dava sayısının yüzde 5'ini bile teşkil etmemektedir. Bu nedenle, bu işlere karşı temyiz yolunun kaldırılması, Danıştayın iş yükü üzerinde fazla bir rahatlama getirmeyecektir. Bu nedenle, bunlara nakil ve disiplin cezalarının eklenmesi, madde hükmüyle yapılan değişikliği amacına daha uygun hale getirecektir.

2577 sayılı Yasanın 45 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, bazı davalara karşı Danıştaya temyiz yolu kaldırılarak, bölge idare mahkemelerine karşı itiraz yolu getirilmiştir. Bölge idare mahkemeleri kararlarının kesin olması karşısında, bu değişiklikle, halen mevcut 25 bölge idare mahkemesi arasında aynı konuda aykırı kararlar verildiğinde ve içtihat farklılıkları ortaya çıktığında, bunun ne şekilde giderileceği düzenlenmemiştir. Bu nedenle, madde hükmünün şu şekilde düzenlenmesi uygun olur: "Bölge idare mahkemesi kararları kesindir; temyiz yoluna baş-

vurulamaz; ancak, birden fazla bölge idare mahkemesinin aynı konuda verdiği kararlar arasında aykırılık veya uyumsuzluk bulunduğu takdirde, Danıştay Başsavcılığı, tarafların başvurusu üzerine veya resen, içtihatın birleştirilmesini sağlamak üzere, ilgili bölge idare mahkemesi kararlarının bozulması istemiyle Danıştayın uyumsuzluk konusuna bakmakla görevli dairesinde temyiz yoluna başvurabilir. Bozma üzerine, daire, işin esası hakkında karar verir" cümlesi ve hükmü getirilirse, benim kanaatime göre, Danıştayın yükü hafifleyecektir.

Ben, bu vesileyle, Yüce Heyetinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Yıldırım.

Madde üzerinde başka söz isteği?.. Yok.

Önerge yok.

4 üncü maddeyi oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4 üncü madde kabul edilmiştir.

5 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5. — 6.1.1982 tarihli ve 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının Anayasa Mahkemesince iptal edilen (a) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,"

BAŞKAN – 5 inci maddeyle ilgili olarak, Fazilet Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Ali Oğuz. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA ALİ OĞUZ (İstanbul) – Muhterem Başkanım, muhterem arkadaşlarım; müzakere konusu ettiğimiz kanun tasarısının 5 inci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Heyetinizi, hürmet ve muhabbetle selamlıyorum efendim.

5 inci maddenin gerekçesi "Maddeyle; Danıştay ile idare ve vergi mahkemelerinde duruşma yapılmasına ilişkin 2577 sayılı Kanunun 17 nci maddesindeki parasal sınır, paranın satın alma gücünde ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişime uyum sağlaması için artırılmaktadır" hükmünü taşımakta ve özellikle, Adalet Komisyonu raporunun, 5 inci maddeyle ilgili bölümünde de, yine "Tasarının 5 inci maddesiyle 2577 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında geçen "onmilyon" liralık sınır "beşyüzmilyon" liraya yükseltilmektedir. Tasarının 2 nci maddesinde yapılan düzenlemeye paralel olarak bu sınır "birmilyar" liraya yükseltilerek, 6 ncı madde olarak kabul edilmiştir" hükmü bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, bildiğiniz gibi, özellikle, halen, ülkemizde 27 bölge idare mahkemesi mevcut olduğu ve bunların 25'inin faaliyette bulunduğu ifade edilmektedir. Bu mahkemeler, idare ve vergi mahkemelerinin itiraza tabi kararları üzerinde, istinaf incelemesi yapmakta ve bu kararları, hem maddî uyumsuzluğun hem de hukukî uyumsuzluğun çözümü yönünden inceleyebilmektedirler.

Bölge idare mahkemeleri bir başkan ile iki üyeden oluşmakta, bölge idare mahkemeleri başkanları devamlı olarak atandığı halde, üyelikleri yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemesi başkanlarıncı yürütülmektedir. Ayrıca, idare mahkemelerinde toplam 8 milyon lirayı aşmayan tam yargı davaları; vergi mahkemelerinde ise, kazançları götürü usulde tespit edilen mükelleflerin sınıf ve derecelerinin tespiti işlemlerine karşı açılan davalar ile her türlü vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümler ve bunların zam ve cezaları toplamı 8 milyon lirayı geçmeyen tarhlara ve bu miktarla sı-

nırlı olmak üzere 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davalar, tek hâkimlerden biri tarafından çözümlenmekte; idare ve vergi mahkemelerinin tek hâkimli olarak verdiği nihai kararlara karşı bölge idare mahkemelerine itiraz edilmektedir. İtiraz üzerine bölge idare mahkemelerince verilen kararlar kesin olup temyiz yoluna başvurulamamaktadır. İdare ve vergi mahkemelerinin itiraz yolu açık olmayan nihai kararları ise Danıştayda temyiz incelemesine tabi tutulabilmektedir. Gerek diğer onu takip eden mahkemelerdeki düzenlemeler gerek teşkilatın düzenlemesi ve gerekse vergi yükünün azaltılmasına matuf tedbirler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, bildiğiniz gibi, sadece bu düzenlemelerin mahkemelerimizde yargı hizmetlerinin rahat ve istikrarlı bir şekilde yürütülmesine yetecek mahiyette olmadığı gene hepinizin malumudur. Bu yığılmalar, gerek dairelerdeki yığılmalar gerekse bunların incelenmesindeki gecikmeler sebebiyle gecikmiş adaletin vatandaşlarımızı üzdüğü ve onları ümitsizliğe sevk ettiği de gene hepinizin malumudur.

Bu meyanda, gerek adli yargıda gerekse idari yargılardaki davalarımızın ve bununla ilgili üst kademede yüksek mahkemelerimizin verdiği kararlar üzerine vatandaşlarımızın endişeyi mucip tereddütleri vardır. Özellikle, memleketimizde demokrasinin gelişmesine, insan hakları ve hukukun üstünlüğüne dair herkesin inancının kuvvetlenmesi için bu mahkemelerde verilen kararların herkesi tatmin eder mahiyette olmasında zaruret vardır. Bugün, artık, Yargıtay Başkanımızın, Anayasa Mahkemesi Başkanımızın, Danıştay Başkanımızın ve yüksek hâkimlerimizin, zaman zaman, bu kabil mahkemelerden verilen kararlarda, gerek demokrasiye gerek insan haklarına gerek hukukun üstünlüğüne gerek insan haklarının değerine işaret eden sözleri, milletimizi ferahlatmaktadır. Bunların devamında fayda umuyoruz; ama, onun dışında, alışılmışın devamı ve özellikle de memleketimize has bazı yargı hükümleri var ki, bu, milletimizi rahatsız etmektedir. Dünyanın hiçbir yerinde, artık, parti kapatılması diye bir hadise olmadığı halde, memleketimizde halen partiler kapatılmakta ve insanımızı, özellikle hukukçularımızı, vatandaşlarımızı ve bu işlerde ilgilenen, yakın alaka gösteren, düşünen, araştıran, takip eden insanlarımızı tizen hadiseler hepimizi dilhun etmektedir.

Biz diyoruz ki, artık, memleketimizde hukukun üstünlüğünü kabul eden, demokrasinin en ileri safhasında, insan haklarına en ileri safhada değer veren kararları görmek, takip etmek, izlemek ve onları müşahede etmek durumundayız ve onları beklemekteyiz.

Tabii ki, mahkemelerinizin, kararlarının, en güzelini, en iyisini, en isabetlisini vermesini istemek bizim hakkımız; ama, insan tabiatı bu ki, verdiği bir kararda veya ortaya koyduğu bir kanun hükmünde, en mükemmelini, en güzelini yapıp ortaya koydum şeklinde iddiada bulunsa, bunun isabetine inanmak mümkün değil. İnsan tabiatı bu; bir kanun yapıyoruz, bir müddet sonra getiriyoruz ve yeniden müzakere ediyoruz! Bu, insan tabiatındaki acizliktir ve günün şartlarına uyma noktasında, daha ileriye, daha güzeli bulmak için gayrettir.

İnsanların yaptıkları mevzuat ve düzenledikleri kanunlar ancak bu kadar oluyor. En güzeli, en yüksek, en isabetliyi bulmak, ancak tabii hukukta ve ilahî kanunlarda vardır. Biz diyoruz ki, Allah, yarattığı kulunun ihtiyacını en iyi bilendir. O noktaya ulaşmak mümkün olmadığına göre, beşer hafızasının, zekâsının ve kabiliyetinin, aklının ortaya koyduğu en güzel şeyleri getirip ortaya koymak bizim görevimiz. Bu mahkeme ortamı içerisinde, mahkemelerimizin diğer ihtiyaçlarını da gene düşünmek, onu takip etmek ve onu geliştirmek bizim görevimiz.

Ben mahkemelerimizin kırk-elli sene evvelki halini hatırlıyorum; avukatlardan makine isterlerdi, kâğıt isterlerdi, kırtasiye isterlerdi ve mahkemeler en hurda, en perişan dairelerde ve en peri-

şan binalarda çalışırlardı. Kırtasiyesi de, mobilyası da, diğer ihtiyaçları da dışarıdan temin edilemezdi . Özellikle varlıklı avukatlardan, mahkemelerimizin "şunu getirin, bunu getirin" şeklinde talepleri olurdu. Bugün, Allah'a şükür, bunları görmüyoruz; ama, daha ilerisini, daha güzelini bulmak ve verecek kararlarda da vatandaşımızı tatmin edecek meseleleri, hükümleri tartışmak, ortaya koymak, bunların en güzelini ortaya koyacak hâkimleri yetiştirmek, onların lojman meselesini halletmek, dil meselesini halletmek, akademik kariyerlerini ilerletmek için, dışarıya gitme ihtiyacında ve arzusunda olanların dışarıya gönderilerek, onların gelişmesini sağlamak gene bizim görevimiz olmak lazım.

Arkadaşlarımızın da dile getirdiği gibi "vicdanımızla cüzdanımız arasında sıkıştık" şeklindeki sözlerine mahal vermeyecek şekilde tedbirlerin alınmasıyla, hâkimlerimizin de rahatlatılması gene bizim görevimiz olmak lazım gelir diye düşünüyorum ve bu kanunun, memleketimiz, milletimiz ve adli camiaya hayırlı olmasını Cenabı Hak'tan niyaz ediyorum; bu vesileyle, hepinizi, hürmet ve muhabbetle selamlıyorum efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Oğuz.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Eskişehir Milletvekili Sayın Sadri Yıldırım; buyurun efendim.

• Süreniz 10 dakika.

DYP GRUBU ADINA MEHMET SADRİ YILDIRIM (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğru Yol Partisi Grubu adına, 5 inci madde üzerinde söz almış bulunuyorum; bu vesileyle hepinize saygılar sunuyorum.

Biliyorsunuz, bu tasarının getirilmesindeki maksat ve mahiyet, Danıştayın yükünü hafifletmek ve bölge idare ve diğer idare mahkemeleriyle vergi mahkemelerine açılan davaların daha süratli görülmesidir.

Danıştayın iş yükü, yıllar itibariyle, artış göstermektedir. Bu, hepimizce malumdur. Dava dairelerinin herbirinin sonuçlandırabileceği dosya sayısı yılda 3 000-3500 civarındadır. Oysa, bazı dava dairelerinde mevcut dosya sayısı 10 000'in üzerindedir. Bu durum Danıştayın, görülmekte olan davaları ancak, ortalama, iki üç yıl arasında sonuçlandırılabilceğini göstermektedir. Bu nedenle, tasarıyla, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununda değişiklik yapılması suretiyle, Danıştayın temyiz incelemesine esas olan bazı idarî uyumsuzluklar, niteliklerine göre ayrılarak, bölge idare mahkemelerinin itiraz incelemesine tabi kılınmakta, böylece, Danıştayın iş yükünün azaltılması amaçlanmaktadır. Ayrıca, paranın satınalma gücünde ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişime uyum sağlanması için Danıştay ile idare ve vergi mahkemelerinde duruşma yapılmasını belirleyen parasal sınırın da yükseltilmesi önerilmektedir.

2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununda yapılan değişiklikle, Danıştayın temyiz incelemesine tabi olan bazı işlemler, bölge idare mahkemelerinin itiraz incelemesine tabi kılındığından, bu durum bölge idare mahkemelerinin iş yükünü belirgin şekilde artıracığı cihetiyle, bu mahkemelerin yapısı değiştirilerek, üyelerinin de devamlı olarak atanması esaslı getirilmektedir.

Değerli milletvekilleri, idarenin yargısal denetiminde iptal davaları önemli bir yer tutar. İptal davalarının kolay işleyen ve karmaşık olmayan bir niteliğe sahip olması, idarenin hukuka uygunluk denetiminin yaygınlaştırılmasını sağlar. Bu nedenle, iptal davası açabilmek için bir hakkın ihlali yerine, menfaat ilişkisi yeterli bulunmaktadır. Bunun için idarî mahkemelerde iptal davalarının çok önemli olduğu bir kere daha anlaşılmaktadır. Ancak, önemli bir husus da, yargılama masraflarının yükselmesi, maddî imkânları sınırlı olanların dava açmalarına önemli bir engel teşkil edeceğinden, idarenin yargısal denetimini olumsuz etkileyen unsurlardan birini teşkil etmektedir.

İdarî yargılamanın yasal olarak düzenlenmesi, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunuyla yapılmıştır. Bilahare, 2577 sayılı Yasada 5.4.1990'da 3622, 10.6.1994'te de 4001 sayılı yasalarla değişiklik getirilmiştir. Davaların takibinin ve yargılamanın yürütülmesinin kolaylaşması için usul hükümlerinin yararlı, herkesçe anlaşılabilir ve net olması gereklidir.

Teşkilat durumuna baktığımızda; idarî yargı teşkilatının oluşumunun ise, yerleşimi ve yargı çevrelerinin tespiti, iş dağılımının dengesini, buna bağlı olarak da, işlerin sonuçlandırılmasını doğrudan etkileyen unsurlardan biridir.

Kurulduğu 1982 yılından bu yana, bölge idare mahkemesi sayısı 22'den 25'e; idare mahkemesi sayısı, 24'ten 47'ye çıkmış; bölge mahkeme sayısı ise, 63'ten 55'e düşmüştür.

Kadro durumu ise, idare hukuku, özel hukuk gibi, belli yasaları olan bir hukuk dalı olmayıp, esnek ve gelişen bir hukuk dalıdır.

Yargı üyelerinin kararları, hukukun oluşmasına etkili bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, görev yapan yargıçların meslekî formasyonlarının buna uygun kapasitede olması gerekir.

Adli yargıdan ayrı bir idarî yargı sisteminin kurulmasında, amaçlardan birinin de, mensuplarının, idarenin işleyişini somut olarak tanıyan ve bilen kişilerden oluşmasıdır. Nitekim, bu amaçla, idarî yargı hâkimliğine, hukuk fakültesi haricinde diğer okullar mezunlarının da atanma imkânı getirilmiştir.

Ancak, yargılama faaliyetinin müstakil bir hukuk dalı olması, idarî uyumsuzlukların temelini teşkil eden kamu hizmetlerinin yürütülmesinin hemen hemen tüm hukuk dallarıyla ilişkili bulunması, idarî yargı yargıçlarının çoğunluğunun yeterli hukuk eğitimi almış olmalarını gerektirir.

Kararların yerine getirilmesi, ceza mahkemeleri kararlarının infazıyla, hukuk mahkemeleri kararlarının icrası, özel yasalarla detaylı olarak düzenlenmesine karşın, idarî yargı kararlarının yerine getirilmesine ilişkin olarak Anayasanın 138 inci maddesinin son fıkrasında yer alan " Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez" genel hükmü dışında, yalnızca 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 28 inci maddesinde yasal düzenleme mevcuttur.

Yargısal faaliyet sonucunda verilen, hukuku belirleyen kararlarının gereklerinin idare yönünden tam zamanında yerine getirilmesi, etkinliği belirleyen en önemli faktördür. İdarî yargı kararlarının uygulanmaması, yargısal denetimi fiilen işlemez hale getirir.

Bütün sıralanan bu hususlar, idarî yargının etkinliğini artırması konusunda halen önemli engellerin bulunduğunu göstermekte olup, bunların giderilmesi de tam bir hukuk devleti oluşturma arzusuna bağlı olarak, idarî yargının önemini idrak etmekten geçtiği aşikârdır.

Bu vesileyle, Sayın Heyetinize, Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Yıldırım.

Başka söz isteği?.. Yok.

Önerge yok.

5 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

NEZİR AYDIN (Sakarya) – Karar yetersayısının aranmasını istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Oylamaya geçtik artık, el kaldırdılar.

Bir dahaki maddede arayacağım.

...Kabul etmeyenler... 5 inci madde kabul edilmiştir.

6 ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6. — 2577 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında geçen "onmilyon" liralık parasal sınırlar "birmilyar" liraya yükseltilmiştir.

BAŞKAN — 6 ncı maddeyle ilgili olarak, Fazilet Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Mehmet Ali Şahin. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika Sayın Şahin.

FP GRUBU ADINA MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) — Sayın Başkan, Meclisimizin saygıdeğer üyeleri; Fazilet Partisi Grubu adına hepimize sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum.

Görüşmekte olduğumuz 376 sıra sayılı kanun tasarısının 6 ncı maddesi üzerinde, Grubum adına söz aldım.

6 ncı madde, 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 17 nci maddesinde bir değişiklik yapmaktadır. Bu değişiklikle ilgili düşüncelerimizi, biraz sonra Muhterem Heyetinize arz edeceğim.

Ancak, şöyle bir genel değerlendirme yapmak istiyorum. Yönetimin, yani, idarenin denetlenbildiği rejim, demokratik rejimdir; bunu, usulüne uygun şekilde tam anlamıyla gerçekleştirebilen bir devlet, hukuk devletidir.

Kamu hukukunda, idarenin denetimiyle ilgili başlıca dört yol vardır: Bunlardan bir tanesi, yönetsel denetim, yani, idarenin bizzat kendi kendisini denetlemesidir. Bu da, kendi içinde ikiye ayrılır: Bir, iç denetim -ki, buna hiyerarşik denetim denir- bir de dış denetim vardır, dış denetime, ve sayet denetimi de deniliyor kamu hukukunda. İşte, Sayıştayın yapmış olduğu denetim, Devlet Denetleme Kurulunun, Yüksek Denetleme Kurulunun yapmış olduğu denetimler de, yönetsel organların, yani, kamunun dış denetimiyle ilgili denetim mekanizmalarıdır.

Yönetsel denetimin dışında, diğer bir önemli denetim yolu da, siyasal denetimdir. Özellikle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, siyasal iktidarı denetlediği, hem Anayasada hem de İçtüzükte belirtilen denetim yollarıdır.

Bunun dışında, bir de kamuoyu denetimi vardır. Gerçekten, sivil toplumun güçlendiği ve medya organlarının, halkın menfaati istikametinde yayın yaptığı ülkelerde ve toplumlarda, diğer denetim yolları kadar önemlidir kamunun denetimi; ama, maalesef, ülkemizde, kamunun denetimini, diğer demokratik ülkeler seviyesinde görmediğimi de belirtmek istiyorum. Bunun için, zannediyorum, başta Parlamento olmak üzere hepimize büyük görevler düşüyor. Sivil toplumu güçlendirmek mecburiyetindeyiz ki, yönetim üzerinde gerçekten bir denetim işlevi yerine getirebilsin.

Kamu hukukunda bir diğer denetim, şimdi konuşuyoruz işte, yargısal denetimdir. Yönetimin yargı tarafından denetlenmesi, hukuk devletinin zorunlu bir sonucudur ve herhalde yargısal denetim, yönetimi, hukuk sınırları içerisinde tutması sebebiyle de, kamu hukukunda en etkin denetim yolu olarak kabul edilir.

Değerli arkadaşlarım, yönetsel denetim, yargı denetimi, siyasal denetim, kamuoyu denetimi; bunlara, son yıllarda bir de dış denetim eklenmiştir; yani, bir ülkenin ki, Türkiye'nin, Anayasasının 90 ıncı maddesi gereğince imzalamış olduğu uluslararası anlaşmaların iç hukuk normu sayılması sonucu ortaya çıkan denetimdir. Örneğin, hak ve özgürlükler açısından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamış olan Türkiye, dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de denetim yetkisini kabul etmiştir. İşte, bu denetim yollarının en önemlilerinden biri, biraz önce ifade ettim,

yargısal denetimdir. Ülkemizde yargının yönetim üzerindeki denetimi, işte, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri, vergi mahkemeleri ve iki gün önce görüştüğümüz Danıştayımız tarafından yapılıyor. Bunun usulünün ne olduğu da, İdarî Yargılama Usulü Kanununda ayrıca belirtilmiş.

Biraz önce ifade etmiştim, bu 17 nci madde ne getiriyor? Şimdi, 17 nci maddede bir parasal sınır var, 10 milyon lira; yani, eğer, idarî yargıya gitmiş olan bir kişi, duruşma istiyorsa, parasal değeri 10 milyon lirayı aşmışsa duruşma isteyebiliyordu. Tabii, artık, paranın bugünkü koşullarda satınalma gücünde meydana gelen azalmaları hepimiz biliyoruz; 10 milyon lira, artık, bir anlam ifade etmiyor, bunun sınırının yükseltilmesi gerekir. Nitekim, bu tasarı da bu amaçla hazırlanmış. Şimdi, bu sınır 1 milyar liraya çıkarılıyor; yani, bir hukukî uyumsuzluk, idarî uyumsuzluk sebebiyle idarî yargıya başvurmuş olan bir vatandaş, eğer, bu, tam yargı davasıysa, parasal değerinin 1 milyar lirayı aşması lazım ki duruşma isteyebilsin.

Benim, burada, bir kaygım, bir itirazım var -sayın bakanımız da burada- bu, hükümetten 500 milyon lira olarak gelmiş; yani, 500 milyon lirayı aşarsa duruşma isteyebilsin şeklinde gelmiş; ancak, Komisyonunda, bu, 1 milyar liraya çıkarılmış. Yani, 999 milyon lira değerindeki bir uyumsuzluk için, taraflar, duruşma isteyemeyecekler. Ben, bu rakamı, bugünün koşullarında biraz yüksek buluyorum. Keşke, Komisyon, hükümetten gelen 500 milyon liralık oranı kabul etmiş olsaydı, bugünün koşullarında daha iyi olurdu diye düşünüyorum. Niçin böyle düşünüyorum; çünkü, duruşma, vatandaşla bir güven veriyor. Yani, vatandaş, bir idare mahkemesine, bir vergi mahkemesine, Danıştayın ilgili bir dairesine gidip, derdini, bizzat veya vekili tarafından anlattığında; işte, derdimi anlattım, kararı bekliyorum ve derdimi anlattığıma göre, karar da, herhalde, lehime çıkar veya adil bir karar çıkar diye bir güven duygusu hissediyor.

Şimdi, 1 milyar liraya kadar olan idarî uyumsuzluklar için bu yolu kapatırsanız, vatandaşın yargı kararlarına olan güveninde bir zaafa sebep oluruz diye endişe ediyorum; endişem de buradan kaynaklanıyor. O bakımdan, Sayın Komisyon Başkanımız burada, hükümeti temsil eden Sayın Bakanımız burada; hükümetten gelen şeklinin bir kez daha gözden geçirilmesini öneriyorum. Eğer, hükümetten gelen şekle dönülürse, herhalde, Anamuhalefet Partisi olarak, bu öneriye destek veririm.

Saygıdeğer arkadaşlarım, değişiklikle ilgili bu düşüncelerimi ifade ettikten sonra, iki temel sorun var -2 dakika da zamanım kaldı- bunlardan biri, idarî işlemlere karşı yargı yolunun sonuna kadar açılıp açılmaması keyfiyeti. Bugün, biliyorsunuz, her türlü idarî eylem ve işleme karşı, maalesef, ülkemizde yargı yolu açık değil. Nitekim, şu anda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Uzlaşma Komisyonu olarak -ki, Uzlaşma Komisyonunun alt komisyon üyesiyim aynı zamanda- 5 siyasi partinin temsilcileriyle ciddi bir çalışma içerisinde olduğumuzu, siz değerli arkadaşlarıma belirtmek istiyorum. İnanıyorum ki, önümüzdeki günlerde, pek uzak olmayan bir zamanda Türkiye'nin, evrensel hukuk standartlarını yakalaması bağlamında önemli bir Anayasa değişiklik paketiyle Genel Kurulun önüne gelebiliriz. Üzerinde durduğumuz konulardan birisi de, işte, uzlaşma komisyonunda ve alt komisyonunda, idarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolunun açılması keyfiyetidir. Biz, gerçekten, ülkemizde bu eksikliği görüyoruz. Önce bunun, Anayasanın ilgili maddelerinde değiştirilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, bir diğer konu da, yargı kararlarının uygulanıp uygulanmaması, daha doğrusu, bu alanda zaman zaman tanık olduğumuz keyfi uygulamalar sorunudur. Şimdi, ben, İstanbul'da bir idarî birimle ilgili yargı kararlarının uygulanıp uygulanmama noktasında çok ilginç bir iki karardan bahsedeceğim; ancak, sürem doldu. Zannediyorum, yürürlük maddesinde Grubumuz adına yeniden söz alacağım. O maddeye geldiğimizde siz değerli arkadaşlarıma, Muhterem He-

yetinize, yargı kararlarının nasıl keyfî olarak uygulanmadığının en çarpıcı örneklerini arz etme imkânı bulacağım.

Demin ifade ettim, 17 nci maddeyle ilgili parasal sınır, hükümetten geldiği şekle indirilirse daha iyi olur diye düşünüyor, Fazilet Partisi Grubu adına, 6 ncı maddeyle ilgili görüşlerimizin bu olduğunu ifade ediyor, hepimize saygılar sunuyorum efendim. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Şahin.

Madde üzerinde başka söz isteği?.. Yok.

6 ncı maddeyi oylarımıza sunuyorum:

NEZİR AYDIN (Sakarya) – Sayın Başkan, karar yetersayısının aranılmasını istemiştim.

BAŞKAN – Evet, karar yetersayısını arayacağım ve oylamayı elektronik cihazla yapacağım.

Oylama için 5 dakikalık süre veriyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, karar yetersayısı bulunamamıştır; saat 16.45'te toplanmak üzere, birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati : 16.33

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 16.45

BAŞKAN : Başkanvekilli Ali İLİKSOY**KÂTİP ÜYELER : Sebahattin KARAKELLE (Erzincan), Şadan ŞİMŞEK (Edirne)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 107 nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın milletvekilleri, 6 ncı maddenin oylaması sırasında karar yetersayısının aranılması istenmiş, karar yetersayısı bulunamamıştı.

**IV. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

2. – *Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdarî Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/536) (S. Sayısı: 376) (Devam)*

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet yerinde.

Şimdi, yeniden, 6 ncı maddenin oylamasını elektronik oylama cihazıyla yapacağım ve karar yetersayısını arayacağım.

Oylama için 5 dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 6 ncı maddenin yapılan oylamasında karar yetersayısı vardır; madde kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7. — 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (1), (2) ve (6) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1. İdare ve vergi mahkemelerinin;

a) İlk ve orta öğretim öğrencilerinin sınıf geçmelerine ve notlarının tespitine ilişkin işlemlerden,

b) Valilik, kaymakamlık ve yerel yönetimler ile bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilâtındaki yetkili organları tarafından kamu görevlileri hakkında tesis edilen geçici görevlendirme, görevden uzaklaştırma, yolluk, lojman ve izinlerine ilişkin idarî işlemlerden,

c) 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından,

d) 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu gereğince kamu kurum ve kuruluşları tarafından sosyal yardım amacıyla bağlanan aylık ve yapılan sosyal yardımlarla ilgili uygulamalardan,

e) 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca verilen işyeri kapatma cezalarından,

kaynaklanan uyuşmazlıklarla ilgili olarak verdikleri nihai kararlar ile tek hâkimle verilen nihai kararlara, başka kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi, mahkemelerin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebilir.

2. İdare ve vergi mahkemelerinin yukarıdaki fıkra uyarınca verdikleri nihaî kararlara karşı itiraz süresi, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren otuz gündür.”

“6. İtiraza konu edilen karar veren ya da karara katılan hâkim, aynı davanın itiraz yoluyla bölge idare mahkemesince incelenmesinde bulunamaz.”

BAŞKAN – 7 nci madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Aksaray Milletvekili Sayın Ramazan Toprak; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır.

FP GRUBU ADINA RAMAZAN TOPRAK (Aksaray) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; görüşmekte olduğumuz tasarınnın 7 nci maddesi üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına konuşmak üzere huzurlarımızdayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz bölge idare mahkemeleriyle ilgili kanun tasarısıyla, idarî yargının işleyişine hızlilik, sürat kazandırmak amacıyla birtakım yenilikler getirilmektedir.

Öncelikle şunu ifade edelim: İdarî davalar, idarenin eylem ve işlemlerine karşı açılan davalar dır. İdarî yargı sistemi yapılanmasında, idare ve vergi mahkemeleri, birinci derece mahkemesidir; ikinci aşamada bölge idare mahkemeleri vardır; üçüncü aşamada Danıştay vardır. İdare ve vergi mahkemelerinin itiraza açık kararlarına karşı, bölge idare mahkemelerine başvurulur. Bu anlamda, bölge idare mahkemeleri, birer istinaf mahkemesi niteliğindedir. İdare ve vergi mahkemelerinin tek hâkimle verdiği nihai kararlara karşı temyiz başvurusu ise, ancak Danıştaya yapılabilmektedir.

İdarî yargı yapılanması içerisinde, bu tasarıyla ne gibi değişiklikler getirildiğini çok kısa başlıklarla ifade etmek istiyorum.

Hali hazırda, meri yasada, bölge idare mahkemesinin üyelikleri, mahallindeki idare ve vergi mahkemeleri başkanlıkları tarafından yürütülmekteydi. Hatırlayalım, geçen yıl yaz aylarında kabul ettiğimiz bir kanunla Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyelerinin tam gün çalışmasını kararlaştırmıştık. Bunun amacı da, bu Yüksek Kurul kararlarının hızlı ve yerindeliğini sağlamak amacıyla matuf idi. Aynı gerekçeyle hareket edilerek, burada da, bölge idare mahkemesi üyelerinin, atama suretiyle, asıl görev yerleri şeklinde belirlenmek suretiyle tam gün çalışmaları ve verimli çalışmaları temin edilme düşüncesiyle hareket edilmiştir. Birinci yenilik budur.

İkinci yenilik, daha önce temyiz mercii olarak Danıştayda görülen birtakım idarî davalar, bu tasarıyla, itiraz yolu açılmak suretiyle bölge idare mahkemesinin görev alanına dahil edilmektedir; yani, idarî yargı sisteminde nihaî karar mercii olan Danıştayın mevcut dava dosyasının, derdest dava dosya adedinin aşağı çekilmesi, bölge idare mahkemeleri aşamasına çekilmesi düşüncesiyle böyle bir yenilik getirilmiştir.

Üçüncü yenilikse, muhtelif aşamalarda mahkemelerin görev alanlarını, sınırlarını belirleyen birtakım parasal sınırlar vardı. Bu parasal sınırlar tekrar gözden geçirilmektedir.

Dikkat ettiğimizde, resmî verilerden aldığım kadıyla, Danıştayda görülmekte olan davalar da 1994 yılından 1995 yılına devreden dosya adedi 37 477'dir, 1998'den 1999'a devir dosya adedi 63 489'dur, 1999'dan 2000 yılına devreden dosya adedi 63 861'dir. Peki, dosya adedi bu kadar yükseliyor, bu Danıştay hiç mi çalışmıyor; elbette çalışıyor. Örneğin, 1995'te karara bağlanan dosya adedi 51 364 iken, 1999'da karar verilen dosya adedi 59 825'tir. Yani, aradan geçen süre zarfında, 8 000-9 000'e yakın bir karar adedi fazlalığı mevcuttur. Peki, bu kadar karar çıkıyor, sorun çözülüyor mu; asla... Sorun çözümüne yönelik birtakım tedbirler alınmasına rağmen, sorun bir türlü çözülemiyor. O zaman, sorunun çözümünü de, acaba başka faktörler, başka etkenler var mı diye ara-mak gereği ortaya çıkıyor.

Tabii, ortaya konulan çözümlerin yetersizliği, resmî verilerle ortaya çıkmaktadır. Peki, çözüm için ne yapmak gerekir; çözüm için -bugüne kadar pek çok kez ifade edildi; ben, bir kez daha huzurlarınızda ifade etmeyi görev addediyorum- yargı reformunu, öncelikle Yüce Meclisin gündemine getirme zorunluluğumuz vardır.

2000 yılı, AB aday ülke statüsü kazandığımız bir yıldır. Avrupa Birliğine üye ülkelerin hiçbirinde yargı bölünmüşlüğü yoktur, yargı birliği vardır. Oysa, bizde, yargı bölünmüştür, hem de üçe bölünmüştür. Gönlümüz, üçe bölünen bu yargının, birliğinin, bütünlüğünün sağlanması, bu sistem içerisinde sorunların bir bütün olarak ele alınmasıdır. Hep ifade ederiz; devletin üç büyük erki var; yasama, yürütme, yargı. Bunların hiçbirisi, diğerinden tamamen bağımsız erkler, güçler, kuvvetler asla değildir. Her erk, diğer erkle karşılıklı dengeli bağımlılık ilkesi içerisinde bulunduğu takdirde, kuvvetler dengesi sağlanabildiği takdirde, hukuk devletinin temelini oluşturmak mümkündür. Hukuk devleti ilkesinin temelini, ancak üç kuvvet arasında, üç erk arasında dengeli, karşılıklı bağımlılığı temin edebildiğimiz takdirde, biz, hukuk devleti ilkesini yerine oturtmuş oluruz.

Bu üç erk arasında, bana göre -diğer her erk kutsal olduğu kadar- yargı biraz daha kutsaldır. Belki meslekten gelmenin düşüncesiyle, duygusuyla hareket etmiş olabilirim; ancak, Büyük Atatürk'ün ifadesini bir kez daha yinelemek istiyorum; "adalet, mülkün temelidir" diyor; yani, adalet, devletin temelidir; yargı, devletin temelidir. Yargıya güveni sağlayamadığımız takdirde, devlete olan güveni sağlayamazsınız, sisteme olan güveni sağlayamazsınız.

Yargıyı güçlendirmenin yolu, birtakım palyatif tedbirleri, günü kurtaran tedbirleri Yüce Meclisin huzuruna getirmek değildir. Bana göre, iki üç madde olarak düzenlenebilecek bu kanun tasarısı, gerçek anlamda bir yasama faaliyeti olmamakla birlikte, birtakım olumlu düzenlemeler getirmekle birlikte, yasa kavramı karşısında -somut olarak ifade etmek istenirse- biraz zayıf kalmaktadır. Yargıyı güçlendirmenin yolu, gerçekten, çok sağlıklı düzenlemeleri, gerçek anlamda, dolu dolu yasaları Yüce Meclisin huzurundan geçirmek suretiyle mümkündür. Yoksa, yargının onca, yığınla sorunları varken, bu tarz, elbette kısmî iyileştirmeler getirmektedir; bunu gözardı etmek mümkün değil; ancak, biz, 2000'li yıllara girdiğimizde, 21 inci Yüzyıla girdiğimizde, gerçekten, bu çağın ihtiyaçları oranında, doğrultusunda, nitelikli, kapsayıcı, içerikli, niceliği olan yasaların Yüce Meclisin huzuruna getirilmesini arzu ederdik. Bunlar, ancak bu takdirde çözülebilecek olan sorunlardır diye düşünüyorum.

Diğer hususları, bir sonraki maddede konuşmam var; o maddede ifade etmek üzere, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Toprak.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Ankara Milletvekili Sayın Saffet Arkan Bedük; buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan kanun tasarısının 7 nci maddesi üzerinde, Doğru Yol Partisinin görüşlerini sunmak üzere, söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu tasarıyla, idarî davaların görülmesini hızlandıracak tedbirlerin yanında, bölge idare mahkemelerinin görev alanlarının genişletilmesi suretiyle, Danıştayın iş yükünün hafifletilmesi istenmektedir. Yani, bugün, Danıştay, fevkalade fazla çalışmasına rağmen, biraz evvel de ifade ettiğim gibi, iki üç yıl, hatta, bazı olaylarda dört beş yıl, maalesef, karar verememektedir ve sürüncemede kalmaktadır. Bu suretle, iş yükü hafifletilerek, Danıştayda işlerin daha hızlı çözülmesi sağlanmaktadır. Böylece, bölge idare mahkemelerinin istinaf mahkemesi olarak teşkilatlanıp görev yapmaları için ilk adım atılmış olacaktır.

Ayrıca, bölge idare mahkemesi başkanlarını, şimdiye kadar Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu atıyordu. O bölgedeki idare mahkemesi veya vergi mahkemesi başkanları, aynı zamanda üyelik görevi de yapıyordu. Bunu kaldırıyoruz. Bunun yerine, bölge idare mahkemelerinin üyelerinin de atanması, doğrudan doğruya Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından yapılmakta ve böylece, yargı sistemimize, yepyeni bir oluşum, yepyeni bir, işlevli, güçlü bölge idare mahkemesinin girmesi sağlanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, idarî yargının içerisinde bulunduğu birkısım sıkıntılar var. Bu sıkıntılar olmadan, mevcut olan durum içerisinde, birkısım görevler, birkısım olaylar Danıştayın yetki alanından alınıyor, bölge idare mahkemesi alanına sokuluyor, onların görev alanına alınıyor. Bu suretle, esasen, idarî yargının içerisinde bulunduğu sorunlar çözümlenmemiş oluyor.

Bakın, idarî yargının, görev alanlarının sınırlarıyla ilgili sorunları var. Yine, bölge idarî mahkemelerimizin, idareye başvuru olanakları konusunda sorunları var. Yargının yapısal yeterliliği noktasında sıkıntıları var. Yargı kararlarının yerine getirilmesiyle ilgili olarak da, keza, aynı şekilde, sıkıntılar var; çünkü, idare, yargı kararlarını yerine getirmemektedir. Bunların hepsini biliyoruz.

2576 ve 2577 sayılı Yasalar, bu açıdan değerlendirilecek olursa, toplumun mevcut sorunlarını yeteri kadar çözecek nitelik ve nicelikten yoksundur.

Zira, Anayasanın 125 inci maddesinde "idarenin her türlü işlem ve eylemleri idarî yargıya tabidir" denmiş olmasına rağmen; bakın, çok enteresan bir olay var; Anayasamızda, bir taraftan idarenin her türlü eylemini yargı denetimine veriyorsunuz; ama, yine, Anayasanın içerisinde birkısım görevler var ki veya birkısım kararlar var ki, bunları idarî yargı denetiminin dışına çıkarıyorsunuz. Nedir bunlar?.. Hemen, size, birkaç tanesini, müsaade ederseniz, belirtmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Yüksek Hakem Kurulu kararları idarî yargıya tabi değil. Yüksek Seçim Kurulu kararları idarî yargıya tabi değil. Cumhurbaşkanının tek başına aldığı tasarruflar idarî yargıya tabi değil. Hatta, şu andaki Cumhurbaşkanımız, cumhurbaşkanı yetkilerinin fazlalığından bahsetmekle birlikte, idarî yargıya tabi olmamasını, Anayasa Mahkemesi Başkanırken de tenkit etmişti. Memurlara verilen uyarma ve kınama cezaları, keza, aynı şekilde, idarî yargıya tabi değil. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları idarî yargıya tabi değil. Sayıştay, Yüksek Askerî Şûra ve millî ve milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülen kamu hizmetleriyle ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri de, keza, aynı şekilde, uyumsuzluklar da, idarî yargıya tabi değil; ama, Anayasa Mahkemesi kararlarına bakıyorsunuz; Anayasa Mahkemesi kararlarında, özellikle bunlarla ilgili, idarî yargının birkısım yetkileriyle ilgili, çok açık ve net kararları var.

Ayrıca, bir şey daha var; yasalarla, yine, idarî yargının dışına çıkarılmış olan noktalar var. Nedir bunlar?.. Sıkıyönetim komutanlarının aldığı kararlar idarî yargı denetimi dışındadır, Yargıtay Başkanlar Kurulunun kararları, dışındadır ve adli yargının görevine aktarılan idarî işlemler de, yine, keza, aynı şekilde, yargı denetimi dışındadır ve onun görevlerinin dışına alınmıştır. Nedir bunlar?.. Vasilik, vesayet sistemi, nüfus kaydının değiştirilmesi, tapu işlemlerindeki birkısım hususlar, orman kadastro komisyonlarıyla ilgili, kamulaştırmanın, özellikle ücretle ilgili, bedelleriyle ilgili birkısım itirazları ve benzerleri -İmar Kanunu var, Belediyeler Kanunu var- bütün bunların hepsi, kanunlarla, adli görevin içine alınmış, adli yargı görevi alanına alınmış; ama, idarî işlem olmasına rağmen, idarî yargıya bırakılmamış.

Bakın, burada da görülüyor ki, adli ve idarî yargı reformuna mutlak suretle, süratle ihtiyaç var; çünkü, adli görevde de yine birkısım kararlar geç alınıyor, zamanında alınmıyor. Birkısım işlemler, aslında, idareye de devredilebilir. O sebeple, o reform kanununu, mutlak suretle, bir an evvel

beklemek, bizim hakkımızdır diyorum ve ümit ediyorum ki, bunlar da çıkacaktır; ama, ne yazık ki, burada, bir kısım sıkıntıları bir süre daha yaşayacağımız anlaşılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, yine, yargılama masraflarının yükselmesi, idarî yargıya başvurularını caydırmaktadır. Özellikle, avukatların dava ücretleri göz önüne alınırsa, dava açmak isteyenlerin vazgeçtikleri de bir gerçektir; ki, idarî mahkemelerine 1988-1999 yılları arasında açılan toplam 632 132 davadan 271 227'sinin, yani yüzde 43'ünün kamu görevlileri tarafından açıldığını varsayarsak, dava açmada ne kadar büyük sıkıntılar yaşandığını ve bir insanlık hakkı olarak hakkını arama noktasında ne kadar büyük bir engelle karşı karşıya kaldığını, sizin takdirlerinize, özellikle, sunmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, idarî yargının usul hükümlerinden kaynaklanan sorunları da vardır. İlk incelemeye ilişkin hükümler var, yürütmenin durdurulması kararına itiraz var, 2577 sayılı Yasanın 31 inci maddesinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa atf yapılan hükümler var. 2577 sayılı Kanunun 28 inci maddesindeki, tazminat davalarının süresi gibi olumsuzluklara neden olan sorunların çözümlenmesi, keza, yine, aynı şekilde önemli olarak karşımızda durmaktadır. Öte yandan, idarî yargının, teşkilat ve kadro ile idarî yargı kararlarının yerine getirilmemesi gibi kronik sorunlarının da, yine, çözümünden kaçmamamız gerekir; ama, bununla ilgili olarak da, maalesef, sıkıntıları yaşamaya devam edeceğiz.

2577 sayılı Kanunda değişiklikler de, yine, bir çözüm getirmemektedir, sıkıntılar yine devam edecektir. Bu yasalardaki değişikliklerin, üzüntüyle belirtiyorum ki, bu sorunlara çözüm getirmedigi noktasında herkesin de birleştiği görülüyor. Nitekim, 45 inci maddeye bakıyoruz; Danıştayın iş yükünü azaltmak için bölge idare mahkemelerine tam bir istinaf mahkemesi hüviyetini vererek, idare mahkemelerinin baktıkları bazı iptal davalarına karşı, doğrudan Danıştaya temyiz yolunu ortadan kaldırmak, üzerinde esas olarak durulması gereken husus olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu sınıfa dahil olacak olan iptal davalarının seçiminde, davaların niteliği göz önüne alınabilir. Uzun süreden beri uygulanmaları nedeniyle, Danıştay içtihatlarıyla temel esasları belirlenmiş olan uyuşmazlıkları, bu sınıflamaya dahil etmek, keza, aynı şekilde mümkün. Öğrenci para cezalarının, ödeme emirlerinin, 3091 sayılı Yasanın, memur, yönetici, kadro dışındaki il içi atamalarının, disiplin amirleri tarafından verilen disiplin cezalarının, keza aynı şekilde, bölge idare mahkemelerinin görevleri arasına alınması mümkündür. Bu konuda bir değişiklik önergemiz vardır.

Bir hususu belirtmeden geçemeyeceğim. Değerli milletvekilleri, bölge idare mahkemelerinin görev alanlarını genişlettik. Şimdi, bakın, Erzurum Bölge İdare Mahkemesi bir karar alacak, İzmir Bölge İdare Mahkemesi bir farklı karar alacak; aynı konuda, şahıslar değişik, 25 tane bölge idare mahkemesi var ve bu bölge idare mahkemelerinin aldıkları kararlar kesindir. Eğer, aynı mahiyetteki kararlar; ama, farklı bir şekilde alınırsa, o zaman, idare ne yapacaktır? Diyelim ki, İçişleri Bakanlığına Van'dan ayrı geldi, Erzurum'dan ayrı geldi, İzmir'den ayrı geldi; bununla ilgili, maalesef, çözümleneyici bir hüküm, bu tasarıda yoktur. Aceleyle getirilmiş olan bir kanun tasarısıdır; keşke, bu, düşünülerek getirilseydi.

Denilebilir ki, İdarî Yargılama Usulü Kanununun 51 inci maddesinde, kanun yararına bozma imkânı vardır, temyize gitme imkânı vardır; o, söylenebilir; ama, bu, meseleyi çözümleniyor, hukukî sorumluluk bakımından çözümleniyor; çünkü, hukukî sonuçları itibarıyla hiçbir netice vermeyecek şekilde, eğer, bozulsa bile, yine ihtilaflar devam edecektir.

Bu itibarla, diyorum ki, İdarî Yargılama Usulü Hakkında Kanunda, 51 inci madde de dahil olmak üzere, bölge idare mahkemelerinin farklı farklı verdikleri kararlarla ilgili olarak Danıştayın meseleye el atması ve içtihat birleştirmesi veya uyuşmazlıkları gidermesi, yine, bir sorun olarak gelecekte karşımıza çıkacaktır.

Bu anlayış içerisinde, bu maddeyi yine destekliyoruz; ancak, tereddütlerimizi ifade etmekte fayda mütalaa ettim.

Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Bedük.

Maddeyle ilgili iki önerge vardır; geliş sıralarına göre okutup, ayrıntılık derecelerine göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 376 sıra sayılı kanun tasarısının 7 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

a) İlk, orta ve yükseköğretim öğrencilerinin sınıf geçmelerine ve notlarının tespitine ilişkin işlemlerden,

Yahya Akman

Mehmet Batuk

İsmail Alptekin

Şanlıurfa

Kocaeli

Bolu

Mehmet Özyol

Ahmet Sünnetçioğlu

Adıyaman

Bursa

BAŞKAN – İkinci önerge, aynı zamanda, en aykırı önerge, okuttuktan sonra işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 376 sıra sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdari Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 7 nci maddesinin (a) ve (b) fıkralarının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

a) İlk, ortaöğretim ve yükseköğretim öğrencilerinin sınıf geçmelerine ve notlarının tespitine ilişkin işlemlerden,

b) Valilik, kaymakamlık ve yerel yönetimler ile bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatındaki yetkili organları tarafından kamu kurum görevlileri hakkında tesis edilen il içi nakil ve geçici görevlendirme, görevden uzaklaştırma, sicil, yolluk, lojman ve izinlerine ilişkin idari işlemlerden,”

Mehmet Gölhan

Yıldırım Ulupınar

Saffet Arıkan Bedük

Konya

İzmir

Ankara

Mehmet Yalçınkaya

Mehmet Gözlükaya

Burhan İsen

Şanlıurfa

Denizli

Batman

Mustafa Örs

Sebahattin Karakelle

Burdur

Erzincan

BAŞKAN – Sayın Komisyon katılıyor mu önergeye?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI EMİN KARAA (Kütahya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Hükümet?..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Bedük, gerekçeyi mi okutalım?

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Gerekçe okunsun Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

2577 sayılı Yasanın 45 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendinde yer alan "ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin sınıf geçmelerine ve notlarının tespitine ilişkin işlemler" ifadesinin çok dar kapsamlı olduğu görülmüştür. Bu bendin genişletilmesinde fayda görmekteyiz. Şayet, Danıştayın asli görevlerinin sağlıklı yürütülmesini istiyorsak ve bugün, büyük sorunlar yumağı yaşayan Danıştaydan sadece ilk ve ortaöğretim öğrenci işlerinin değil, tüm öğrenci işlemlerinin alınarak ilk dereceli mahkemelere devredilmesi gerekmektedir.

(b) bendinde de "il içi nakiller ve sicil notları işlemlerin" ilavesi gerekir. Hakkâri'deki bir il içi nakil ve sicil notuna ilişkin bir idari işlem için Danıştaya başvurulmasının hukuk ekonomisi ve psikoloji açısından hiçbir esprinin bulunmadığı, aksine, birçok olumsuzluklara yol açacağı bilinmelidir.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Komisyonun ve Hükümetin katılmadığı, gerekçesini dinlediğiniz önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görtlümlmekte olan 376 sıra sayılı kanun tasarısının 7 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Yahya Akman

(Şanlıurfa)

ve arkadaşları

a) ilk, orta ve yükseköğretim öğrencilerinin sınıf geçmelerine ve notlarının tespitine ilişkin işlemlerden,

BAŞKAN – Sayın Komisyon?..

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI EMİN KARAA (Kütahya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Hükümet?..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Akman, gerekçeyi mi?..

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

Konuşma süreniz 5 dakikadır.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sözlerime başlarken hepimizi saygıyla selamlıyorum. Vermiş olduğum önergenin gerekçesini kısaca izah etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri; öntümlü getirilmiş olan bu tasarının esas maksadı, amacı, ademimerkeziyet dediğimiz anlayışın gerçekleşmesine hizmet etmek; yani, merkezdeki birtakım yetkileri

taşraya devretmek. Geneli üzerinde yaptığım konuşmada da ağırlıklı olarak üzerinde durdum; bu, tamamen taraftar olduğumuz, esasında, gerek hukuk alanında gerekse idare alanında demokratik ülkelerde tatbik edilmek istenilen, uygulanmak istenilen; fakat, bir türlü, krallık anlayışının bir kahlntısı olsa gerek, merkezdeki idarecilerin -bu, yargı alanında da olabilir, idarî alanda da olabilir-yetkilerini taşraya devretmek istememesinden dolayı gerçekleşemeyen bir rüyadır, bir hülyadır diyelim; ama, bu tasarıda, kısmen de olsa, daha önce, 1982'de çıkarılan bir yasayla kurulmuş bulunan, istinaf mahkemesi vazifesi verilen bölge idare mahkemelerine hayatiyet kazandırılıyor. En can alıcı maddesi de, şu an görülmekte olduğumuz 7 nci madde.

Bu maddeyle, Danıştayda temyiz mercii olarak görülmekte olan birçok davanın bölge idare mahkemelerine itiraz yoluyla gelmesi ve bu itirazlar neticesinde, bölge idare mahkemelerinin bunları kesin karara bağlaması şeklinde hükümler getiriliyor, maddenin bütünü onunla ilgili. Bizim vermiş olduğumuz önerge ise, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine ilişkin. Burada, sadece bir kelime ilavesini istiyoruz. İsteddiğimiz bu ilave, ilk ve ortaöğretimin yanı sıra, yükseköğretim öğrencilerinin de, not ve sınıf geçmeleriyle ilgili ihtilaflarında, temyiz mercii olarak, bölge idare mahkemesine gidebilmeleridir. Bu, esasında, kanunun amacına hizmet eden bir değişiklik önergesidir; fakat, bu Mecliste şunu gözlemliyoruz ki, Adalet Komisyonunda bu tasarı görüşülürken, bütünü iyi niyetimizle, yargı camiamıza bir rahatlama sağlıyor diye, bütün desteğimizi bu tasarinin geçmesi için verdik, Mecliste öncelikle görüşülmesi için oy kullandık, bugün, Genel kurulda, sizlerin de gördüğü gibi, her çıkan hatibimiz lehte konuşuyor; fakat, her nedense, hükümetimiz ve bu tasarımı getiren arkadaşlar, öyle anlaşılıyor ki, bu düşüncelerinde samimî değiller; yani, yetkilerin taşraya devri hususunda samimî değiller. Nitekim, vermiş olduğumuz bir kelimelik değişiklik önergesine dahi rıza göstermiyorlar. Esasında, ileri sürmüş oldukları iddianın da geçerli hiçbir tarafı yok.

Biz diyoruz ki, bugün, Türkiye'nin birçok yerinde yüksekokullar oluşmaya başladı. Belki 200 civarında veya daha fazla ilçemizde, meslek yüksekokulları adı altında yüksekokullar kurulmuş. İllerimizin neredeyse tamamında üniversiteler kurulmuş. Bugün, nasıl ki, bir ortaöğretim öğrencisi, notuyla ilgili düştüğü ihtilaf için Ankara'ya gelmesin de, bu konuyu bölgesinde halletsin diyorsak; bu hakkı, aynı şekilde, yükseköğretim öğrencisine de tanımamız çok doğal bir şey olmalı. Hiçbir aykırı durum söz konusu olmadığı halde, maalesef, Hükümetimiz ve Komisyonumuz önergeye katılmadıklarını ifade ettiler.

Ben, burada tekraren ifade ediyorum; öyle anlaşılıyor ki, bu önergemiz kabul edilmediğine göre, muhalefet ne kadar iyi niyetle hareket ederse etsin, ne kadar yardımcı olursa olsun, bugünkü iktidarımız "dediğimiz dediktir" demeye devam ediyor. Ben, bu anlayışın sakat olduğunu, doğru olmadığını ifade etmek istiyorum, bu anlayışı protesto etmek istiyorum ve Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Akman.

Sayın Komisyonun ve Sayın Hükümetin katılmadığı, gerekçesini Sayın Akman'dan dinlediniz önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... önerge kabul edilmemiştir.

7 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 7 nci madde kabul edilmiştir.

8 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8.- 2577 sayılı Kanununun 47 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 47.- İdare ve vergi mahkemelerinin itiraz yolu açık olan kararları temyiz edilemez."

BAŞKAN – 8 inci maddeyle ilgili olarak, Fazilet Partisi Grubu adına, Bolu Milletvekili Sayın İsmail Alptekin; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika Sayın Alptekin.

FP GRUBU ADINA İSMAİL ALPTEKİN (Bolu) – Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; görüşülmekte olan tasarrın 8 inci maddesiyle ilgili görtüş ve düşüncelerimizi Fazilet Partisi Grubu adına ifade etmek üzere huzurunuzdayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, idare mahkemeleriyle ilgili tasarrıyı, birkaç saatten beri, beraberce müzakere ediyoruz. Mesleğin içinden gelen bir arkadaşınız olarak, işin başından beri, bu müzakereleri büyük bir memnuniyetle, büyük bir zevkle ve dikkatle takip ediyorum.

Yasalar, meclislere, toplumun ihtiyaçlarına göre getirilir, müzakere edilir ve gereği yerine getirilir. Huzurumuza getirilen kanun tasarı da, gerçekten, uzun süreden beri beklenen, istenen ve ihtiyaçlara göre hazırlanmış; ama, eksiği olan bir tasarıdır. Elbette ki, bunda katkısı olan bütün arkadaşlarımıza, öncelikle teşekkür etmek istiyorum.

İşin teknik yönüne fazla girecek değilim. Şu ana kadar konuşan değerli arkadaşlarımız, tasarrının tümü üzerinde ve maddelerde, meselenin genelini, önemini ve ehemmiyetini ortaya koydular. Tabii ki, idarî yasalarda, bir tarafta devlet var, idarenin ajanları var, devlet adına, hükümet adına icra eden, karar veren makamlar var, bir tarafta ise vatandaş var.

Elbette ki, hepimizin arzu ettiği odur ki, vatandaş, halk ve yargıya müracaat eden kişiler, kurumlar, haklarının kendilerine teslim edilmesi noktasında devletine güvenmek isterler ve adil bir kararın çıkmasını herkes arzu eder. Beklenen, arzu edilen adil bir kararın çıkması için sadece güzel yasaların yapılması yetmez. Yasalar, güzel olarak, en iyi şekilde, günün şartlarını karşılayacak düşüncelerde ve esaslarda yapılmış olabilir; ama, bu yasaları kim tatbik edecektir, kim icra edecektir? İşte, bu yasaları yorumlayacak, değerlendirecek ve tatbik edecek olan, bizim yargıçlarımızdır, hâkimlerimizdir ve bunların vazgeçilmez kolları, birer parçası olan -bazı mahkemelerde- savcılarımız ve mutlaka, hepsinde ise avukatlarımızdır, savunma makamıdır.

İşte, bu noktada, bu kişilerin en iyi şekilde yetiştirilmesi ve yeni bilgilerle, her geçen gün yenileşen bilgi ve belgelerle değerlendirilmesi, kendilerinin takviye edilmesi lazım. Ben, buna, yargıda arzu ettiğimiz ideal sonuçların ortaya çıkması bakımından altyapının iyi hazırlanması diyorum. Altyapıda insan unsuru var; bunlar, yargıçlarımız, avukatlarımız, savcılarımız ve bir de bunun diğer unsurları var, o da, mekân iyi olmalıdır.

Şimdi, hepimizin bildiği bir şey var; bir yere gittiğimiz zaman, hükümet konağı vardır; bu, konaktır; ama, bir ile, ilçeye, bir büyük şehire gittiğimizde, adres sorduğumuz zaman, adliye sarayı olarak ifade edilir. Demek ki, adliyenin, hakkın, hukukun teslim edildiği, bunun müzakere edildiği ve karar verildiği makam -saraylar- adliye sarayıdır.

Türkiye'de bu nasıldır; işte, bu noktada arzu ettiğimiz hedefe ulaşmış değiliz. Türkiye'de son zamanlarda gayret gösterilen bazı adliye sarayları süratle yapılmaya çalışılıyorsa da, adli ve idarî yargının kurulmuş olduğu illerimizin, ilçelerimizin önemli bir kısmında kiralık binalar vardır. Bu kiralık binaların tefrişi hizmetleri karşılamaya müsait değildir.

Bu noktada ben hükümetten bir ricada bulunmak istiyorum. Tip adliye sarayı binalarımız var; allahaşkına, bunları 21 inci Asrın şartlarına göre mimarlarımız, mühendislerimiz, hukukçularımızla birlikte yeniden değerlendirsinler, yeniden daha mükemmel, hizmeti daha çok karşılayan, karşılayabilecek, daha iyi, kullanışlı yeni bir proje geliştirilsin.

Hepiniz bilirsiniz ki, Ankara'da büyük bir adliye sarayı var. Yapıldığı yer doğrudur, yanlışır onu tartışmıyorum. Benim otuz yılı aşkın bir avukatlık hizmetim var, sürem var. Ben avukatlığa başladığım zaman yanında staj yaptığım, yine otuz yılı aşkın süredir hizmet vermiş biri olan avukat ağabeyim "ben staja başladığımda Ankara'da adliye sarayı yapılacaktı; inşallah, sana nasip olur" demişti, bize nasip oldu; ama, gidin, görün -iş-i düşmeyenler- o koca merkezî hükümet Ankara'nın, 4 milyon nüfuslu Ankara'nın, adliye sarayındaki asansörlerine dördüncü kişi bindiği zaman hemen işaret veriyor fazla yük aldınız diye. Merdivenlerine bakın, odalarına bakın, salonlarına bakın, mekân o kadar güzel değil. İşte, böyle bir mekânda beklenen, güzel, verimli hizmetlerin yapılması da pek mümkün olmuyor.

Değerli arkadaşlar, arzu ettiğimiz, yargının iyi sonuçlar verebilmesi için, bu mekânların yanında, yargıçlarımıza ve mahkemelerimize en önemli yardımcı olan, kendilerinin ayrılmaz bir parçası olan kalem personelinin de iyi yetiştirilmesi lazım; kalemlerdeki ihtiyaçların iyi karşılanması lazım. Anadolu'yu şöyle gezdiğiniz zaman, daktilosu çalışmayan adliyeler, kırtasiyesi bulunmayan adliyeler, değişen mevzuata henüz ulaşamamış, hatta, üzülerek ifade edelim, yürürlükten kaldırılmış maddeler üzerinde elindeki kitaplarla çalışan mahkemelerimiz var. Bu konuların üzerinde de duralım; o zaman, arzu ettiğimiz neticeye, elbette ki, iyi bir şekilde kavuşabiliriz diye düşünüyorum. Mekânlar iyi olursa, yardımcı personelimiz iyi yetiştirilirse, imkânlar iyi verilirse ve bu Mecliste, günün şartlarına, toplumun isteklerine ve arzusuna göre ve 21 inci Asrın Avrupa Topluluğuyla birleştiğimiz standartlara uygun yeni yasaların süratle çıkarılması imkânı olursa, elbette ki, toplumun beklediği sonuca ulaşırız.

Değerli arkadaşlar, görüyorsunuz ki, arzu edilen, istenen, herkesin beklediği ortak, müşterek yasalar geldiği zaman, burada konuşan hatiplerimizin hepsi, tenkit değil, takdirin yanında, yeni, daha güzelleri, daha güzel fikirleri ortaya koyabiliyorlar. Her bir maddede yapılan konuşmalarda, gerçekten, güzel fikirler, güzel teklifler aldık; ama, biraz önce konuşan hatip arkadaşımızın ifade ettiği gibi, bu gelen yeni ve güzel teklifleri, bu Meclisin iyi değerlendirmesi lazım, iktidarın iyi değerlendirmesi lazım. Sayın Bakanımız bizim için bir şanstır; hukukun içerisinden, tatbikatın içerisinden ve bu sıkıntıları yaşamış bir kişi olarak gelmiştir, bu konuştuklarını zaten kendileri de bilmektedirler. Biz, burada iyi olan, doğru olan, güzel olan ve toplumun beklentilerine cevap verecek her konuda, elbette ki, kendimize düşen görevi yapıyoruz ve yapmaktayız. Doğrularla, güzellikle ve toplumun arzu ettiği beklentilerde hep beraber olacağız.

Ben, bu kanunun -eksiğiyle birlikte- mutlaka birçok şeyi karşılayacağını, birçok hizmetleri karşılayacağını, birçok beklentileri karşılayacağını düşünüyor, yasanın hayırlı olmasını diliyorum; ama, bir şeyi ilave ediyorum ve rica ediyorum hem bu Meclisten hem hükümetimizden: Türkiye'de çok yasa var. Bunları, gelin, beraberce oluşturacağımız bir komisyonda tarayalım; ölü yasalar var, çok acil beklenen, değiştirilmesi gereken yasalar var. Bunları ortaya koyalım ve yine, bu Meclisten hep beraber çıkaralım diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Alptekin.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Denizli Milletvekili Sayın Mehmet Gözlükaya; buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika Sayın Gözlükaya.

DYP GRUBU ADINA MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz tasarının 8 inci maddesiyle ilgili olarak Doğru Yol Partisi Grubu adına söz aldım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yasa tasarısının tümtü üzerinde görüştürken, bu yasa tasarısına olumlu baktığımızı, Doğru Yol Partisi olarak, söylemişim, bu maddeye de olumlu baktığımızı tabii ki söylüyorum.

Burada düzenlenen husus şu: 2577 sayılı Yasanın ek 1 inci maddesinde, sınır olarak, onmilyon lira getirilmiş. Şimdi, bu değiştirilmiş; doğru bir düzenleme. Yapılan iş şu: "Her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların onmilyon lirayı, aşmayan kısımları dikkate alınmaz" deniliyor. Yani, görüyoruz ki, geçmişte, 2577 sayılı Yasanın gerek 1990'lı yıllarda bir defa değişikliğe uğradığı, 1993 yılında değişikliğe uğradığı... 1990'da 5 milyon kabul edilmiş, 1993 yılındaki yapılan değişiklikle sınır 10 milyon liraya getirilmiş, şimdi de "10 milyon lirayı aşmayan" şekliyle bir değişikliğe doğru gidiyoruz. Yani, bu düzenleme doğrudur; çünkü, kısıratharla uğraşmak hakikaten meşguliyet alır. Ayrıca, bununla da, adliyelerde, enflasyon nedeniyle, evvelki yıllarda belirlenen paraların artık hiçbir kıymetinin olmadığını görüyoruz. Herhalde 1993 yılında 10 milyon lira iyi bir para, 1990 yılında da 5 milyon lira güçlü bir paraymış. Bu, hepimize de, enflasyonun düşmesiyle ilgili tedbirler almamız gerektiğini ve enflasyonun altında ezilen dar ve sabit gelirlili insanların neler çektiğini de anlatması bakımından, bizleri de düşündürmesi bakımından manidar.

Yalnız, burada, yine de enflasyon inşallah yüzde 25'lere düşer de, düşmesini temenni ediyoruz; ama, düşmeyebileceği varsayımıyla, popülist politikaların yine gündeme gelebileceği varsayımıyla, Meclisin yeniden meşgul olmaması bakımından, acaba diyoruz, 10 milyon liralık sınırın... Yani "10 milyonlar nazara alınmaz" diyor maddenin son cümlesinde "10 milyon lirayı aşmayan kısımları dikkate alınmaz" diyor. Yani, 10 milyon lirayı geçerse ancak dikkate alınabilir. Yarın da, acaba, yeniden yasa değişikliği mi yapacağız veya en azından yapmayalım diye ben şunu söylüyorum: Acaba 10 milyon liralık sınırı 100 milyon liraya çıkaramaz mıyız? Yani, ne olur yine de...

BAŞKAN – Sayın Gözlükaya, 9 uncu madde değil efendim, 8 inci maddeyi görüştürüyor; galiba, orada bir hata var.

MİLLİ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Mahsuben, mahsuben...

BAŞKAN – Siz, bir sonraki maddeye ilişkin görüştürtüzdü bildiriyorsunuz; ama, bağışlayın...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) – 8 inci maddeyi görüştürüyor.

MİLLİ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Bir sonraki maddeyi anlatıyorsunuz.

BAŞKAN – Yeni numara teselsül ettirildi de, onun için; 8 inci madde, 9 uncu madde oldu efendim.

MİLLİ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Tasarının 7 nci maddesi 8 olarak değiştirildi.

BAŞKAN – Evet, 8 oldu da onun için söylüyorum.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) – Farketmez efendim.

BAŞKAN – Peki efendim; biz, 8'i 9'a kabul ederiz.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) – Konuşmamı bitiriyorum zaten Sayın Başkan.

MİLLİ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Neyse, mahsuben devam et.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Gözlükaya.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) – Bu bakımdan, 100 milyonu sınır olarak alabilir miyiz diye düşünüyorum; çünkü, yarın -yine, denilecek ki-diyelim ki, 1 milyar 610 milyon lira, 10 milyon lirayı yine yazacaksınız. Yani, geçmişte yaşanan sıkıntıların tekrar yaşanacağını tahmin ediyoruz. Bu bakımdan bir uyarıda ve bir teklifte bulunmak istedim.

Bu maddeye de olumlu baktığımızı ifade ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Gözlükaya.

8 inci maddeyle ilgili önerge yok.

Başka söz isteği?.. Yok.

8 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 8 inci madde kabul edilmiştir.

9 uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9. — 2577 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ek Madde 1. — Bu Kanunun 17 nci maddesindeki parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların onmilyon lirayı aşmayan kısımları dikkate alınmaz.”

BAŞKAN – 9 uncu maddeyle ilgili olarak, Doğru Yol Partisi Grubu adına Sayın Gözlükaya görüşlerini bildirmişti az önce.

Şimdi, Fazilet Partisi Grubu adına, Van Milletvekilimiz Sayın Fethullah Erbaş; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika.

FP GRUBU ADINA FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 376 sıra sayılı yasa tasarısının 9 uncu maddesi üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bu tasarının amacı, bilindiği gibi, şu anda Danıştayımızın üzerindeki dava yükünü azaltmaya matuf bir çalışmaydı ve aslında Grubumuz olarak da bu yasa tasarısını destekliyoruz.

Şimdi, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda yapılan değişikliklerle, Danıştayın temyiz incelemesine tabi bazı işlemler, bölge idare mahkemelerinin itiraz incelemesine tabi tutularak, bölge idare mahkemesinin yapısını değiştirmek suretiyle iş yüklerini artırmak ve Danıştayın da iş yükünü azaltmak için bu düzenlemeler yapılmaktadır.

Bunu haklı buluyoruz. Zira, Danıştay dava dairelerinin her birinin aşağı yukarı 3 000 - 3 500 civarında bir karar verme kapasitesi olduğunu düşünlürsek, şu anda her bir dava dairesine 10 000 civarında dava düşmektedir. Bunu bir şekilde azaltmak lazım, bu giderek de çoğalıyor. Bundan önce konuşan arkadaşlarımız da bu konuyu izah etmişlerdi.

Şimdi, bununla ilgili olarak da 9 uncu maddede bazı değişiklikler yapılmaktadır. Bu değişiklikler şu: Diyoruz ki, “Bu Kanunun 17 nci maddesindeki parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların onmilyon lirayı, aşmayan kısımları dikkate alınmaz.”

Nedir bu 17 nci madde?.. 17 nci madde şu: "Danıştay ile idare ve vergi mahkemelerinde açılan iptal ve -eskiden 5 milyondur, biraz önce 6 ncı maddeyle bu 5 milyon lirayı 1 milyar liraya yükselettik- 1 milyar lirayı aşan tam yargı davaları ile tarh edilen..."

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI EMİN KARAA (Kütahya) – 5 milyondan 1 milyara değil, 10 milyondan 1 milyara...

FETHULLAH ERBAŞ (Devamla) – 1 milyar liraya çıkarıldı 6 ncı maddeyle; ama, önergeyi kabul etmediniz herhalde efendim; 1 milyardı... Peki efendim, Ben, 1 milyar olarak biliyordum.

"...aşan tam yargı davalarıyla tarh edilen vergi, resim ve harçlarla benzeri malî-yükümler ve bunların zam ve cezaları toplamı -burada 5 milyondur- 1 milyar lirayı aşan vergi davalarında, taraflardan birinin isteği üzerine duruşma yapılır." Şimdi bu rakam 6 ncı maddeyle 500 milyon liraya çıkarıldı. Hükümetin teklifi de öyleydi. Ben 1 milyar lira diye biliyordum. Şimdi, 500 milyon liranın üzerindeki davalarda, eğer taraflardan birisi talep ederse duruşma yapılacak; ama, aşağı davalar da duruşma yapılamayacak.

Meselenin özeti şu: Yani, duruşmalı davalar, biliyorsunuz, biraz daha fazla süre aldığı için, kısa sürede bu davaların sonuçlandırılması sağlanmış olacak.

Değerli arkadaşlar, Anayasamızın "idarenin her türlü eylem ve işlemleri yargı denetimine tabidir" amir hükmü dururken, tabii, yine Anayasa ve yasalarımızda birtakım idareler bu yargı denetimi dışında tutulmaktadır. Bunun başında da, Yüksek Hakem Kurulu kararları, Yüksek Seçim Kurulu kararları, Cumhurbaşkanının kararları, memurlara verilen idarî cezalarla ilgili kararlar ve sıkıyönetim idareleri altındaki, şu anda yine olağanüstü hal yönetiminin devam ettiği yörelerdeki idarelerin vermiş olduğu kararlar da yargı denetiminin dışındadır.

Bildiğimiz gibi, benim bölgem, aşağı yukarı 1984'lerden beri olağanüstü halle, ondan önce, 1979'dan beri sıkıyönetimle idare edilmektedir. Oradaki insanların, sıkıyönetim idarelerinin ve olağanüstü hal idarelerinin vermiş oldukları kararları hiçbir zaman için yargıya götürme şansına sahip olmadılar. Bu vesileyle, Değerli Meclisimizden, bu bölgelerdeki olağanüstü hal durumunun bir an önce kaldırılmasını talep ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Erbaş.

9 uncu maddeyle ilgili başka söz...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Maddenin oylamasına mı geçiyorsunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN – Evet, oylamaya geçiyoruz.

III. – YOKLAMA

(FP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – O zaman, yoklama istiyoruz.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, yoklama talep eden arkadaşlarımızı tespit ediyorum:

Sayın Tevhit Karakaya?.. Burada.

Sayın Abdülfatîf Şener?.. Burada.

Sayın Yahya Akman?.. Burada

Sayın Ramazan Toprak?.. Burada.

Sayın Mehmet Ali Şahin?.. Burada.

Sayın Musa Demirci?.. Burada.

Sayın Cemil Çiçek?.. Burada.

Sayın Sünnetçioğlu?.. Burada.

Sayın Fatsa?.. Burada.

Sayın Erbaş?.. Burada.

Sayın Sezal?.. Burada.

Sayın Batuk?.. Burada.

Sayın Candan?.. Burada.

Sayın Demirci?.. Burada.

Sayın Avni Doğan?.. Burada.

Sayın Zeki Okudan?.. Burada.

Sayın Nurettin Aktaş?.. Burada.

Sayın Mahfuz Güler?.. Burada.

Sayın Mustafa Geçer?.. Burada.

Sayın Nurettin Aydın?.. Burada.

Yeteri sayıda milletvekili tespit ettik.

Elektronik cihazla yoklama yapacağız.

Yoklama için 10 dakikalık süre vereceğim.

Belirtilen süre içerisinde sisteme giremeyen arkadaşlarımızın, yoklama pusulalarını, Başkanlığımıza ulaştırmalarını rica ediyorum.

Yoklama için süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yetersayımız yoktur.

Sayın grup başkanvekilleri?..

ÖMER İZGİ (Konya) – Sayın Başkan, kaç eksikimiz var?

BAŞKAN – Efendim, tabii, biraz sonra, eğer, toplantı yetersayısının aranılmasını isteyen arkadaşlarımız da Genel Kurul toplantısına katılırlarsa 33 civarında, katılmazlarsa 53 civarında eksikiniz var.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – Saat 20.00'de...

ÖMER İZGİ (Konya) – Saat 20.00'de Sayın Başkan...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Sayın Başkan, saat 20.00'ye kadar ara veremezsiniz...

BAŞKAN – Sayın grup başkanvekilleri, saat 20.00'de yoklama yaptığımızda...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Çünkü, lütfen deniliyor ki, en geç 1 saat sonra...

BAŞKAN – Saat 18.05. 1 saat sonra, zaten, aldığımız karar gereği... O açılıştaki durum...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) – Ara da dahildir.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, saat 20.00'de toplantıyı açtığımızda toplantı yetersayısı bulunamazsa, birleşimin kapatılacağını bilmenizi isterim.

Saat 20.00'de toplanmak üzere, birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati : 18.04

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati : 20.00

BAŞKAN : Başkanvekili ALİ İLİKSOY**KÂTİP ÜYELER : Şadan ŞİMŞEK (Edirne), Sebahattin KARAKELLE (Erzincan)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 107 nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Görtlümelere başlıyoruz.

Bu arada, dost ülke Bulgaristan'dan, ülkemizi ziyaret eden ve bir süredir Ankara'da bulunan çok değerli belediye başkanları Genel Kurulumuzu onurlandırmışlardır; kendilerine, Genel Kurul adına "hoş geldiniz" diyorum. (Alkışlar)

**IV. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

2. – Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdari Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/536) (S. Sayısı : 376) (Devam)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 9 uncu maddenin oylamasında kalmıştık.

9 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 9 uncu madde kabul edilmiştir.

10 uncu maddeyi okutuyorum.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Başkanım, yoklama ne oldu?

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, oylamaya bir şey demiyorum; ancak, oturumu kapatırken yoklama yapacağım dediniz, tutanaklarda var; onu hatırlatıyorum.

BAŞKAN – Gerekirse, yapacağım dedim. Yeni bir oturum açıyoruz ya...

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Gerekirse değil...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, ben oylamaya bir şey demiyorum, kanunun müzakeresiyle ilgili hiç bir şey söylemiyorum; ama, Başkan olarak oturumu yönetirken söylediğiniz sözün tekrar size hatırlatmak istiyorum. Söylediğiniz söz "açıldığı zaman tekrar yoklama yapacağım. Ona göre, herkes burada bulunsun" idi. Bunu hatırlatıyorum size.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Başkanım...

Efendim, takdir edersiniz ki, şu anda belediye başkanları Genel Kurulu onurlandırdı. Eğer, açıp kapama yapsaydım, o arkadaşlarıma karşı bir saygısızlık olmaz mıydı? Yani, bunu söylemek zorunda kaldım.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Bir şey söylemiyorum, sadece hatırlatıyorum.

CEMİL ÇİÇEK (Ankara) – Sayın Başkan, iyi de hükümet de yok.

BAŞKAN – Hükümet burada, hükümet içeride efendim. Arkadaşlarımıza karşı... Takdir sizin, oylama yapayım isterseniz; oylama istiyorsanız yapayım.

Arkadaşlarımıza "hoş geldiniz" dedim. Ben, arkadaşlarımızın buraya geldiğinden haberdarım; o nedenle onu yaptım. İsteddiğiniz bir yerde, yine yoklama yaparım.

Evet, 10 uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10. — 2576 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici 18 inci madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 18. — Bu Kanunun değişik 7 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkrâ hükümleri, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce, idare ve vergi mahkemelerince nihâf olarak karara bağlanmış davalar ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece yeniden bakılan davalarda uygulanmaz.”

BAŞKAN – 10 uncu maddeyle ilgili olarak, Fazilet Partisi Grubu adına, Hatay Milletvekili Sayın Mustafa Geçer; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika Sayın Geçer.

FP GRUBU ADINA MUSTAFA GEÇER (Hatay) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 376 sıra sayılı kanun tasarisının 10 uncu maddesi üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; elbette ki, ülkemizde, yargının, tam bağımsız olması ve görevini tam yerine getirebilmesi için, birtakım eksikliklerin giderilmesi yolunda bazı yasal düzenlemelerin yapılması kaçınılmazdır. Burada, ilgili maddede birtakım düzenlemeler yapılarak, bölge idare mahkemelerinin tek hâkimle aldığı kararlar ve diğer vergi mahkemeleri ile bölge idare mahkemelerinin bazı heyetle almış olduğu kararlar hususunda da, Danıştayın dosya yükünün ve işinin azaltılması ve orada birikimlerin önlenmesi adına bir kolaylaştırma getirilmekte ve bazı dosyaların, Danıştaya gidilmeden, bölge idare mahkemelerinde görüşülebilmesi noktasında itiraz mercii olarak görülmesi ve dosyaların, Danıştaya intikal ederek, zaten çok kabarık durumda olan Danıştayın iş yükünü biraz azaltma adına yapılan düzenlemelere paralel olarak, bundan önce alınmış ve yasanın yürürlüğe girmesinden önceki 2576 sayılı Yasanın 7 nci maddesinin (1) ve (2) nolu fıkrâ hükümlerini dışarıda bırakarak, diğer alanlarda verilmiş, idare ve vergi mahkemelerince nihâf olarak karara bağlanan davalar ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece yeniden bakılan davalara uygulanmaz. Bu yasayla, ilgili madde, uygulanmayacağı, doğal olarak mahkeme sürecine girmiş veya daha önce idare ve bölge idare mahkemelerinde, vergi mahkemelerinde karara bağlanmış, ancak, karar bozularak tekrar yerel mahkemeye intikal etmiş, görüşülen davaların da, Danıştayda tekrar görüşüleceğini düzenlemektedir. Doğal olarak, yasanın yayımlanmasıyla birlikte ortaya çıkacak birtakım sorunların giderilmesi adına -mülteakip 10 uncu maddede 2577 sayılı Yasaya eklenen geçici 4 üncü madde var, burada 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri Yasasına eklenen bir yasa var- ortaya çıkabilecek birtakım sorunların düzeltilmesi elzem olduğundan bu geçici maddeler eklenmiştir.

Ancak, burada, tabii, yargı mercilerinin sorunları, sadece dosya yükünden kaynaklanmamaktadır. Türkiye genelinde, bugün, ceza mahkemelerinde, idare mahkemelerinde ve diğer mahkemelerde bulunan toplam dosya yükünün 33 milyon civarında olduğu söylenmektedir. 65 milyon nüfuslu bir ülkede, aslında, aşağı yukarı her iki kişiden birinin yargı mercilerinde dosyasının bulunması, Türkiye'deki genel yapının veya toplumsal barışın veya insanlar arasındaki ilişkilerde sürekli ihtilaf çıkaran bir ortamın olduğunu yansıtmaktadır. Belki, Batılı ülkelerde ve diğer ülkelerde, her iki kişiden birinin davasının olması, yani, 65 milyon nüfuslu bir ülkede 33 milyon dava dosyasının bulunması, gerçekten düşündürücü bir şeydir.

Bunların yapısal boyutlarına değinme ve bunları köklü bir şekilde çözümleme adına yasalar yapılırken, toplumun temel talepleri ve toplumun kabul etmiş olduğu temel kabuller doğrultusunda yasaların yapılması ve toplumla barışık yargı mercilerinin oluşturulması elzem olmakla birlikte, elbette ki, hayat devam etmektedir, insanlara durun bekleyin denilemez, birtakım sorunların da behemehâl giderilmesi gerekir.

Ben, bu yasal değişikliklerin -yani, Meclise getirilen bu tasarıların- böyle, küçük küçük, bir maddelik, iki maddelik tasarılar halinde getirilmesini, palyatif tedbirler olarak görüyorum. Aslında, köklü bir yargı reformunun yapılması, bunlara ilişkin yasaların yeniden düzenlenmesi, usul yasalarının ve mahkemelerin kuruluş ve işleyişiyle ilgili yasaların toptan gözden geçirilmesi ve artık, küreselleşen bir dünyada, küresel planlar içerisinde de Türk yargı sistemiyle örtüşen alanların tekrar düzenlenmesi gerekirken, sayın hükümetin, böyle, Meclisi sürekli meşgul edecek şekilde, bir maddelik, iki maddelik kanun tasarıları getirmesini anlayabilmiş değiliz.

Yargı mercilerinde, gerçekten, bugün, mahkeme koridorlarında, kamu vicdanını rahatsız eden çok büyük meseleler, vatandaşımızın karşılaşmış olduğu çok büyük müşküller vardır. Dün değindiğimiz sağlık meselelerinde olduğu gibi, bugün, sağlık kurumlarının salonlarında, koridorlarında bekleyen ve kamu vicdanını son derece rahatsız eden, vatandaşların müşküllatlarını çözmeye adına bir üretim yapamayan bu sağlık kuruluşlarının yanı sıra, yargı kurumları da, gerçekten, bugün, Türkiye'de, kangren haline ve toplumun yargısız ve adalet ihtiyaçlarını karşılayamayacak boyutlara gelmiştir. Burada, yapısal ve köklü çözümlere ihtiyaç vardır; getirilen böyle çok kısa ve palyatif tedbirlerle bunların önlenmesini düşünmek mümkün değildir. Bugün, Danıştayda ve diğer yerel mahkemelerde yıllarca bekleyen davalar vardır; gayrimenkul davaları olsun, idari davalar olsun... Bunlar, yıllarca beklemektedir. 40-50 yıl süren davalara bizzat şahit olduğumu burada söylemek istiyorum. Geciken adaletin adalet olmadığı, hukuk camiasında sık sık söylenen bir gerçektir. Gerçekten, geciken adalet, adalet değildir. Maalesef, Türkiye'de yargı mercilerinin adalet dağıtır hale getirilmesi için, yapısal ve uygulama alanındaki tüm eksikliklerin giderilmesi ve yargı mercilerinin yargılamalarını çok daha güzel, çok daha uygun alanlarda ve mekânlarda, fizikî ortamlarda yürütebilmesini sağlayacak köklü tedbirlerin alınması gerekir; ama, burada, bu tedbirlerin üzerinde pek durulmamış. Böyle, palyatif, birkaç madde değiştirilerek, şimdi bölge idare mahkemeleri, az sonra Noterlik, daha sonra Danıştay gibi, birtakım, hukuka taalluk eden, memleketin ve milletin beklediği, birtakım sorunlara cevap ve çözüm getirebilecek alanlara ilişkin olarak sunulan kanun tasarılarının, bunları çözmekten ve çözebilmekten aciz kalacak birtakım tasarılar olduğunu görüyoruz.

Bugün, Danıştayın tüm dairelerinde bekleyen ve belki, 3 000'i, 5 000'i bulan dosyaların, Danıştaya intikal etmiş ve acilen sonuç bekleyen davaların bir yıl, iki yıl, üç yıl gibi sürüncemede bırakılması ve bunların gerekçelerinin yapısal birtakım sebeplerden mi kaynaklandığı, usul yasalarının eksikliğinden mi kaynaklandığı, yargı mercilerinin kuruluş ve teşkilatıyla ilgili yasalarından mı kaynaklandığı, personel eksikliğinden mi kaynaklandığı noktasında global bir plan yapılarak Türkiye'de bir yargı reformunun acilen yapılması gerekirken, yine tekrar ediyorum, bu gibi yasa tasarılarıyla bunların çözümlenmesinin mümkün olacağına inanmıyoruz; ancak, mevcut şartlar içerisinde hayat devam ederken, hayata bekle denemeyeceği için de, hükümetimizin, böyle palyatif tedbirlerle, birkaç maddelik yasal değişikliklerle geçici bir zaman içerisinde bunları çözmeye çabası içinde olduğunu görüyoruz.

Yargı alanlarında kamu vicdanının adaleti tahakkuk ettirmediği inancının yaygınlaşmasına sebebiyet verecek birtakım çıkmazların çözülmesini, yargı merciinde görev yapan yargı personelimizin, yargıçlarımızın, hâkimlerimizin de gerçekten, şu gün içerisinde Türkiye şartlarında ve ekonomik konjonktüründe onların hayatlar çok rahatlıkla idame ettirebilecekleri özgül haklarına kavuşturulmasını; daha müsait bir fizikî ortamda -bugün adliye sarayı diye adlandırılan, fakat, kenarından köşesinden saraya benzemeyen birtakım yargı binalarında ve mahkeme binalarında bu görevlerini ifa etmeye çalışmaları da, elbette, onları haklı kılan bir gerekçedir- ve bu noktada, yargı elemanlarımızın ve yargı merciin, adalet dağıtan ve devletin önemli erklerinden bilinen yargı erkinin tam bir bağımsızlık içerisinde, siyasi ve bürokratik birtakım müdahalelerden uzak, yapısal olarak

bağımsız bir yargı ortamı haline getirilmesini ve diğer taraftan da, bunların hizmet verdiği alanların, hizmet verdiği mekânların fizikî yeterliliklerinin yerine getirilmesi ve Türkiye'nin Avrupa Birliğine girebilme arifesinde Batı ülkelerindeki yargı mecilerinin hem bağımsızlık açısından hem de fizikî yeterlik açısından o seviyeye yükseltilmesi adına köklü bir yargı reformunun da ve bu alanda yapılabilecek yasaların da yerine getirilmesini, ben burada talep ediyorum ve sayın hükümetin, getirmiş olduğu, böyle, kısa vadeli, palyatif tedbirler niteliğindeki yasa tasarılarıyla da bu köklü sorunu çözemeyeceği inancındayım.

Yine de, eldeki mevcut imkânlarla, Danıştayın yükümlü biraz daha azaltılmak adına ve bölge idare mahkemelerindeki dosyaların Danıştaya gitmesini biraz daha filtre edecek şekilde alınmış bu geçici tedbirin de, tekrar, yargı mercilerine ve insanlarımıza hayırlı olmasını temenni ediyor; bu duygularla, hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Geçer.

Başka söz isteği?.. Yok.

Önerge yok.

10 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

HACI FILİZ (Kırıkkale) – Sayın Başkan, yoklama vardı.

BAŞKAN – Etmeyenler... 10 uncu madde kabul edilmiştir.

11 inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11. – 2577 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici 4 üncü madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4. – Bu Kanunun 45 inci maddesinin değişik (1) numaralı fıkrasında yazılı uyuşmazlıklarla ilgili olarak verilen nihai kararlardan, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen kararlar ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece verilen kararlar, Danıştayda temyiz edilebilir.”

BAŞKAN – 11 inci maddeyle ilgili olarak, Fazilet Partisi Grubu adına, Aksaray Milletvekili Sayın Ramazan Toprak; buyurun efendim.(FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır.

FP GRUBU ADINA RAMAZAN TOPRAK (Aksaray) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; görüşmekte olduğumuz 376 sıra sayılı tasarrın 11 inci maddesi üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına söz aldım. Partim ve şahsım adına, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz tasarrın 11 inci maddesiyle getirilen yenilik şudur; 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (1) nolu fıkrasıyla, görülmekte olan bir kısım davalara temyizen Danıştayda bakılmaktaydı. Bu tasarrın 7 nci maddesiyle, bu davalar Danıştay incelemesinden çıkarıldı, itirazen bölge idare mahkemelerinde bakılmakla görevlendirildi.

Şimdi, değişiklik öncesinde geçerli olan hükümlere göre, idare mahkemelerinde verilip, vergi mahkemelerinde verilip temyizen Yargıtaya giden, ancak, bu tasarıyla bölge idare mahkemelerinin görev alanına sokulan birtakım uyuşmazlıklarda, bu değişiklik öncesinde karara gidildiği takdirde, bu kararlar aleyhine veya lehine kanun yoluna başvurulurken, Danıştaya gidiliyordu. Danıştay, değişiklik öncesinde gidilen bu kararlar üzerine bozma kararı verdiğinde, tekrar, geldiği yerel mahkemece verilen karar yeniden Danıştay incelemesine tabidir. Getirilen bu düzenleme, yenilik, bunu içermektedir; yani, bir anlamda kazanılmış hakka dokunulmamaktadır.

Tabii, biz bu getirilen değişikliklerin yararlı, ancak, yetersiz olduğunu ifade etmiştik. Bunun için önerdiğimiz çözüm yolu, gerçek anlamda bir yargı birliğinin teminiydi, bunun alt başlığında

yargı reformunun gerçekleştirilmesiydi. Yargı reformuyla ilgili yenilikleri üç ana başlık altında toplamak gerekirse, birincisi, adli kolluk birimlerinin acilen ihdas edilmesi ve bu suretle sanıktan, suçludan delile değil, delilden suçluluğa gitmek gibi modern, çağdaş bir hukuk yönteminin getirilmesiydi. Henüz, bu konuda bir çalışma göremedik.

Reformla ilgili ikinci şart, yeterli teknik donanım ve görev şartlarıdır, fizikî şartlardır. Bu konuda da, maalesef, adli ve idarî yargı organlarımızın içinde bulunduğu içler acısı haller herkesçe malumdur.

Üçüncüsü ise, yetişmiş adliye personeli ve hâkim ve savcılarımızdır. Biz, mevcut yapıda, mevcut sistemde, hâkim ve savcılarımızın eğitimlerinin yetersiz olduğunu düşünüyoruz. Bunun ötesinde, adalet akademisi mi olur, hâkim savcı akademisi mi olur, lisanüstü eğitim düzeyinde bir eğitimin, mutlak surette hâkimlerimize verilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu sorunları çözmeden, yargının sorunlarını çözemeyiz.

Resmî görevlilerin beyanına göre, Danıyayda, normal bir dairenin bir yılda bakabileceği dosya adedi, 3 000-3 500'dür; bazı dairelerin dosya adedi onbinleri bulmaktadır. Bu rakamları çok iyi okumak lazım. Bunlar, laf olsun diye verilen rakamlar değildir. Rakamların dile getirdiği husus şudur: Aslında, bu tarz idare-birey ilişkilerinde rakamların yüksekliği, ihtilafların yüksekliği anlamına gelir. İdarî davalarda rakamların yüksekliği, devlet-birey ilişkilerinde zarar gören, mutazarrır olan, müşteki olan bireylerin çokluğu anlamına gelir. Yani, devletin, idarenin eylem ve işlemlerinden mutazarrır olan insanların sayısı, öntümüzdeki dava dosyasının sayısıyla eşanlamlıdır, eşdeğerdir. Bu rakamları, bu şekilde okumak lazım; salt dosya adedini söylemek, bir anlam ifade etmez.

Bu sonucu okuduğumuz zaman, idareye düşen birtakım görevler vardır. İdare, hangi konularda kendi vatandaşını nasıl zarara uğratmış, bunun tahlilini objektif verilerle yapmak ve bu doğrultuda gerekli tedbirleri almak zorundadır. Sakat işlemler yaptıktan sonra, kendi bireyine "haydi git, derdini mahkemede anlat deme" anlayışı ilkel bir anlayıştır. 3000'li yıllara adım attığımız bugünlerde, bu anlayıştan uzaklaşılması gerektiğini düşünüyorum. Bir özlü söz vardır: Geciken adalet, adalet değildir. Yine, bir başka özlü söz vardır: Geciken adalet zulümdür. Bu anlayış, bizim toplumumuzda bir atasözülü şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu, aynen şudur; hani, iki kişi, kendi arasında bir ihtilafa düştüğü zaman veya birisinin diğerine bir garezi olduğu zaman aynen şu şekilde ifade eder: "Seni mahkemelerde sürüm sürüm süründüreceğim. Oysa, bu sözün doğrusu, senin şu eylemin nedeniyle, sana şu kadar ceza alınmasını temin edeceğim olmalıdır. Yani, vatandaşımız, burada, alacağı cezadan çekinmiyor. Ya?.. Seni mahkemelerde sürüm sürüm süründüreceğim tehdidiyle başa; alacağı cezayla değil, hapis cezasıyla değil... Peki, bunun örneği var mıdır? Tapulama davalarına bakın; bir nesli mezara gönderir, ikinci nesil kaldığı yerden devam eder; elli altmış yıl süren davalar vardır.

Ben, bu davalar için, Danıstayda da, istisna da olsa, bazı örnek davalar olduğunu biliyorum. Geçtiğimiz yıllarda, çok iyi hatırlıyorum, bir müsteşarın görevden alınması üzerine açtığı dava nedeniyle, Danıstayımızda dava dört beş yıl devam etmişti; ama, yine, aynı içerikte, bir başka müsteşarın görevden alınmasına ilişkin işlemin iptali yolunda Danıstayda açılan dava iki ayda sonuçlandırılmıştı. Aynı içerikte, aynı nitelikte, benzer iki işlemde birine iki ayda cevap veriyorsunuz, birine dört beş yılda cevap veriyorsunuz. Yine, bizim bir milletvekili arkadaşımızın Danıstayda görülmekte olan davası yedi sekiz yılda sonuçlandırıldı.

Şimdi, yargıya itibar kazandırmak herkesin görevidir; Yüce Meclisin görevidir, bu toplumun her ferdinin görevidir, yargıda görev yapan hâkim ve savcılarımızın görevidir. Bu itibarı, bu silsilede yer alan herhangi birisinin üzerine yıkmaya hiç kimsenin hakkı yoktur. Suçlamalar spesifik ol-

mamalı, sübjektif olmamalı, objektif olmalı, herkesin anlayabileceği, somut verilerle ortaya konulabilmelidir. Biz, böyle yaptığımız takdirde, yargıya itibar kazandırmış oluruz. Burada, herkesin üzerine düşen görev olduğunu çok iyi biliyoruz.

Yine, idarî yargıda görevli yetkili personel tarafından, gerek vergi mahkemelerinde gerekse idare mahkemelerinde -yani, alt mahkemelerde- görülen davalarda süreç iki yıl civarında ifade ediliyor. İtirazen veya temyizden kanun yoluna gidildiğinde, buna bir, iki, üç yıl daha ilave ediyorsunuz, toplam beş yılı buluyor. Yani, mevcut idarî yargı sisteminde, bir idarenin eylemine veya işlemine karşı bir kanun yoluna gittiğiniz zaman, beş yıl içinde sonuç alabiliyorsunuz. Acaba, getirdiğimiz tedbirler, beş yıllık süreci ortadan kaldırmaya yetecek nitelikte, yeterlilikle tedbirler midir? Bu soru sorulmuş ve bunun gereği yapılarak, bir kanun tasarısı Yüce Meclisin huzuruna getirilmiş olsaydı, asıl yasama faaliyeti bu takdirde sağlanmış olurdu.

Tabii, yargının sorunları, bu kadar sürede ifade edilecek kadar kısa değil; bir nebzecek olsun temas etmek istedik.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Toprak.

11 inci maddeyle ilgili olarak başka söz isteği?.. Yok.

Önerge yok.

CEVAT AYHAN (Sakarya) – Karar yetersayısının aranılmasını istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Karar yetersayısının olup olmadığını arayacağım.

Sayın milletvekilleri, 11 inci maddeyi oylarınıza sunacağım. Oylamayı elektronik oylama cihazıyla yapacağım ve karar yetersayısının olup olmadığını arayacağım.

Oylama için 5 dakikalık süre vereceğim.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylamaya başlandı)

BAŞKAN – Vekâleten oy kullanacak sayın bakan varsa, hangi bakana vekâleten oy kullandığını, oyunun rengini ve imzasını havi oy pusulasını, Başkanlığımıza, aynı süre içerisinde, göndermelerini rica ediyorum.

Tabii, Genel Kurulda sadece Millî Eğitim Bakanımız var, sanıyorum bir arzuhal gönderir.

Sayın Bakan, vekâleten oy kullanmayı düşünüyor musunuz efendim?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Hay, hay...

(Elektronik cihazla oylamaya devam edildi)

BAŞKAN– Pusula gönderen arkadaşların burada olup olmadığını arayacağım.

Sayın Gemici'ye vekâleten Sayın Metin Bostancıoğlu.

Sayın Erkan Kemaloğlu?.. Burada.

Sayın Cezmi Polat?.. Burada.

Sayın Eyüp Doğanlar?.. Burada.

Sayın Hasan Suna?.. Burada.

Sayın Hasan Akgün?.. Burada.

Sayın Mehmet Çümen?.. Burada.

Sayın Mükerrerem Levent?.. Yok.

Sayın Arslan Aydar?.. Yok.

Sayın Zeki Eker?.. Burada. (MHP sıralarından "Arslan Aydar burada" sesleri)

Efendim, tabii, arkadaşlarımız, böyle isim yoklaması yapmadığımız için daha alışamadılar.

Sayın milletvekilleri, karar yetersayısı vardır, 11 inci madde kabul edilmiştir.

12 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN -12 nci maddeyle ilgili olarak, Fazilet Partisi Grubu adına, Sayın Ali Oğuz.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) - Sayın Başkan, Yahya Akman konuşacaklar.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Akman. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun tasarısının 12 nci maddesi üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, biraz önceki konuşmam sırasında, iktidarın ve hükümetimizin takındığı tutumla ilgili bazı tenkitlerimi ifade etmişim. Şu anda görüşmekte olduğumuz tasarı da dahil olmak üzere, hafta başından bu yana ve önümüzdeki haftaya da sarkacak şekilde, görüşeceğimiz kanun tasarısı ve teklifleri, tamamen, hükümet kanadının önerisiyle gelmiş ve Meclis çoğunluğuna dayanarak kabul ettirilmiş olan bir sıralamadır. Burada, muhalefet partisi olarak bizlerin görevimizi ifa etmemizden dolayı, arkadaşlarımızın rahatsız olmaması gerekiyor. Biz, karar yetersayısı da isteyeceğiz, toplantı yetersayısı da isteyeceğiz; çünkü, biz, bu Yüce Meclisin çatısı altında görüşülen her konunun önemli olduğuna inanırız. Burada kanunlar görüşülür, burada anayasa görüşülür. Önem derecesi kanuna kadar olmayan konular Meclis çatısı altında görüşülmediği için, Meclisin Genel Kurulunun gündemi önemlidir. İktidardaki arkadaşların, bazı kanunlarda hassas olup, tam kadro bulunduğunu görüyoruz; ama, bazen de üçte 1 bile çoğunlukla Mecliste bulunmadıkları halde, muhalefetin himmetine sığınarak burada çoğunluk sağlamak veya çoğunluk olmadığı halde kanunları geçirmek arzusundalar. Bunu doğru bulmadığımızı ve bundan sonra da vazifemizi yapacağımızı ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bu arada, bu konuya girmişken, şunu da ifade etmem lazım. Bundan iki saat önce -Meclis Genel Kurulu kapanmadan önce- biz, muhalefet partisi olarak yoklama istemiş idik; 20 arkadaşın iştirakiyle istenen yoklama neticesinde, Meclis Genel Kurulunda toplantı yetersayısı olmadığı anlaşıldı ve Sayın Başkanımız, Abdüllatif Beyle olan mülakatından sonra, karşılıklı konuşmasından sonra, son yaptığı konuşmada -bakın tutanak elimde- aynen şunu söylüyor: "Sayın milletvekilleri, saat 20.00'de toplantıyı açtığımızda toplantı yetersayısı bulunamazsa, birleşimin kapatılacağını bilmenizi isterim; saat 20.00'de toplanmak üzere, birleşime ara veriyorum" diye Meclis Genel Kurulunu kapatıyor. Hukukçu olduğumu bildiğimiz ve hakikaten Başkanlık görevini de hakkıyla ifa etmesini beklediğimiz Başkanımızın bu tutumunun doğru olmadığını ifade etmek istiyorum ve Genel Kurulun huzurunda bir kez daha ikaz ediyorum.

Değerli milletvekilleri, iktidara mensup bir arkadaşımız, dün görüşülen kanunla ve bugünküyle ilgili olarak "siz muhalefet ediyorsunuz, sizi halka şikâyet ederim" içerikli bazı sözler sarf ettiler. Demin de izah ettim; biz, olumlu gördüğümüz her kanuna -özellikle içerisinde olduğumuz için rahatlıkla ifade ediyorum- şu 21 inci Dönem içerisinde tamamen destek olduk. Destek olduğumuz kanunlardan bir tanesi de, şu an görüştüğümüz kanundur; ama, o kadar dar bir mantıkla hare-

ket ediliyor ki, bizim bir kelimelelik önergelerimize dahi tahammül gösterilemiyorsa ve hakikaten, verdiğimiz önergelerin ve yapmayı arzuladığımız katkılarının tamamı olumlu katkılar olduğu halde, buna tahammül edilemiyorsa, kusura bakmayın arkadaşlar, biz, bu muhalefeti yapmaya devam edeceğiz, sizin de rahatsız olmamanız lazım.

Kanunların bu Meclisten çıkması için yeterli çoğunluğu sağlamak zorunda olan iktidar partileridir; ama, siz şunu yapabilirsiniz: Memleketimizin çok öncelikle görüşülmesi gereken kanunları var, acil görüşülmesi gereken konular var; bunları sıraya koyabiliriz veya sayın grup başkanvekilleri, Danışma Kurulu toplandığı zaman, diyebilirlerdi ki, sayın muhalefet partileri, sizlerin de önerdiğiniz bir kanun teklifi veya tasarısı varsa, buyurun, 5 bizdenseniz, 2 veya 3'de sizden deyin, bir anlaşmayla da geçirilebilirdi. Bunların hiçbirisine yanaşmadığımız halde, bugün, muhalefetin, karar yetersayısı veya toplantı yetersayısı istemesine tahammülsüzlük göstermenizin doğru olmadığını, bu kararınızı bir daha gözden geçirmeniz gerektiğini hatırlatmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bu kanun tasarısının yürürlük maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum. İdarî yargı alanındaki aksaklıklarla ilgili olarak, geneli üzerinde yaptığım konuşmalarda kısım değmişim; şimdi, ben, yine, demin izah etmiş olduğum, hükümete ve iktidara olumlu katkılarımızdan bir tanesi daha yapmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, getirilmiş olan tasarının gerekli, fakat yetersiz olduğunu izah ettim. Şimdi, kısmen değiştirmiş olduğumuz Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesi, idare mahkemelerinin ve vergi mahkemelerinin kuruluşuyla ilgili yetkiyi birçok yere veriyor. Aslında çok muğlak bir madde; Adalet Bakanlığı var, İçişleri Bakanlığı var, Gümrük Tekel Bakanlığı var, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu var, hâsılı kelimeler, sonuçta, ağırlığı bakanlıklardan oluşan bir heyet söz konusu burada. Ben, o heyete şu anda seslenmek istiyorum ve şunu diyorum: Biz bu yeni getirdiğimiz tasarıyla, şu an kabul etmekte olduğumuz tasarıyla, bölge idare mahkemelerini fiilen temyiz mahkemesine benzer bir hüviyete kavuşturduk. Yani, bölge idare mahkemeleri, bundan sonra, bölgesine dahil olan illerde ve ilçelerde meydana gelen idarî ihtilaflarla alakalı olarak bir temyiz mercii durumuna geldi; dolayısıyla, bir yüksek mahkeme konumunu kazandı. Ama, şu ana kadarki uygulamada, hem idare mahkemeleri hem vergi mahkemeleri hem de bölge idare mahkemeleri, aynı vilayetin, hatta, aynı binanın çatısı altında görev vermekteydi. Benim, hükümetimizden isteğim şu: Özellikle, ilim olan, Şanlıurfa gibi 1,5 milyon nüfusa sahip bir şehrimiz var ve biz, idare mahkemesi görev alanı olarak Gaziantep'e bağlıyız. Gaziantep bölge olduğuna göre, şu andan itibaren bölge idare mahkemesi orada görev yapmaya devam edecek; onun alt kademesi sayılan idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri de devam edecek; ama, coğrafi koşullar, nüfus durumları ve iş sayıları dikkate alınarak, idare ve vergi mahkemelerinin, yani birinci derece mahkemelerin memleket genelinde yaygınlaştırılması gerektiği kanaatindeyim. Çünkü, adli reformdan bahsettiğimiz zaman, adli reformun tek bir vechesi yok; bunun malî vechesi var, mesafî vechesi var, mahkemelerin daha az işe bakıp, daha çabuk karar verebilmesi vechesi var. Bütün bu noktaları dikkate aldığımız zaman, bahsetmiş olduğum bu yöndeki bir düzenlemenin zorunlu olduğunu düşünüyorum. Ümit ederim ki, kanunî düzenlemeyi gerektirmeyen, idarî bir tasarrufla yapılması mümkün olan bu talebimi, sayın hükümetimiz yerine getirirler.

Kanun tasarısının hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Akman.

Sayın Akman arkadaşımız, tabii, belki haklı olarak, açılışı eleştirmiş olabilir; ama, bazı gelişmeleri önceden kestirme şansınız yoktur; bir de, nezaketin kuralları vardır.

Bu arada şunu belirteyim: İçtüzüğe göre, açılışa yoklama yapma takdiri sayın başkana aittir, yapıp yapmama hakkı bana aittir.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Ama, kendinizi bağladınız Başkan, kendiniz söylediniz!..

BAŞKAN – Bakın, nezakete davet ediyorum. Burada, Bulgaristan'dan gelen 30-40 kişilik heyet halindeki bir belediye başkanlığı grubu vardı; bunu siz de gördünüz. Bana, arkadaşlarım, belediye başkanlarının Genel Kurulu onurlandırılacağını ve onlara hitaben kısa bir konuşma yapma gereğini söylediler. Eğer ben açılışa girseydim, o arkadaşlarımıza karşı bir saygısızlık olmayacak mıydı?! Ha, şu anda isteyin... Her karar yetersayısının aranılması isteğini, her yoklama isteğini yerine getiriyorum; buna da dikkat etmenizi isterim. Her şey yoklama, her şey karar yetersayısı değildir. Uluslararası bir bölümde, gelen sayın belediye başkanlarının Genel Kurulu onurlandırdığı bir saatte, böyle bir saygısızlığı, sanıyorum, siz de yapmak istemezsiniz. Kastınızı aşan bir beyan olarak değerlendiriyorum ve şunu da hatırlatıyorum: Zatinizin, Genel Kurulu ikaz etme hakkı yok, sadece, Genel Kurula görüş ve bilgi sunma hakkı vardır, bunu da bilmenizi isterim.

Teşekkür ediyorum. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, Genel Kurulun tamamını kastetmedim; ama, siz de biliyorsunuz ki, dün ve bugün, bir kısım arkadaşlar bu yönde tenkitler ifade ettiler, ben onları ifade ettim.

BAŞKAN – Neyse Sayın Akman... Yani, ne olursa olsun, Genel Kurul ikaz edilmez, sadece görüşlerimizi ve bilgilerimizi aktarırız; onu bilmenizi isterim.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Trabzon Milletvekili Sayın Ali Naci Tuncer. (DYP sıralarından alkışlar)

NİDAI SEVEN (Ağrı) – Sayın Başkan, sataşma var.

BAŞKAN – Hayır, sataşma yok efendim.

NİDAI SEVEN (Ağrı) – Efendim, halka şikâyet edeceğimi söylediler ya, bu konuda açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tuncer.

DYP GRUBU ADINA ALİ NACİ TUNCER (Trabzon) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; görüşülmekte olan kanun tasarısının yürürlük maddesi üzerinde Grubum adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, Meclisimiz yoğun bir çalışma içerisinde; gecenin bu saatlerinde çalışıyoruz, memleketin çok acil ihtiyacı olan yasaları çıkarmaya gayret ediyoruz.

Görüşmekte olduğumuz yasa tasarısıyla, yargının bir kolu olan idarî yargıda, Danıştay'ı rahatlatacak bazı palyatif tedbirleri getiriyoruz. Bu kanunun çıktığı günleri hatırlıyorum -o zaman, bürokrat olarak Adalet Bakanlığında çalışıyordum- aynı gerekçelerle, bölge idare mahkemelerini, idare mahkemelerini ve vergi mahkemelerini kurmuştuk. Gerekçe aynıydı, Danıştayın yükümlü hafifletecektik, bir de yargıyı vatandaşın ayağına götürmeyi hedeflemiştik. Çok zaman geçmedi, Danıştay tıkanıdı; çünkü, sistemde bozukluk vardır.

Tüm yargıda reform yapılacağını her hükümet programına alır; ama, birkaç palyatif tedbirle bunu geçiştiriyoruz.

Bölge idare mahkemeleri, tek hâkimli mahkemelerdi, başkanları atanırdı, ihtiyaç duyulduğunda idare mahkemelerinden ve vergi mahkemelerinden getirilen hâkimlerle mürettep mahkeme haline getiriliyordu. Şimdi daimî hale getiriliyor ve bir kısım davalar burada nihayetlenecek, Danıştaya gitmeyecek.

Bununla ilgili, on sene öncesinden başlayan bir çalışma vardır. Bu çalışmayla, Yargıtay ile bir dayet mahkemeleri arasında bir istinaf mahkemesi kurularak, Yargıtayın ve Danıştayın yükünü hafifletmek amaçlanmıştı. Bu kanun tasarısı, bendeniz Adalet Bakanlığında görev yaptığım sırada hazırlanmıştı; maalesef, bugüne kadar, bu Meclisin gündemine gelmemiştir.

Saygıdeğer arkadaşlarım, Türkiye’de yargı erkinden memnun olan bir tek vatandaşımız yoktur. Bu, orada çalışan hâkim ve savcılarımız ve yargı personelinin yetersizliğinden değil, sistemin, artık, Türkiye Cumhuriyetinin kaldıramayacağı bir yükün altında ezilmesinden ileri gelmektedir. Bugün bir kısım davaları bölge idare mahkemelerinde neticelendirirsiniz, Yargıtayın daire sayısını artırabilirsiniz -ki, ben oradayken hukuk dairesi sayısı 9 idi, bugün 21’e çıkmıştır- ama, yine Yargıtay dosyaların ağırlığı altında ezilmektedir.

Hukuk Muhakemeleri Usulü ve İdarî Yargılama Usulü Kanunlarımızda daha ciddi tedbirler almak suretiyle yargılamanın kısaltılması yoluna gidilmesi lazım. Danıştayda davaların uzatıldığı bir gerçek.

Saygıdeğer arkadaşlarım, ben 1995 yılında parlamenter aday olmak için görevimden ayrıldım; seçimi kaybettim, döndüğümde, idarenin aleyhinde dava açmak zorunda kaldım, benim davam halen Danıştayda, ben parlamenter olarak buradayım. Vatandaş ne yapsın?

Ayrıca, vatandaşın yargıya güveni azaldı. Hem davaların uzaması hem hâkimlerimizin çok büyük bir yük altında kalması nedeniyle, bazen isabetli kararlarda gecikme olması nedeniyle, gerek hâkimlere ve gerek mahkemelere güven azalmıştır.

Biz, hep bu kürsülerden ifade ediyoruz; yargıyı tam bağımsız hale getirecek, sistemi düzeltecek ciddi tedbirlerle gelin, biz muhalefet olarak bütün gücümüzle yanınızdayız. Yargıda meşhur bir söz vardır; Almanya’da Kaiserler döneminde, kral, atıyla avlanmaya çıkmış, bir çoban, bir otlak yerde sürüsünü otlatmakta; kral müdahale ediyor "burası krallık toprağıdır, sen buradan çıkacaksın" diyor; o da "hayır, burası Almanya toprağıdır" diyor, çoban ileri gidince, kral da "ben buranın kraliyim, benim söylediğim olur diyor; vatandaş "ama, Berlin’de hâkimler var" diyor.

İşte, arkadaşlar, biz, yargı müessesesini, Berlin’de hâkimler var diyecek şekilde, Türkiye’de hâkimler var diyebilecek duruma getirmemiz lazım. Vatandaş, hakkını aramak için, çoğu zaman hakkının onda birine razı olmakta, bazen de yasal olmayan durumlara müracaat etmek durumunda kalmaktadır.

Çok yoğun bir gündemle çalıştığımız bu dönemde yargıya getirdiğimiz iki üç palyatif tedbir vardır. Özlük haklarını düzenleme amacıyla bir temsil ödeneği getirdik. Yine, bu kürsüden ifade ettim; gelin bunu ciddi bir şekilde ele alalım ve hâkimlere yakışan özlük haklarını getirelim dedik. Ne verdiğimiz temsil ödeneğini alanlar memnun ne de alamayanlar; çünkü, verdiğimiz temsil ödeneği tamamen Anayasaya aykırı, Bakanlar Kurulu kararıyla veriliyor. Anayasanın amir hükmü vardır: "Hâkimlerin ve savcıların özlük hakları yasayla düzenlenir." İşte, iptal davaları başladı. Alamayan bidayet hâkimlerinin birçoğu huzursuz, bizim fakslarımız tıkandı.

Gelin saygıdeğer arkadaşlar, yargı için ciddi reformları getirelim. Mademki böyle bir anlayış içerisinde bu Meclisimiz gece gündüz çalışıyor, hiç olmazsa, bir kurumumuzu kurtaralım.

Avrupa Birliğine girmeye çalıştığımız bu günlerde ilk entegrasyonun yargıda olması gerekir. Bu mevzuatı, ümit ediyorum ki, önümüzdeki dönemlerde hükümetimiz getirecektir, biz de onun en büyük destekçisi olacağız.

Kanunun yürürlük maddesine geldik. Mutlaka kabul edilecek; ama, bundan sonra daha ciddi tedbirlerle gelinmesi ümidiyle, bu kanunun, memlekete, millete ve yargı erkine hayırlı olmasını diler, hepimize saygılar sunarım efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Tuncer.

Başka söz isteği?.. Yok.

Önerge yok.

FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Soru vardı efendim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Erbaş.

FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Sayın Başkanım, aracılığınızla Sayın Bakanıma sormak istiyorum: Tasarımın 4 üncü maddesinde, Anayasa Mahkemesince iptal edilen (a) bendinin yerine konulan hükümde "İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptaller için menfaatları ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları" denilmektedir.

Menfaattan maksat nedir? Bu maddeye göre, çevre katliamında Boğaziçi'nin talan edilmesine, ben, bir vatandaş olarak dava açabilecek miyim?

Arz ediyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI MEHMETİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun idarî dava türlerini ve idarî yargı yetkisinin sınırları düzenleyen 2 nci maddesinin birinci fıkrasının iptal davasının tanımını yapan (a) bendi, iptal davası açılabilmesi için "kişisel hak ihlali" koşulunun aranması sebebiyle Anayasaya aykırı bulunarak, idarî işlemlere karşı dava açılabilmesi için kişisel hakkın ihlal edilmesi koşulunun getirilmesiyle, soyut, genel ve gayri şahsî olan düzenleyici tasarruflara karşı yargı yolunun daraltıldığı ve idarenin düzenleyici işlemlerine karşı uygulamalarını beklemeden dava açılmasını güçleştirdiğinden, bu hükmün Anayasanın 125 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırılık oluşturduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesince 21.9.1995 tarihinde iptal etmiştir. Bu karar, Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir, bir boşluk meydana gelmiştir.

Hak, yasalarla doğan menfaat demektir. Menfaat ise -anlamında da belirtildiği gibi- çıkarla ilgilidir, kişilik hak ihlaliyle ilgilidir. Bunu, hukuk fakültesinde böyle anlatıyorlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Bursa) – Sayın Başkan, delaletinizle, Sayın Bakana bir soru sormak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yalçınbayır.

ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Bursa) – Burada "menfaati ihlal edilenler" deniliyor. Eski kanunda, çevre, kültür ve tabiat varlıklarını koruma, İmar Kanunu gibi hususlarda, menfaati ihlal şartının varsayıldığı hariç tutulmak kaydıyla belliydi.

Şimdi, ben, İstanbul'da, Boğaziçi kanunu uygulaması itibariyle, Boğaziçi İmar Planı itibariyle dava açabilecek miyim veya Van Kalesiyle ilgili Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunundan doğan hakkımı kullanabilecek miyim? Şanlıurfa'daki gölle ilgili dava açabilecek miyim? Bununla, dava açma şartı daha da sınırlandırılmış olmuyor mu? Siz "çıkâr" dediniz; benim bundan menfaatım eski kanunda mefruzdu, şimdi menfaatım var mı?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Düzenleme, Anayasa Mahkemesi kararlarına paraleldir. Düzenleme, Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesine dayalıdır; orada açıklandığı şekildedir.

Teşekkür ederim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, çok önemli bir konunun tekrarlanması açısından...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bedük.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, delaletinizle, Sayın Bakanımızın, uluslararası evrensel hukuk değerleri ve normları itibariyle meseleye bakmasını rica ediyorum; o da şu: Kültür ve tabiat varlıkları ve çevre, artık, ulusal olmaktan çıkmış, uluslararası bir değer konumuna gelmiş. Uluslararası anlaşmalarda da, yine, bu değerlerin korunması istikametinde, hem devlete hem sivil toplum örgütlerine hem de kişilere görev verilmiştir. Sivil toplum örgütleri, çevre konusunda fevkalade hassastır; kişiler kadar hassastır. O halde, biraz evvel anlatılan çerçeve içerisinde sivil toplum örgütlerinin, diyelim ki, İstanbul Boğaziçi veya bir başka yerdeki kültür ve tabiat varlıkları veya parklarla ilgili, yeşil alanla ilgili herhangi bir şey yapıldığı zaman, Danıştaya dava açma hakkı olmayacak mı? Acaba, bu şartlar altında, uluslararası evrensel kurallar çerçevesinde ve normlar çerçevesinde çevre nasıl korunmuş olacak? Çevrenin korunmasını, sadece, o bölgedeki kişilerin şahsî haklarının ihlaline bağlarsak, biz, o zaman, Avrupa Birliği normlarına göre nasıl hareket edebileceğiz; bunun cevabını rica ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Bakan.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Anayasa Mahkemesi kararlarını ve gerekçelerini değerlendirme hakkını kendimde görüyorum. Bu çerçevede haklar kullanılır.

Teşekkür ederim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Uluslararası anlaşma da yine bu Anayasada korunuyor; hatırlatıyorum Sayın Bakan.

BAŞKAN – Neyse... Sayın Bedük; peki.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Ben de onu diyorum; herkesin dava açma hakkı vardır. Kazanmak ayrı şey.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sivil toplum örgütleri...

FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Anayasa Mahkemesinin bozma kararında bu yoktu...

BAŞKAN – 12 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12 nci madde kabul edilmiştir.

13 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – 13 üncü maddeyle ilgili olarak, Fazilet Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika Sayın Şahin.

FP GRUBU ADINA MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkan, Meclisimizin saygıdeğer üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Önemli bir denetim sorumluluğu üstlenmiş bulunan idarî yargının sorunlarının da gözden geçirildiği bir çalışma yaptık ve bu çalışmanın sonuna geldik. Üzerinde konuşmakta olduğum 13 üncü madde, bu kanun hükümlerinin Bakanlar Kurulu tarafından yürütüleceğini öngören bir maddedir. Acaba, böyle bir tasarıyla, bu tasarımı Meclise sevk eden hükümet, idarî yargının sorunlarının çözümüne ne derece yardımcı olmaktadır?

Gereğede deniliyor ki, idarî yargının birçok sorunu vardır; bu sorunların başında da, Danıştayımıza, bölge idare mahkemelerine, idare ve vergi mahkemelerine yoğun bir iş akışı söz konusudur. Bu tespit doğrudur. Gerçekten, adli yargıda olduğu gibi idarî yargıda da iş hacmi ve dosya adedi gittikçe, maalesef, artmaktadır. Peki, idarî yargıda dosya adedi ve iş hacmi gittikçe artarken bunun bir sorumlusu var mı? Acaba bunun sorumlusu vatandaş mı; yoksa, mahkemelerimiz mi, yani, yargıçlar mı? Dosya adedi artıyorsa idarî yargıda bunun bir sorumlusu olması lazım. Vatandaş olmaz; çünkü, vatandaş bir de cebinden para ödeyip gidip dava açacak. Yargıçlar olamaz, mahkemeler olamaz; çünkü, onların kendi kendine dava açacak halleri yok. O halde, bu işin sorumlusu idaredir. Yani, tasarruflarıyla vatandaşları mutazarrır eden idare, idarî yargıdaki bu iş yoğunluğunun birinci sorumlusudur. Hükümet ve tabii ki, hükümete bağlı idarî organlar ve mekanizma kurallara uysa, vatandaşları mutazarrır edecek işlemlerde bulunmasa herhalde vatandaş da gidip idareyi idare mahkemesine dava etmez. O halde, eğer hükümet idarî yargıya yardımcı olmak istiyorsa, başta kendisi olmak üzere emri altındaki tüm kuruluşların, Türkiye'de yürürlükte olan kurallara harfiyen riyeti konusunda çok dikkatli ve titiz olmalıdır. Eğer bunu yaparsa, inanıyorum ki, hem adli yargıya hem de idarî yargıya büyük ölçüde yardımcı olmuş olur.

Değerli arkadaşlarım, tabii, çözüm için hükümet ne getiriyor. Bu tasarıyla, bazı uyumsuzluklar bölge idare mahkemelerinin itiraz incelemesine tabi kınıyor; böylece, Danıştayın iş yükünün azaltılması amaçlanıyor. Doğrudur; Danıştayda iş yükü fazladır; hem Danıştayda hem bölge idare mahkemelerinde, idare mahkemelerinde ve vergi mahkemelerinde iki üç yıldan önce davalar bitmiyor. Biraz önce bir arkadaşımızın da ifade ettiği gibi, geciken adalet de, maalesef, beş para etmiyor. Tabii ki, bunlara bir çözüm bulunması lazım. Ancak, Danıştay'dan birtakım yükleri aldığımızda bu yükü bir yere veriyorsunuz, bölge idare mahkemelerine veriyorsunuz ve bu sefer de bölge idare mahkemelerinde yük artacak.

Bakın, iki gün önce, Danıştay Kanunuyla ilgili burada düzenleme yapılırken, Danıştaya, bu yükün altından daha kolay şekilde kalsın diye, yanılmıyorsam, 63 tane yeni kadro verdik. Danıştaydaki birtakım görevleri aldık, idare mahkemelerine aktarıyoruz; ama, bu tasarıda, bölge idare mahkemeleriyle ilgili böyle bir kadro tahsisi isteği falan da yok.

Bunun yanında, ayrıca, bizim de katıldığımız, iki iyileştirme getiriliyor. Halen, idare ve vergi mahkemesi başkanlıkları bölge idare mahkemesi üyeliği yapıyorlar; bundan sonra o mahkemenin üyeleri olacak, o mahkemelere atanacaklar. Şu anda, bölge idare mahkemelerindeki üyeler, başka mahkemelerde başkanlık yapan üyelerdir. Şimdi, bu mahkemelere asıl üye atanacak. Bunu biz olumlu karşılıyoruz; bu, yapılması gereken bir düzenlemeydi.

Ayrıca, parasal sınırlar yükseltiyor. Hiç şüphesiz ki, paramızdaki erime yıllar yılı devam ediyor; tabii ki, bundan on onbeş sene önce konuşmuş olan rakamlar, bugün, artık çok komik duruma gelmiştir; bunların, günün koşullarına göre düzeltilmesi gerekirdi; bu yapılmış, yapılıyor.

Değerli arkadaşlar, idarenin birtakım görevleri olduğu gibi -hükümetin şahsında söylüyorum- idare mahkemesinin ve orada görev yapan saygıdeğer hâkimlerimizin de birtakım sorumlulukları var. Kararları kamuoyunda tartışılmamalıdır ve özellikle "bu karar siyasi bir karardır" dedirtecek icraatların arkasında olmamalıdır. Özellikle Danıştayımız için söylüyorum; Danıştayımızda gö-

rev yapan bazı yargıçlarım için söylüyorum; kararlarıyla ilgili olarak kamuoyunda bir tereddüt meydana gelmemeli.

Ne demek istediğimi dinleyenler benden çok daha iyi anlayacaklardır.

Sonuç olarak; idarî yargının sorunlarını çözmekten uzak bir tasarıyla karşı karşıyayız. Biraz önce, aradan önce konuşurken de ifade etmiştim, evet, idarî yargının sorunlarını çözelim; ancak, önemli bir sorun var demiştim, yargı kararlarının uygulanmamasından kaynaklanan birtakım sıkıntılar yaşıyoruz demiştim ve bu konuşmamda da İstanbul'da bir örnek vereceğimi ifade etmiştim.

Bakın, elimde şu anda İstanbul 2 Nolu İdare Mahkemesinin bir kararı var değerli arkadaşlarım. Bu idare mahkemesinin kararında, taraflardan biri Eminönü Belediye Başkanlığı, diğeri de İstanbul Valiliğidir. Konu ne; konu, Süleymaniye Camiinin hemen yanında, Belediyenin hüküm ve tasarrufunda bulunan bir otoparktır. İstanbul Valisi Sayın Çakır, İstanbul Trafik Vakfının da başkanıdır; geliyor, bu otoparka el koyuyor; bu otoparkı vakfa bağlıyor.

Konu yargıya gidiyor. İşte 2 Nolu İdare Mahkemesinin kararı: İdare mahkemesi "nasıl olur? Hukukî dayanağı olmayan böyle bir tasarruf geçersiz" deyip, yürütmenin derhal durdurulmasına karar veriyor.

İdare Mahkemesince bu karar verileli yedi ay oldu. İşte, İstanbul Valiliğinin belediyeye yazdığı yazı. Bu karar bize 24.12.1999 tarihinde tebliğ edildi. Ne kadar geçmiş; altı aydan fazla zaman geçmiş, İstanbul Valisi, 2 Nolu İdare Mahkemesinin bu kararını hâlâ uygulamıyor, hâlâ İstanbul Trafik Vakfı, belediyenin kasasına akması gereken bu otoparkın gelirlerini, özel bir vakfa akıtıyor. Çünkü, bu vakıftaki bu paraları vali tarafından harcamak gayet kolay. Şimdi, hükümete, Sayın Bakanım soruyorum. İstanbul, Türkiye'nin en büyük metropolü; buranın Valisi, yargı kararlarını tanımıyor ve uygulamıyor; altı aydır uygulamadı. Şimdi, siz, burada, bölge idare mahkemelerinin, idare mahkemelerinin sorunlarını çözmekte ilgili birtakım hukukî düzenlemelerde bulunabilirsiniz; ama, eğer, sizin emrinizdeki birtakım kamu görevlileri, yargı kararlarını dinlemezse, bu değişikliklerin hiçbir önemi yoktur. Sayın...

EDİP ÖZGENÇ (İçel) – Karar çıkmış mı?..

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) – Efendim, bir defa, bu yürütmenin durdurulması kararı; yürütmenin durdurulması kararını hemen uygulaması lazım.

EDİP ÖZGENÇ (İçel) – Danıştaydan geçmiş mi?

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) – Onu bilemiyorum; elimde yürütmenin durdurulması kararı var; ayrıca, onu araştırınız; ben, size bilgi veririm.

Sayın Başkanım, strem doluyor, 1 dakika daha strem var değil mi?..

BAŞKAN – Sayın Şahin, 1 dakika süre veriyorum.

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) – Tamam efendim.

Şimdi, İstanbul gibi bir ilin başında yargı kararlarını tanımayan bir valinin bulunması, bir İstanbul milletvekili olarak beni fevkalade üzmektedir.

Bakın, İstanbul'da 19 Mayıs'ta sivil toplum örgütleri, gençlik gecesi düzenleyemediler. 29 Mayıs'ta, İstanbul'un fethiyle ilgili birtakım sivil toplum örgütleri, hatta, birtakım siyasi partiler akşam kapalı salon toplantısı yapamadılar. Bir dernek, milletvekillerini davet etti, İstanbul'da bir panel yapacaktı "efendim, biz bu panelde, konuşmalar esnasında suç işleneceğini istihbar ettük; müsaade etmiyoruz" denildi. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanımız Sayın Pişkinsüt, gitti İstanbul'da bir işkence aleti buldu; ne dedi Sayın Vali: "Biri bir sopa bulmuş..."

Şimdi, demokratik ülkelerde böyle söyleyen bir kamu görevlisinin eline o sopayı verirler, en müsait işe gönderirler. Hükümetten ve Sayın Bakandan istirham ediyorum; İstanbul'un başında, hukuksuz tanımayan ve olağanüstü bölge valiliğinden ve bölgesinden daha da insan haklarını dar sınırlara hapseden bir uygulama var; o nedenle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) – Bu vesileyle, İstanbul Valisinin bu durumunu da hükümetin bilgisine arz ediyorum. Hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Şahin.

Buyurun Sayın Bedük.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkanım, delaletinizle Sayın Bakanımıza biraz evvelki sormuş olduğum soruyu yinelemek istiyorum.

Anayasamızın 90 nci maddesi ve ilgili maddeleri çerçevesinde milletlerarası anlaşmalara göre, çevre veya kültür ve tabiat varlıklarını korumayla ilgili dahil olduğumuz paktları da dikkate almak suretiyle, bu kanunda 2 nci maddede, kişisel menfaat veya genel menfaatla ilgili olarak dava açıp açmama hususunda bir tereddüt hâsıl oldu.

Dolayısıyla, çevrenin korunması, kültür, tabiat varlıklarının korunması gibi evrensel değerleri dikkate almak suretiyle dava açma hakkının olup olmaması hususunun bir kez daha Sayın Bakanımızca cevaplandırılmasını rica ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bedük.

Buyurun Sayın Bakan.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Sayın Başkan, Danıştay kararlarına göre "menfaat", "alakalı olmak" olarak değerlendiriliyor; bu anlamda kullanılıyor. 4001 sayılı Yasadan önce de, aynı deyim vardı ve çevre davasını, alakalı olan herkes açabiliyordu. Özetle "her kişi, çevre davasını açma hakkına sahip olacaktır" düşüncesindeyiz.

Kaldı ki, 2577 sayılı Kanununun 14 üncü maddesine göre, böyle bir konu mahkemeye intikal ettiğiinde, ilk inceleme aşamasında değerlendirilecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

13 üncü maddeyle ilgili önerge yok.

13 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 13 üncü madde kabul edilmiştir.

Tasarımın tümünü oylamadan önce, İçtüzüğün 86 nci maddesine göre, lehinde olmak üzere, Ağrı Milletvekili Sayın Nidai Seven'e söz veriyorum.(MHP, DSP ve FP sıralarından alkışlar)

3 dakika içerisinde oyunuzun rengini belli edin efendim.

NİDAI SEVEN (Ağrı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, ben buraya sataşma için gelmedim; ama, dün "halka şikâyet edeceğim" derken, şu manada söylemiştim: Doğu ve Güneydoğu Anadolunun, gerçekten, bölgeler arası farklılıktan dolayı geri kaldığını söylemeye çalıştım. En önemli problemlerinin de eğitim ve sağlık olduğunu, sağlık ve eğitim konusunu ilgilendiren konularda, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan çıkan milletvekillerimizin çok hassas hareket etmeleri gerektiğini, bu konuda, kendileri, eğer, bu kanunu ve kadroları, doktorları, sağlık ocağındaki ebeleri, hemşireleri engellerlerse, halka şikâyet edeceğimi belirttim; yine de aynı sözümü tekrarlıyorum.

Bölge idare mahkemeleri ve Danıştayla ilgili tasarının, gerçekten, Türk Milleti için hayırlı olmasını diliyorum; hepinize saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Seven.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bedük.

NİDAI SEVEN (Ağrı) – Oyumun rengi lehte Sayın Başkan.

BAŞKAN – Peki, oyunuzun rengi...

Evet Sayın Bedük...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; değerli konuşmacının bugünkü tasarıyla ilgili olmayan, dünkü tasarıyla ilgili açıklamalarını anlayışla karşılıyoruz. Ancak, konu açıldı ve tekrar gündeme getirildi.

Doğru Yol Partisinin iktidarda olduğu dönemde de, sağlık meslek liseleri için 20 000 kadro alındı; bunun 9 000 tanesi kullanıldı ki, ben takip ettim onu, iyi biliyorum, 1996'da. Dolayısıyla, alınan kadrolar, zaman içerisinde hükümetler tarafından kullanılıyor; Maliye Bakanlığının iznine ihtiyaç olduğu için de gecikme oluyordu. Dünkü uygulamada ise, Maliye Bakanlığının izni kaldırıldı. Aslında, bir eksiklikti o, bir engeldi; o sebeple de getirilen değişiklik önemli. Ama, üç yıldan beri, özellikle sağlık meslek lisesi mezunlarının atanmaması çok büyük bir ayıp ve eksiklikti; bu eksiklik de giderilmiştir.

Teşekkür ediyorum. (DYP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Bedük.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ülkemiz için hayırlı uğurlu olsun.

İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporunun müzakerelerine başlıyoruz.

3. – *İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/403) (S. Sayısı : 329) (1)*

BAŞKAN – Komisyon?.. Hazır.

Hükümet?.. Hazır.

Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Raporun okunmasını kabul edenler... Etmeyenler... Raporun okunmaması kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA RAMAZAN TOPRAK (Aksaray) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; görüşmekte olduğumuz 329 sıra sayılı tasarının geneli üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına konuşma yapmak üzere söz almış bulunuyorum; şahsım ve Partim adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz tasarı, 1 maddelik bir kanun tasarısıdır. Bu kanun tasarısının gerekçesinin bütünümlü sizlere okuyorum:

(1) 329 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

"Genel gerekçe:

Ekonomik koşullardaki değişim, paranın satın alma gücündeki azalmalar dikkate alınarak, tetkik mercince verilecek kararlarda beşyüzbin liralık kesinlik sınırının onmilyon liraya yükseltilmesi amacıyla bu değişiklik tasarısı hazırlanmıştır."

Evet, bir kanun tasarısının genel gerekçesi, sadece bir cümledir.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – İmza, Sayın Necmettin Erbakan (!)

RAMAZAN TOPRAK (Devamla) – Ben, bunu, şu amaçla ifade ediyorum: Yüce Meclis, yasama organıdır. Yasama faaliyetinin, Yüce Türk Milleti önünde bir ciddiyet arz etmesi gerekir. Malum, mahkemelerce verilen birkısım para cezalarına, miktar itibarıyla, temyiz yolu ya açıktır ya kapalıdır. İcra dairelerince yapılan işlemlere karşı, tarafların şikâyetleri veya itirazları üzerine icra tetkik mercileri bir karar verirler. İcra tetkik mercilerinin vermiş olduğu kararlarda, daha önce 500 bin liralık bir sınır var idi, bu sınırın altında verilen cezalar kesin cezalardır ve bu para cezası aleyhine temyiz yoluna başvurulamaz; yani, karar verilir ve kesindir; infaz kabiliyeti kazanır. 500 bin liranın üzerinde verilen cezalara temyiz yolu açık idi. Şimdi, bu 500 bin liralık sınır 10 milyon liraya yükseltilmiştir.

Bunu, bir maddelik kanun tasarısı olarak ifade edip ve bir cümleyle gerekçesini ifade ederken maksadım şu idi: 1999 Haziran ayında, birkısım mahkemelerce verilen para cezalarının alt üst limitleri belirlenirken birtakım kriterler getirmiş idik. Aslında, böyle, para cezalarının alt üst limitlerinin belirlenmesi esnasında, paralellik arz eden bütün yasalarda cezaların ve parasal sınırların bir tek kanunla çıkarılması mümkün idi; bir tek kanunla, bütün yasalarda bu insicamı bu paralelliği bu uyumu sağlamak mümkün idi. Bir yıl geçtikten sonra, yeniden bir yasama faaliyetiyle, tasarrufuyla tek maddelik bir kanun şeklinde, bu konu, yine, önümüze gelmiştir. Geçen yılki 88 sıra sayılı tasarını görüşürken de aynı konu dile getirilmişti; keşke, bu konu bir yıl önce çözülmüş olsaydı. Bir yıl içinde çözülmüş olması halinde, tetkik mercilerinde verilecek belki, binlerce davadan hâkimlerimiz kurtarılmış olacaktı; ancak, bu gelişigüzel yasama faaliyeti nedeniyle, sürekli, farkında olmadan, öngöremeden, hâkimlerimize ilave yükler getirmiş oluyoruz.

Tabii, bu genel gerekçeyi ortaya koyarken ifade ettiğimiz husus aynen şu idi: Ekonomik koşullardaki değişim, paranın satın alma gücündeki azalma, 500 000 lira ile 10 milyon Türk Lirası; yani, aradaki fark, aslında, paramızın, Türk Lirasının değerinin ne kadar aşağılara çekildiğinin bir ifadesi şeklindedir. Bunu, tabii, doğru anlamak gerekirse, bu şekilde anlamak lazım.

Şimdi, biraz sonra, bu tek maddelik tasarımız kanunlaşacak, yitirtilüğe girecek. Yararlı bir kanundur, bununla ilgili olumsuz söz söyleme gibi bir durumda değiliz. Olumludur; ancak, zannediyorum, 1 Temmuzda Yüce Meclisimiz tatile girdiğinde, herhalde, şu kadar kanun çıkardık denilirken, tek cümlelik bir tasarımı da kanunlaştırarak, o listeye yazarak, bunu kamuoyuna lanse edeceğiz. Keşke, bu tasarılar için nitelik, nicelik tartışması yapılsa idi; eski tabiriyle, keyfiyet, kemiyet tartışması yapılarak, değerlendirmesi yapılarak bu yasama faaliyetini yürütebilseydik.

Ben, bir süre sonra, yine aynı nitelikte bir kanun tasarısının daha geleceğini tahmin ediyorum; çünkü, benzer nitelikte ekonomik koşullardaki değişim ve Türk Lirasının zaman içerisinde aşırı derecede değer kaybına uğraması, pek çok yasada zamana bağlı çok zorunlu değişimleri, mutlaka, getirmek durumundadır. Yani, bu konuyu, bir anlamda, bir başka eksenyle, boyutuyla düşünmemiz gerektiğini de ifade etmektedir.

Yasalardaki para cezalarını, belli parasal sınırları sürekli artırırken sorunu çözülmüş mü oluyoruz; belki, bugün için evet, peki, yarın için; hayır; çünkü, bugün için yükselttiğimiz 100 milyon

Türk Lirası, bir 5 yıl sonra belki bugünkü 5 milyon Türk Lirası karşılığını bulacak, yani, bir 5 yıl sonra yeniden bir yasama faaliyeti yapacağız. Oysa, Yüce Meclis, sadece bugünkü ve yarını gören yasaları değil, 50 yıl sonrasını, 100 yıl sonrasını gören, öngören, altyapısını hazırlayan, o değişimler için her türlü koşulları sağlayan bir yasama faaliyeti yaptığı takdirde gerçek anlamda görevini yerine getirmiş olur.

Ben, bu tarz getirilen, bütük pörçük yasa tasarılarının, parça parça doğru olduğunu ifade ediyorum; ancak, bütün içerisinde ele alındığında veya neler yapılması gerekirken neler yapıldığı boyutunda ele alındığında fazla bir değer ifade etmediğini de üzüntüyle görüyorum. Tahmin ediyorum bir süre sonra bir başka yasa tasarısıyla bu parasal sınırlar tekrar yükselecektir. Bu sözleri, o yasa tasarıları tekrar geldiğinde delil teşkil etmek üzere sarf ediyorum.

Peki, bunun çözümlü yok muydu; bize göre çözüm yolu vardır. Çok uzun zamandır dileme peslenek olan ve bizim de katıldığımız güzel bir söz, güzel bir kavram var, uzlaşma kültürü. Bu uzlaşma kültürü, yalnızca iktidar partilerini ilgilendirmiyor; bana göre, Yüce Meclisin çatısı altında bulunan 5 parti ve 545 milletvekilini kapsamı gereken güzel bir kavram. Sadece belli yasa tasarısı paketlerini bir araya getirip, iktidar partilerinin "aramızda uzlaştık" görüntüsü vermeleri, Yüce Meclisin uzlaşma kültürü için yeterli bir görüntü değil. Biz, bu Yüce Meclis çatısı altında, uzlaşma kültürüne 5 partinin dahil edilmesi suretiyle varlabileceğini düşünüyoruz.

Peki, geçtiğimiz yaklaşık bir yıllık yasama dönemi boyunca bu uzlaşma kültürü konusunda acaba yol alabildik mi diye düşünersek, belki iktidar partileri kendi aralarında buna olumlu yanıt verebilirler; ancak, Meclis için aynı şeyi söylemek mümkün değil. Bu tarz tasarruflar, aslında, sadece iktidar ortaklarının kendi aralarında, belli ölçülerde, belli konularda bir uzlaşma sergilediklerini gösteriyor; ama, Meclisin uzlaşmadığı, uzlaşmadığı konular nedeniyle, bir yıl sonra, aynı içerikte, aynı konuda bir tasarı tekrar gündemimize gelmekte.

Ben, bunları, Yüce Meclisin mutfağı sayılan ihtisas komisyonlarının gereği gibi çalıştırılmasına yoruyorum. Ben, şu üzüntümü ifade etmek istiyorum; bu tarz -bu, belki 1 maddelik bir kanun tasarısıdır- Yüce Meclisin huzuruna gelen kanun tasarıları konusunda, iktidar partisine mensup milletvekili arkadaşlarımızın da çok değerli katkıları beklediğimizi ifade ediyorum. Bu beklentimiz hâlâ devam etmektedir. Sayın iktidar partilerinin, bir yasama faaliyeti için, bürokratlarca hazırlanmış ve hazır vaziyette Yüce Meclisin gündemine getirilen tasarılar üzerinde, güvene dayalı bir olumlu oyla o tasarıyı kanunlaştırması, kendileri açısından yeterli olabilir; ama, ben Türk Milletinin bunu yeterli gördüğünü düşünmüyorum. Bu tasarılarla, mutlak surette iktidar partilerinin de aktif katılımlarını beklediğimizi ifade ediyorum.

Ne düşündüklerini bilemiyoruz. Fevkalade önemli yasalar geliyor; bir tasarı üzerinde, olumlu veya olumsuz, herkesin mutlaka bir görüşü vardır. Bu görüşün, lehteki yönleriyle, aleyhteki yönleriyle Türk Milletinin sesi olan bu kürsüde dile gelmesi, herhalde, onların da bir hakkı olsa gerek.

Değerli milletvekilleri, tabii, gündem o kadar sıkça dolduruluyor ve sürekli değiştiriliyor ki, açıkça ifade edeyim, biz, buna ayak uydurmakta zorlanıyoruz. İktidar partisine mensup milletvekilleri için bu, bir sorun teşkil etmeyebilir; çünkü, hazır bir tasarı, Yüce Meclisin huzuruna geliyor. Sadece olumlu oy kullanmak, herkesin rahatlıkla, kolaylıkla yapabileceği bir şeydir.

Bu, iktidarın kendi içinde bir bütünlüğü olabilir, bir uzlaşması olabilir; ancak, aynı konularda iki iktidar partisinin ve özellikle de kendi Partimin, mutlaka, bir aktif katılımını beklediğimizi bilmelerini istiyorum; çünkü, bu, bir yasama faaliyetidir. Bu yasama faaliyetinde, bizlerin de, mutlaka katkıları aranmalıdır. Muhalefetten gelecek katkılara, salt muhalefet önyargısıyla bakmak ve olumsuz olduğunu düşünmek, bence gereksiz bir önyargıdır. Muhalefetin katkılarına açık olmak, uzlaşma kültürünün tabii bir sonucudur. Ben, bunu göremediğimi ifade ediyorum.

25 kanun tasarısı alt alta yazılıyor, 3-4 günlük bir program takdim ediliyor ve mutlak surette çıkarılması gerekir deniliyor; yani, tabirimi mazur görün, özür dileyerek ifade ediyorum, bu, götü-rü usulde bir yasama tekniğidir...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen hatibi dinleyelim... Sayın milletvekilleri, hatip konu-şuyor...

HACI FİLİZ (Kırıkkale) – Sen onlara söyle, biz dinliyoruz!

RAMAZAN TOPRAK (Devamla) – Şimdi, 25 kanun tasarısını alt alta koyup, 4 günlük bir takvim belirleyip, mutlak surette ne pahasına olursa olsun bu 25 kanun tasarısı çıkacaktır demek, sivil yaşamda çokça bilinen, götürül usulde vergiden tutun, götürül usulde iş yapmaktan tutun, bu şe-kilde, götürül usulde bir yasama faaliyeti yürütülmektedir; bu, böyle olmaz. Bundan sonra hangi ka-nunun çıkacağını bilemiyorum. Belki, iki, üç tane kanun tasarısının görüşülmesinde komisyon te-şekkül etmeyecek; belki, sayın bakan gelmeyecek; hiç hesapta olmayan, hazırlığı bulunmayan bir arkadaşımız, alelusul, koltuğunun altına birtakım belgeleri koyup, buraya gelecek. Muhalefetin gö-revi, bir anlamda, artık engelleme göreviyle sınırlı kaldı; yani, ancak obstrüksiyon göreviyle sınır-lı kaldı; çünkü, bu şartlarda, yasama faaliyetine aktif olarak katılmak mümkün olmuyor. Böyle, gö-türül usulde bir yasama faaliyetiyle, muhalefetin, bu yasa tasarıları hakkında ne söyleyeceğine iliş-kin hakkının dahi, bu fiili şartlarla elinden alınmasını, ben, doğru bulmadığımı ifade ediyorum.

Bu tarz şeylerin dikkate alınmaması nedeniyle -saat 22.00'ye geliyor- bu kadar önemli yasa ta-sarıları görüşülürken, Meclisin dikkatinin bu tasarılarla, bu düzenlemelerle ilgili olmamasını, ben, bu konulara verilen ciddiyetin derecesi şeklinde de değerlendiriyorum.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Hiç merak etmeyin, Meclis her zaman dikkatlidir.

RAMAZAN TOPRAK (Devamla) – Tabii, bu kürsü, Türk Milletinin kürsüsüdür; burada, her-kes dilediğini ifade etmektedir. Buraya gelirken siyasi mesajlar vermek, siyasi yatırım amaçlı me-sajlar vermek yerine, önümüzde bulunan kanun tasarısıyla doğrudan ilintili ve yasama faaliyetiyle doğrudan ilintili şeyleri söylemek, galiba, her hatibin asıl görevi olmak gerekir. Buraya gelen de, düşündüğünü ifade etmekle yükümlüdür diye düşünüyorum; yani, sesli düşünmelidir diye düşün-üyorum; dilde ifade ettiği ile gönülden sakladığı arasında bir farklılık olmaması gerektiğini düşün-üyorum.

Ben, herşeye rağmen, tek maddelik bir kanun tasarısının, içeriği itibariyle bir boşluğu doldur-duğunu, belki, bu bir maddeyle, icra tetkik mercileri önünde derdest halde bulunan binlerce dosya-nın, bu tek maddelik yasama faaliyetiyle, yine de, derdest olmaktan çıkarılacağını düşünüyor; bu tasarımı olumlu bulduğumu ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Toprak.

Tasarının tümü üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Aksaray Milletvekili Sayın Murat Akın.

Sayın Akın, bu 10 milyonu 100 milyona çıkarmışlar; siz ne buyuracaksınız; Sayın Toprak, tam 18 dakika, 10 milyonun 100 milyona çıkmasının gerekçesini izah edemedi.

RAMAZAN TOPRAK (Aksaray) – 500 000 lira 100 milyona çıktı Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

DYP GRUBU ADINA MURAT AKIN (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, 329 sıra sayılı tasarının tümü üzerinde, Grubum adına, görüşlerimizi beyan edeceğim; bu vesileyle, he-pinizi saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği üzere, tasarının genel gerekçesinde, ekonomik koşullarda değişim nedeniyle, daha önce uygulanmakta olan 500 000 liralık sınıрын, kesinlik sınıрынın, 10 milyon Türk Lirasına çıkarılması tasarının özünü teşkil etmektedir. Bu tasarı, ekonomik koşullardaki değişikliğin, paradaki değer kaybı ve satın alma gücünün azalmasını; dolayısıyla, ülkede yaşayan insanların geçim şartlarının da bu gerekçeyle bozulduğunun teyit edildiğinin tevsiki mahiyetindedir.

Değerli milletvekilleri, dünyada insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokratikleşmenin ortak değerler olarak önem kazandığı günümüzde, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda, küreselleşmenin belirleyiciliğinin giderek arttığı bir dönemde, halen, insanlarımızın satın alma gücünün aşağılara çekilmesi, bunun da, diğer kanunlarla beraber, İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tasarının bir gerekçesini oluşturması, Hükümetin ekonomiyi ne kadar iyi idare ettiğinin herhalde belirleyici bir özelliği olmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Türk ekonomisinin bozulmasının nedeni olarak görülen Asya ve Rusya krizi, bilindiği üzere, 1997 ve 1998 yıllarında başlamış, 1999 yılında yüzde 2,2 büyüyeceği öngörülen bu ülkelerde, dünya hâsılası, Nisan 2000 tarihinde yayımlanan verilere göre -yani, bundan 45 gün önce- yüzde 3,3 oranında büyümüştür. Görüldüğü üzere, dünya hâsılasının bu şekilde artmasını belirleyici sebep de, talep artışlarıdır. Dünya ekonomisindeki canlanma, özellikle krize yakalanan Asya ülkelerinde ve Kuzey Amerika ülkelerinde büyümede belirleyici olmuştur. Yaşanan krizlerin küresel ekonomideki olumsuz etkilerinin sınırlı kalmasında, krize karşı izlenen politikalar etkili olmuştur. Bu kapsamda, özellikle Amerika'da yüksek büyüme hızının devam etmesi ve Amerikan Merkez Bankasının, iç talep büyümesini destekleyici ve dünya genelinde finansal şartların iyileşmesini sağlayıcı para politikası izlemesi en önemli etki olmuştur. Diğer yandan, Avrupa'da genişleyici para politikaları izlenmiş, ayrıca Asya ülkelerinde izlenen reform ve makro ekonomik uyum programları sonucunda ekonomik canlanma olmuş ve iş dünyasında güven sağlanmıştır.

Görüldüğü üzere, krizin olduğu ülkeler içtalepten kaynaklanan artışlar nedeniyle ekonomilerini düzeltmişler ve büyüme hızı ise, krizin ana merkezi olan Kore'de yüzde 10,5 olmuştur. Krizin başladığı ülkelere büyüme yüzde 10,5; krizin olduğu ülkelere ihracat yapan Türkiye'de, halen -senenin yarısına gelinmesine rağmen- net, pozitif mahiyette bir büyüme izlenememiştir. Şimdi, bu büyümenin sağlanamadığı bir ülkede de, hiç şüphesiz ki, azamî ve asgarî hadleri belirleyen ekonomik değerlerin düzenlendiği kanunlarda da miktarlar -dikkatimizi çekiyor mu- 500 000 liradan 10 milyon liraya çıkarılıyor; yani, yüzde 20-30 artırılmak suretiyle. Hani, ülkede ekonomik şartlar iyiye gidiyordu!.. Hani "Türkiye çok iyi idare ediliyor" deniliyordu!..

BAŞKAN – Sayın Akın, 100 milyona liraya çıkarılıyor; 1996'da 10 milyon liraya çıkarılmış, komisyon 100 milyona çıkarmış efendim; onu düzeltelim. Onu bilmenizi istiyorum.

MURAT AKIN (Devamla) – 500 000 lira ile 100 milyon lira arasındaki fark daha fazla; yani, kıyası daha fazla...

BAŞKAN – Evet; yani, 1996'da...

MURAT AKIN (Devamla) – Son bir yıldır, ne kadar kötü idare edildiği anlaşılıyor, bu getirilen tasarılarla. Biraz önce konuşmamın başında ifade ettiğim mecazlı cümlemleri, burada gerçek şekliyle, fiilî şekliyle ifade ediyorum: Türkiye'nin son bir yıldır ne kadar kötü idare edildiği anlaşılıyor. Belli ki, bir iki zümre hariç toplumun büyük bir kısmının üç yıldır ne kadar sıkıntı içinde yaşadığının ve son birkaç ay içinde yapılan anlaşmaların ülkemizin gelecek elli yılını; yani, yarım asrını ipotek altına aldığına da tespitidir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye ekonomisindeki gelişmelerin sadece bir iki hususunu İcra ve İflas Kanunu çerçevesinde ifade edeceğim ve konuşmamı tamamlayacağım. 2000 yılındaki makro ekonomik politikalar ve gelişmeler, 1999 yılı aralık ayında kamuoyuna açıklanan ve 2000-2002 dönemini kapsayan makro ekonomik program çerçevesinde şekillenmiştir. Uygulamaya konulan programın temel amacı, üç yıllık bir dönem sonucunda enflasyonu tek haneli rakama indirmektir. Şimdi, İcra ve İflas Kanununda yapılan had yükseltmeleri ve son dört aylık ekonomik veriler bunun böyle olmayacağını göstermektedir; aynı zamanda, 2000 yılı enflasyonunun yüzde 40 ile yüzde 50 arasında gerçekleşeceği kesinlik kazanmıştır.

Bugünlerde tartıştığımız husus nedir; memura yüzde 2 mi verelim yüzde 3 mü verelim? Beri tarafta, İcra ve İflas Kanunundaki, kesinlik hadlerini yükseltiyoruz. Yine, biraz önce Meclisten geçen Kanunla, gelecek yıllarda bu hadlerin yükseltilmesinde Vergi Usul Kanununun 289 uncu maddesindeki hükümlerin uygulanacağını belirliyoruz ki, o, her yıl enflasyon oranında artışın, bu parada, cezalarda ve kesinlik hadlerinde de aynen uygulanacağını ifadesidir. Bu gerçek durumların tartışıldığı bir gündemde "memura yüzde 2 mi verelim, yüzde 3,5 mi verelim, 4 mül verelim?.." Yüzde 5 versek ne olur yani?

MAHMUT ERDİR (Eskişehir) – Enflasyon, artı yüzde 2 olur.

MURAT AKIN (Devamla) – Buçuk hesapları, ülkemizde, böyle, pek de değer bulmayan hesaptır; yani, 3,5 vereceğimize 5 versek ne kaybederiz?

HASAN AKGÜN (Giresun) – Siz veriyorsunuz!..

MURAT AKIN (Devamla) – Bizim nasıl verdiğimizizi biliyorsunuz siz. Yani, esnafın, çiftçinin...

Niğde'de miting vardı, mitinglere bir gelin... Karabükte mitingimiz vardı, Konya'da mitingimiz vardı; çiftçi, köylü, esnaf, kimin verip kimin vermediğini orada ifade ediyor. Bir de siz miting yapın, bir de milletin içerisine siz çıkın, bir de köylere siz çıkan bakayım, kasabalara... Halinize bir bakın... Bu, böyle kürtiye laf atmakla olmaz ki. (MHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen...

MURAT AKIN (Devamla) – Bu duygu ve düşüncelerle hepimizi saygıyla selamlarım. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Akın.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, arkadaşlarımız, arkadaşımızı dinleme nezaketi gösterirlerse...

BAŞKAN – Söyledim efendim, Genel Kurula söyledim ben onu.

Tasarının tümü üzerinde başka söz isteği?.. Yok.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum:

İCRA VE İFLAS KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

MADDE 1. – 9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 363 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde geçen "beşyüzbin" liralık sınır "yüzmilyon" olarak değiştirilmiştir.

BAŞKAN – 1 inci maddeyle ilgili olarak Fazilet Partisi Grubu adına, Konya Milletvekili Veyysel Candan.

Buyurun Sayın Candan.

Süreniz 10 dakika efendim.

FP GRUBU ADINA VEYSEL CANDAN (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; görüşülmekte olan 329 sıra sayılı, İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Muhterem Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, Kanun görüşüldükçe, sözcülerin burada zaman doldurmada sıkıntı çektikleri gözleniyor...

FARUK DEMİR (Ardahan) – Doğru söylüyorsunuz!..

VEYSEL CANDAN (Devamla) – Daha, doğru söyleyeceklerim var.

...ancak, Kanunu, buraya, bu haliyle sevk etmek...

İSMAIL KÖSE (Erzurum) – Sayın Erbakan'ın da imzası var...

VEYSEL CANDAN (Devamla) – Onu da gördüm Sayın Başkan. Lütfen, bir dinleyin bakalım, ne söyleyeceğimi evvela dinleyin; Kanunun kimin tarafından getirildiğinden değil, bir teknik konudan bahsedeceğim.

Şimdi, burada yapılan, aslında, tetkiki icra hâkimine 500 000 liraya kadar verilen yetkiyi, yani, temyize gitmiyor, 100 milyon lira olursa temyize gitme imkânı tanınıyor; vatandaşa yapılan bu. Yani, bunu, acaba, böyle bir, evvela tümtü üzerinde, sonra maddeleri üzerinde, sonra yürürlük üzerinde, sonra yürütme üzerinde... Buna daha pratik, uygulanabilir, günün şartlarına göre... Zamanında, 1996 yılında, 500 000 liradan 10 milyona çıkarılmış. Bu, şu demektir: Enflasyon bu şartlarda artarsa, en fazla üç dört yıl sonra, bu 100 milyon lira için, 1 milyar lira olarak bir teklif getireceksiniz ve burada, böyle bir gece yarısı, iki saat de tekrar onu tartışacağız... Aslında, bunun pratiğinde, günün şartlarında, enflasyon oranına göre bir cümle ilave edilir kanun metnine, bu kanun yürürlükte olduğu sürece, bu rakam kendiliğinden işler ve devam eder. Ama, burada bir kanun görüşülüyorsa, Meclisin mehabetine uygun olarak, ne oturumu yöneten başkanın ne de arkadaşlarımızın bu konuyu hafife alması doğru değil; yani, en azından, müzakere açısından doğru değil.

Bakın, ben, bu konuyla ilgili olarak, konunun bir diğer boyutunun üzerinde özellikle durmak istiyorum. Bir vatandaş, icralık oldu, mahkemeye intikal etti, 100 milyon liranın altında, 99 milyon liralık bir cezaya çarptırıldı; hâkim karar verdi; ama, bu insanın biz yargıya gitmesini, yani, temyize gitmesini durduruyoruz ve böylece, Yargıtayda birtakım dosyalar azalıyor; bu, doğrudur; ama, işin bir diğer boyutuna baktığımız zaman, bazı insanların haklarının aranması da önleniyor. Yani, burada, şunun üzerinde durmamız gerekiyor: Acaba, insanlar, neden icraya gider veya neden iflas eder? Bizde, sağlıkta da aynen bu yanlış politika var; binalar, hastaneler, hekimler... Bu harcamaların yüzde 10'u kadar, koruyucu hekimlik için, yani, insanların hastalanmaması için para harcamıyoruz. Yine, aynı şekilde, burada da, insanlar niye icraya gider, niye iflas eder veya ekonomik dengeleri daha sağlıklı bir yapıya kavuşturduğunuz zaman, acaba, icra dairelerinde dosya azalabilir mi? İşte bunun üzerinde durmamız lazım.

Şimdi, aslında, icra ve iflası önlemenin yolu, kanaatimce, bu rakamları artırmaktan geçmez; kaldı ki, üç dört yıl sonra bu getirdiğimiz rakam ortada kalacaktır. Aslında, yargıda adil karar, herkesin tatmin olabileceği bir karardır. Aslında, icra ve iflasların temelinde, hem ekonomik hem de hukukî nedenler vardır. Bunların tedbirlerinin birlikte alınması gerekmektedir. Yani, bir noktada,

biz, insanlar iflas etmiş, yargıya gitmiş; bu insanın, 100 milyon lirayla mı veya daha azla mı iflas ettiği zaman, nereye müracaat edebileceğini yönlendirmeye çalışıyoruz; kanaatimce, bu işe sondan başlamak gibi bir durumdur.

Değerli arkadaşlar, şimdi, icra ve iflas dosyalarının, aslında, 10 milyon üzerinde olduğu söyleniyor; bu, çok korkunç bir rakam. Köylü, Ziraat Bankasından icra ve iflasta; esnaf, esnaf kefalet kooperatifinden icra ve iflasta; sanayici, bankalardan icra ve iflasta; SSK, Bağ-Kur, vergi dairesi, memur icralık... Yani, şöyle baktığımız zaman, nüfusun 10 milyonu -aşağı yukarı, 50 milyon insan, aileleriyle birlikte- icra ve iflas daireleriyle muhatap durumundadır. Burada bir yanlışlık olduğu anlaşılmaktadır. Bu sistemin mutlaka sorgulanması gerekir diye düşünüyorum.

Aslında, icra ve iflasta asıl konu, ekonomiyi düzetmenin doğru olacağı kanaatindeyim. Belki demin de ifade ettim, Yargıtayda dosyalar azalır; ancak, hak arama da kısmen önlenmiş olmaktadır değerli arkadaşlar.

Şimdi, dosyalarla ilgili rakamlara ve mahkemeye de baktığımız zaman, öyle icra daireleri var ki, icrayla ilgili evrakı gönderme ödenekleri, paraları olmadığı için, dosyaların çuvallarla yığıldığı ve bakıma muhtaç hale geldiği gözlenmektedir. Yine, dosyaların içeriğine baktığımız zaman, çoğunlukla küçük esnafın buna muhatap olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla, burada, ortadirek dediğimiz sabit geliri ve azgelirli insanları dikkatle takip etmek durumundayız. Halbuki, bizim ülkemizde, hayali ihracat yapanlar fazla yağılanmazlar; adliyenin bir koridorundan girer birinden çıkarlar. Batık kredi kullananlara da bir şey olmaz. Hatta, banka dolandırılar da özel uçaklarla ülke dışına polis nezaretinde çıkarlar ve maalesef, günümüzde bu uygulamalar gün geçtikçe çoğalmaktadır. Halbuki küçük esnafın, halbuki esnaf kefalet kooperatiflerine borcu olanların, halbuki vergi dairesine borcu olanların, bu icra ve iflas Kanunuyla hem işyerleri mühürtenir hem gerekli teminatı vermediği zaman tutuklama da yapılır. O zaman, bu kanun karşısında, dürüst olmak suç, namuslu olmak suç. Bugün, eğer, esnaf zordaysa, küçük sanayici zordaysa, mutlaka, bunu ekonomik bazda bir değerlendirmeye tabi tutmanın doğru olacağı kanaatindeyim.

Değerli arkadaşlar, son üç yılın bir muhasebesini yaptığımız zaman, vergi kanunları çeşitlendirildi. Bu çeşitlendirme yetmedi, zamlandırıldı. Ekvergiler konuldu. Geçici vergi denildi, uzatılarak daimiye çevrildi. Şimdi mahallî idareler yasa tasansı getiriliyor. Tasarıyı okudum, 20 civarında ekvergi de orada geliyor. Yani, aşağı yukarı üç yılda, vatandaşın ödemek durumunda olduğu 40 civarında verginin birçokları zamlandı, birçokları çeşitlendirildi, bir o kadar da yeni vergi ihdas edildi. Acaba, hakikaten, toplumda ekonomik dengeyi sağlamak, vergi kanunlarını çoğaltmak ve zamları yapmakla mı veya kanunların öngördükleri vergileri eşit olarak herkesten toplamakla mı?..

Geçen hafta içerisinde, tahakkuk eden vergilerle, Kurumlar Vergisiyle ilgili okuduğum resmî raporda, tahakkuk eden verginin ancak yüzde 5'inin tahsil edilebildiği yazılıdır. Yani, kurumlar, birçok KİT de dahil, tahakkuk eden vergilerin ancak yüzde 5'ini; yani, 500 trilyonsa, ancak 25 trilyon gibi bir rakamı ödemiş. Raporun altında da, gerekçe olarak, peşin verginin olduğu, taksitlendirilen birtakım vergilerin olduğu, stopaj vergileri olduğu, bu nedenle de ödenmesinin geciktiği ve faizle cezalandırılacağı öngörülmektedir.

-Şimdi, konuya baktığımız zaman, bu kanuna kim muhatap olacak veya neden muhatap olacak sorularına geldiğimiz zaman; bir, hükümetlerin -ayırım yapmıyorum, hükümetlerin diyorum- uyguladıkları ekonomik programlarda bankalarca uygulanan yüksek faiz etkili olmaktadır. Değerli arkadaşlar, faiz limitleri düştüğü halde; bankaların sanayiciye uyguladığı faiz, bir santim, bir milim, bir puan inmemiştir, aynen devam ediyor; iki, işletmelerdeki vergi, SSK prim ve cari giderlerin çokluğu; üç, enflasyonun zaman içerisinde çok büyük oranlarda yükselmiş olması ve kanaatim-

ce dördüncüsü, belki de en mühimi, çek senet kanunu ve bu mevzuatla ilgili birtakım eksikliklerin, Parlamento dan, zamanında, halen de çıkmamış olmasıdır. Sadece icra ve iflaslarda, insanların, kaç milyonla, hangi mahkemeye gideceğine çözüm arayan Parlatentonun, insanların icraya gitmemesi ve iflas etmemesi noktasında, sanayici, çiftçi, esnaf, memur, işçi için ne türlü tedbir alacağını müzakeresini yapmasının daha sağlıklı olacağı kanaatindeyim. Yani, ben, hüküme şunu öneriyorum: En azından, icra ve iflasa giden dosyaların hangi nedenlerle, yüzde kaçının hangi sebeplerle icraya gittiğini, bunların tahsilat oranlarının ne olduğunu; yani...

BAŞKAN – Sayın Candan, 1 dakika içerisinde toparlayınız.

VEYSEL CANDAN (Devamla) – Tamam.

Aslında, yetkililerin, bu olayın bir fotoğrafını çekip, bu fotoğraf içerisinde eksikliklerin ne olduğunu tespit ettikten sonra, hazırlanacak mevzuatın Parlatentoya getirilmesinin daha doğru olacağı kanaatindeyim.

Bu düşüncelerle, tasarının faydalı olması dileğiyle, Muhterem Heyetinize saygılar sunuyorum efendim. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

DYP Grubu adına, Sayın Murat Akın?.. Yok.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Efendim, bir yanlışlık oldu; Grubumuz adına, Sayın Ramazan Gül konuşacak.

BAŞKAN – Burada öyle.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Ben kabul ediyorum, geri çekiyorum. Grubumuz adına, Sayın Ramazan Gül konuşacak.

BAŞKAN – Tamam.

DYP Grubu adına, Isparta Milletvekili Sayın Ramazan Gül; buyurun.

DYP GRUBU ADINA RAMAZAN GÜL (Isparta) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz 329 sıra sayılı, İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı hakkında Doğru Yol Partisi Grubu adına görüşlerimizi Yüce Heyetinize arz ediyorum.

1 inci madde hakkındaki görüşlerimiz şöyledir: Değerli milletvekilleri, biraz evvel değerli konuşmacıların da ifade ettikleri gibi, bu yasa tasarısı, ekonomik koşullarda meydana gelen değişim, paranın satın alma gücündeki azalmalar dikkate alınarak hazırlanan bir maddelik bir yasa tasarısı. Biz, Doğru Yol Partisi Grubu olarak, bu tasarıya olumlu bakıyoruz ve bu maddeyi de, teknik bir düzenleme olarak görüyoruz.

Değerli milletvekilleri, bu ilgili madde, İcra ve İflas Kanununun 363 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde geçen 500 000 liralık sınırı 100 milyon lira olarak değiştirmektedir; yani, para cezalarının alt sınırı olan 500 000 lira 100 milyon liraya çıkmaktadır. 100 milyon lira olarak verilen bu para cezaları kesin cezalar olmaktadır ve üstü temyiz edilmektedir, bunun altı temyiz edilememektedir. Konuşmamın başında arz ve ifade ettiğim gibi, bu, hakikaten, mahkemelerimizi büyük bir yük altından kurtaracaktır, lüzumsuz masrafları ve iş kayıplarını azaltacağı için mahkemelerde büyük bir rahatlama olacaktır, dosyalar azalacaktır.

Değerli milletvekilleri, bu yasa tasarısı, aynı zamanda, bizim paramızın değerinin ve satın alma gücünün, bu birkaç sene gibi zaman zarfında ne kadar düştüğünü göstermektedir.

Değerli milletvekilleri, aslında benim bu madde hakkında söz almamın ana nedenini sizlere arz etmek istiyorum. Bu madde -malum olduğu üzere- teknik bir düzenleme maddesidir. Vergi ka-

nunlarında, -her seneki değişikliklere ilişkin olarak- aralığın 15'ine doğru yeniden değerlemelerin katsayıları çıkar. Keza, bunu biz, her yıl sonunda, kanun haline getirmektense, ya Bakanlar Kuruluna bir yetki vererek veyahut da Adalet Bakanlığına bir yetki vererek, bunun ayarlanması lazım gelir. Zira, bunu hem iş kaybı açısından hem de böyle yasaların Yüce Parliamentonun zamanını almaması açısından önemsiyorum.

Değerli milletvekilleri, burada, biraz üzerinde durmak istediğim konulardan birisi de icra dairelerine ilişkindir. Hakikaten icra dairelerinin yükü gerçekten çok ağırdır ve dosyalar tozlu raflarda beklemektedir ve icraya işi düşen vatandaşlarımız canından bezmektedirler. Buna karşın, icra daireleri, ikametgâh olarak son derece ilkel yerlerde vazife görmektedirler ve mekân itibariyle, yerleşim yeri itibariyle, icra dairelerimizin daha güzel yerlerde çalışması lazımdır diye düşünüyorum.

Günümüzün çağdaş yapısı içerisinde birtakım kamu kurum ve kuruluşlarının ve özel sektörümüzün bilgisayara geçtiği bu ortamda, artık, icra dairelerinin de hızlı bir şekilde bilgisayara geçip, alacaklı ve borçluların işlemlerini daha çabuk, daha rahat bir şekilde görmeleri noktasında görüşlerimi arz ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün hakikaten, genelde, icra dairelerine en çok işi düşen kesim, orta sınıf dediğimiz, ortadirek diye hitap ettiğimiz esnaf kesimidir. Hakikaten, bugün icra dairelerindeki dosyaların dağılımlarını nispi olarak incelediğimizde, en çok icra dosyalarının bu kesimde olduğunu görmekteyiz. Öte yandan, holding sahiplerinin veyahut da şirketlerin icra iflas dairelerinde daha az işlerinin olduğu gözükmemektedir. Bunun da nedeni, icra kanunlarındaki ve icrayla ilgili yasalardaki hususlardır. Bunlar da, aciz belgeleri almaktadırlar veyahut da nasıl, bir tüccara; nasıl, bir şirkete, kâr etmek, ticaret yapmak bir hak ise, iflas etmek de bir hak olarak görülmektedir. Daha açık bir tabirle, iflas da bir hak olarak görülmektedir ve bu yüzden de, binlerce, milyonlarca, trilyonlarca alacağı olan kesimler, bir kalemde, bu aciz vesikasıyla, iflas vesikasıyla alacaklarını alamaz duruma gelmektedirler. Oysaki, orta sınıf diye tabir ettiğimiz gerçek kişilerin borçları her sene yenilenmekte ve daha sonra, bunlara, hapsen tazyik işlemleri uygulanmakta ve borçlarını ödeyemeyen bu kesimler de, mahkemelerde, mahpushanelerde (hapishanelerde) sürünmektedirler.

Konuşmamın başında da arz ve ifade ettiğim gibi, bu yasa tasarısını bir teknik düzenleme olarak görüyoruz. Yasanın, Türk adaletine hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Gill.

Başka söz isteği?.. Yok.

Maddeyle ilgili bir önerge vardır; okutup işleme alacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görülmekte olan 329 sıra sayılı yasa tasarısının çerçeve 1 inci maddesiyle değiştirilen 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 363 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde geçen "beş-yüzbin" liralık sınırı "ikiyüzmilyon" olarak değiştirilmesini ve maddenin sonuna "bu rakam Bakanlar Kurulu kararıyla 10 katına kadar artırılır" cümlesinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş

Van

Aslan Polat

Erzurum

İsmail Özgün

Balıkesir

Avni Doğan

Kahramanmaraş

Ahmet Sünnetçioğlu

Bursa

Mehmet Altan Karapaşaoğlu

Bursa

Ali Sezal

Kahramanmaraş

Ahmet Karavar

Şanlıurfa

BAŞKAN – Sayın Komisyon, önergeye katılıyor mu efendim?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI EMİN KARAA (Kütahya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Hükümet?..

ÇEVRE BAKANİ FEVZİ AYTEKİN (Tekirdağ) – Katılmıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Erbaş, gerekçesini mi açıklayacaksınız efendim?

FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önergemizde, biz, şunu teklif ediyoruz: 363 üncü maddenin birinci fıkrasının son cümlesinde geçen "beşyüzbin" liralık sıranın "ikiyüzmilyon" olarak değiştirilmesini ve bu rakamın Bakanlar Kurulu kararıyla 10 katına kadar artırılma yetkisinin verilmesi için bir cümlenin eklenmesi.

Malumunuz, ülkemizde, enflasyon, uzun yıllardır kronikleşmiş, devam edip gidiyor ve yıllık düşündüğümüz zaman, bu, ortalama yüzde 60'lar mesabesinde. Her yıl paranın satın alma değeri yüzde 60 düştüğüne göre, bu rakam da, belli bir müddet sonra; yani, bir iki yıl sonra, yine 10 milyon liraya, biraz önceki kanunun durumuna düşmüş olacaktır. Bunun 200 milyon liraya yükseltmesini; ayrıca, Bakanlar Kuruluna, bu miktarı -her zaman Meclise gelmesine gerek yok diyoruz- 10 katına kadar artırma yetkisinin verilmesini istiyoruz. Bu miktarın çok düşük kaldığı dönemlerde Bakanlar Kurulu toplansın, bunu, 3 katına, 5 katına, 10 katına kadar yükseltsin. Bu da, bize, en azından, bir on sene idare etme imkânı sağlar.

Değerli arkadaşlar, ülkemiz, öyle bir ülke oldu ki, her sene, bakıyorsunuz, enflasyon, yüzde 60, yüzde 70... Memurlara bakıyoruz, hepsi yürüyorlar. Kanunumuza bakıyoruz, icra davaları... İcra verileri kişilerin sayısına bakıyoruz, on milyonların üzerine çıkmış. İflaslar artmış. Ekonomimiz IMF'nin reçeteleriyle yürütülüyor. Çiftçinin beli kırılmış, borçlarını ödeyemez hale gelmiş, gübre fiyatlarını ödeyemiyorlar, aldıkları kredileri ödeyemiyorlar. Memur perişan, Kızılay Meydanında her gün bir toplantı var; anlıyorum ki, memurlar yürüyor. Esnaf, kepenklerini kapatıyor. Noterlere gidiyorsunuz, esnafa, her gün yüzlerce protesto çekiliyor. Yani, kısaca, ortadirek bel verdi ve toplum bitkisel hayata girdi veya girmek üzeredir. Doktor olarak da aradık, aradık, IMF'nin temsilcisi Cottarelli'yi bulduk; ama, şu anda, hastamızın iyileşmesini pek ihtimal dahilinde görmüyor.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Sayın Hükümet ve Sayın Komisyon iştirak etmedi; ama, Sayın Erbaş'ın makul gerekçelerini ve önergesini sizlerin oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir. (Alkışlar)

FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Genel Kurula teşekkür ediyorum.

NİDAİ SEVEN (Ağrı) – Makul olunca mesele yok.

BAŞKAN – Maddeyi, bu değişiklik önergesi doğrultusunda oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Mütekip maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1. – 2004 sayılı Kanunun bu Kanunla değiştirilen hükmü, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra açılacak dava ve işlerde uygulanır.

BAŞKAN – Geçici maddeyle ilgili olarak, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Saffet Arıkan Bedük; buyurun.

DYP GRUBU ADINA SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 329 sıra sayılı İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısının geçici maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, ekonomik koşullardaki değişim, paranın satın alma gücündeki azalmalar, gerek hukukî gerekse ekonomik bir kısım yeni tedbirlerin alınmasını da zarurî kılmaktadır. Bu itibarla, İcra ve İflas Kanununun da, ekonominin en önemli yasalarından bir tanesi olması itibarıyla, ortaya çıkan tablonun, ekonomik çöktürüntünün ve yine, esnaf ve sanatkârın sıkıntısının yasal düzenlemesi sebebiyle, bu tasarı gündeme getirilmiş ve 1996 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmiştir. O tarihten bugüne kadar görüşülmemesi acıdır ve büyük bir eksikliktir. Bugün, bu tasarrının öncelikle görüşülmesinin istenmesini de, memnuniyetle karşılıyoruz.

Bir diğer husus da, biraz evvel verilmiş olan bir önergeyle -ilk defa diyebiliriz; çok fazla değil, belki birkaç tane daha vardı- bu şekilde limitin artırılmasını memnuniyetle karşılıyoruz. Bu suretle, icra tetkik mercilerinin kesinleşen kararlarının limiti 200 milyon liraya çıkmış bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlar, bu konu, esas itibarıyla, icra tetkik merciine düşmüş olan esnaf ve sanatkârın, özellikle hizmetlerinin daha kısa elden bitmesini sağlayacak ve daha kısa elden de hizmetleri yürütülmüş olacaktır; ama, üzerinde durulması gereken nokta, icraya düşmüş olan, iflas etmiş olan, özellikle esnafın ve sanatkârın sıkıntısını giderebilecek neler yapıyoruz ve uygulamada nelerle karşılaşılıyor bu da çok önemli.

Uygulanan ekonomik programa bakıyorsunuz, bu program, esnaf ve sanatkârı fevkalade güç durumda bırakmıştır. Sadece esnaf ve sanatkâr mı?.. Köylü, çiftçi aynı sıkıntı içerisinde; memuru, işçisi, emeklisi son derece büyük bir darboğaz içerisinde, enflasyon altında ezilmekte, alım gücü düşmüş ve hayatını zor idare ve idame ettirmektedir. Esnaf çok büyük bir sıkıntı içerisinde, kepenk indirmektedir.

Değerli arkadaşlar, uygulanan ekonomik programı şöyle dikkatle takip etmişseniz, bir defa, bir ekonomik program, hiçbir suretle, hitap edeceği kitlenin zafiyete düşmesini istemez; ama, ne yazık ki, bugün IMF'nin ortaya koyduğu ekonomik program, ortadirek diye bahsettiğimiz kitleyi fevkalade güç duruma sokmaktadır. Bu neden böyle olmaktadır; çünkü, IMF'ye verilen veriler yanlıştır. IMF'ye verilen veriler, adeta, Türkiye'de herkes normal şartlarda hayatını idame ettirmektedir; dolayısıyla, idame ettirilen bu hayatın üzerine biraz daha ilave yaparsak, bunlar çok daha rahat bir hayat sürdürecekler, o sebeple de biz bir artış öngörmeyelim, yüzde 25'lik bir artışı da -yıllık bakımdan söylüyorum, yıl bakımından söylüyorum- yeterli bulalım diyoruz ve yine IMF'nin getirdiği, uyguladığımız ekonomik programda, vergi kanunlarını getiriyoruz, ekvergi kanunlarını getiriyoruz, prim ödemelerini getiriyoruz, esnafı ve sanatkârı fevkalade güç durumda bırakıyoruz.

Değerli arkadaşlar, işte, bizim, üzerinde durduğumuz nokta, esnafın ve sanatkârın, ortadireğin bel verdiği bir noktada alınmış olan tedbirlerin yetersizliği ve batmış olması, buna paralel olarak da, özellikle, bir an evvel bu programın gözden geçirilerek ortadireğin ayağa kaldırılması gerektiğini ifade ediyoruz. Eğer bunu yapmazsak, o takdirde, zafiyet daha fazla artacak, fakirleşme süreci başlayacak, hatta açlık sınırına kadar gitme durumuyla karşı karşıya kalınacaktır.

Değerli milletvekilleri, Ankara Ticaret Odasının 1999 yılı verileri elime geçti; iflas ettiğiinden dolayı 7 bin kişi işyerini kapatmış. Veriler, Ankara Ticaret Odasında vardır. Buna ek olarak, 13 bin civarında esnaf ve ticaret erbabı, çek ve senetlerini ödeyemeyerek, icra, mahkeme ve hapis hane kaplarına düşmüş. Esnafımızın, ticaret erbabımızın bir kısmı, çekini karşılayamadığından dolayı, o

hareketliliği, o canlılığı, o ekonomik hareketliliği yaşayamadığından dolayı ödeyememiş, iflas etmiş, çeki karşılıksız çıkmış; artık, bu, normal şartlara düşmüş ve bugün hapisanelere düşmüş, âdetâ, hapisanelerde özel koşullar açma mecburiyetinde kalacak bir tehlikeye, bir noktaya doğru gidiyoruz; maalesef, bunu görüyoruz. Bunu ben söylemiyorum, bunu sivil toplum örgütleri söylüyor, Ankara Ticaret Odası söylüyor; bunu, esnaf ve sanatkâr da, eğer giderseniz, kendileriyle direkt konuşsanız, bunların hepsini anlatıyorlar.

Değerli milletvekilleri, basit bir hesap yapılırsa, Türkiye genelinde 350-400 bin kişinin, işyerini kapattığı gözleniyor ve bu da değerlendiriliyor. İşte, bu anlayış içerisinde, bu yetmiyormuş gibi, yine, 2,5 katrilyon, vergi mükellefleri tarafından beyan edilmesine rağmen, ödenememiş ve temerrüt faizine girilmiş olduğu da yine açık olarak verilerde var. Bütün bu şartlar altında, esnaf ve kefalet kooperatifleri de aynı büyük sıkıntıyı çekiyor; ama, devletin bütçesinin, disiplin içerisinde yürütülmesi gerekirken, yürütülemiyor, dolayısıyla istikrar programı da bozulmuş oluyor.

Değerli arkadaşlar, ben, şu hususu özellikle huzurlarınıza getirmek istiyorum: Esnaf kesimine, sanayi kesimine bir gidin. Bir an, bakıyorsunuz, minibütle gelmiş olan, sirenlerini çalmaya başlayan vergi kontrol memurlarıyla karşı karşıya kalıyorsunuz. Bir kaçışmadır, bir korkaklıktır, bir devletten ürkmendir... Vergisini ödemekten zevk duyması gereken vatandaş, büyük bir telaşa kapılmaktadır ve sıkıntı çekmektedir. O gidiyor, arkasından, bakıyorsunuz aynı şartlarda belediye zabıtası geliyor, "ruhsatın asılı değil, ilk yardım çantan yok" veya "açılma ruhsatıyla ilgili harcını yatırmamışsın" diye bir de o bindiriyor cezayı...

O bitiyor, arkasından Çalışma Bakanlığının -inanım, bu söylediklerimin hepsi geçerli ve müshade ettiğim olayları söylüyorum size- iş müfettişleri dahil olmak üzere, onlar devreye giriyor, onlar da yine aynı şekilde bir denetleme yapıyorlar...

Değerli arkadaşlar, esnaf ve sanatkârlar, Türkiye ekonomisinin direğidir; Türkiye'nin sanayi bakımından gelişmesinin temel unsurudur; Türkiye'nin ayakta kalmasını sağlayan, birlik ve beraberliğini temin eden en önemli meslek grubudur; ama, o meslek grubunu öyle bir noktaya getirdik ki, bu uygulanan şartlar, uygulanan denetimler, uygulanan baskılar çerçevesinde bunalıma girmiş, sıkıntıya düşmüş. Daha evvelden bize para yardımında bulunan arkadaşlar, size samimiyetle ifade edeyim, 2 milyar lira için Halk Bankasını arayarak para istedi ve ağladı.

İşte, bu şartlar altında, ümit ediyorum ki, İcra-İflas Kanununda yapılan bu değişiklikten sonra, esnaf ve sanatkârın prim ödemeleri de dahil, özellikle devletten yapılacak olan katkılar ve onun maliyet unsurunu düşürecek birkısım destekleme politikalarının, mutlaka, hükümet tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine getirilmesi gerektiğini ve getirileceği ümidini taşıyor ve bu duygular içerisinde bu tasarıya olumlu yaklaşıyoruz, hatta az da buluyoruz. Daha da fazla rahatlatıcı tedbirler getirilmesi temennisiyle hepimizi sevgiyle ve saygıyla selamlıyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bedük.

Başka söz isteği?.. Yok.

Önerge yok.

Geçici 1 inci maddeyi oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN - 2 nci maddeyle ilgili söz isteği?.. Yok.

2 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – 3 üncü maddeyle ilgili olarak, şahsı adına, Sayın Yasin Hatiboğlu...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) – Vazgeçtim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Vazgeçtiniz; peki, teşekkür ediyorum.

3 üncü maddeyle ilgili söz isteği?.. Yok.

Önerge yok.

3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İçtüzüğün 86 ncı maddesi uyarınca, lehinde olmak üzere, Eskişehir Milletvekili Sayın Mehmet Sadri Yıldırım... (DYP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Yıldırım; lütfen, 3 dakika içerisinde izah edin efendim.

MEHMET SADRİ YILDIRIM (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 329 sıra sayılı İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tasarının tımlı üzerinde oyumun rengini lehte olarak belirtmek üzere, şahsım adına, söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinize saygılar sunuyorum.

Bu değişiklik tasarısı, ekonomik koşullardaki değişim, paranın satınalma gücündeki azalmalar dikkate alınarak, tetkik merciince verilecek kararlarda 500 000 liralık kesinlik sınırlarımızın, 100 milyon lira olarak yükseltilmesi amacıyla hazırlanmıştır; ancak, verilen önergeyle, bu, 200 milyon liraya çıkarılmıştır. Ben, bu hususu da olumlu buluyorum.

Tasarının mahiyetinden anlaşılacağı gibi, ülkemizde ekonomik sıkıntı nedeniyle, paranın satınalma gücü azalmıştır. Ayrıca, insanların da satınalma gücü azalmış ve yok olmuştur. 20 milyonu, 50 milyonu yatıramayan insanlar vardır; bunlar da cezaevine gitmektedirler.

Sayın milletvekilleri, hepimizin bildiği gibi, ülkemizde ekonomik kriz vardır. İşçinin, çiftçinin, memurun, esnafın durumu belli; siftah etmeden dükkân kapatan esnafımız vardır.

Değerli milletvekilleri, burada esas mesele, ekonominin düzelmesidir; yoksa, üst sınırı, 200 milyon da yapsanız, 500 milyon da yapsanız, durum, değişmez; çünkü, memur, işçi, emekli yoksul duruma düşmüş. Esnafın yüzde 90'ı, malını-mülkünü satsa, borcunu ödeyemez hale gelmiş. Çiftçi ise, tarlasını, motorunu satacak; ama, alan yok; yani, çiftçi ölmüştür.

Öyle ise, yapılacak iş, üretimi artırarak, ihracat ve ithalat dengesini sağlamak; bunu yapabilirsiniz. Kalkınmayı, eksiden kurtarıp, artıya geçirir ekonomiyi düzeltirseniz, o zaman icraya bile ihtiyaç olmaz.

Ancak, eksikliklerine rağmen, tasarıya olumlu yaklaşıyoruz ve oyumuz müspettir. Yüce Heyetinize saygılar sunuyorum, hayırlı olmasını diliyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yıldırım.

Aleyhte olmak üzere, Çorum Milletvekili Sayın Yasin Hatiboğlu; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) – Sayın Başkan, Yüce Heyetin değerli üyeleri; elbette, her kanunun bir sevk gerekçesi vardır. Hepimiz çok yakından biliyoruz ki, İcra İflas Kanununun bu değişikliğine dair düzenlemede asıl amaç, ihtilafları yerel mahkemede bitirip, Yargıtayın yükümlü mümkün olduğunca hafifletmektir; ama, bu yöntem, yeterli yöntem değildir, doğru bir yöntem de-

ğildir. Eğer, Yargıtayın yükünü hafifleteceksek, yerel mahkemelerin yükünü hafifleterek işe başlıyalım; yani, mümkün olduğunca ihtilafları önlemeye çalışalım.

İhtilafı nasıl önleyeceksiniz; özellikle, İcra İflas Yasasının tetkik mercilerinin, icra memurlarının görev yapmaları bahse konu olduğu zaman akla gelen şudur: Eğer, benim köylerimde, ilçelerimde, kasabalarımnda, insanlar, Ziraat Bankasına olan borcundan dolayı icraya mahkûmsa; Halk Bankasına olan borçlarından dolayı, esnafımız, köylümüz, çiftçimiz, rençperimizin traktörü haciz altındaysa, bu ihtilafı bertaraf edemezseniz, yerel mahkemelerin yükünü azaltamazsınız; yerel mahkemelerin yükünü azaltamazsanız, üst yargı denetim mercilerinin yükünü azaltamazsınız.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; adil hüküm, tarafları tatmin eden hükümdür; yani, hem iki taraf, hatta maşeri vicdan, verilen hükmün adil olduğuna kani olmadıkça, o hüküm, zatında adil olsa da, kavrayış ve genel algılanış itibariyle adil olmaz. Bunun yolu, taraflar en son mercie kadar gidebilmeli; yani, Yargıtay hakkını çok rahat kullanabilmeli ve biz, ne zaman başımız daraldığı zaman diyorsak, efendim Ankara'da hâkimler vardır, köydeki insan da "Ankara'da hâkimler var" diyebilmeli; yani, Yargıtay yolu kapalı olmamalıdır.

Hele bu son şu düzenlemede, arkadaşlarımızın önergesiyle limitin 200 milyona çıkarılması, kişisel görüşüm, fevkalade yanlış olmuştur. 200 milyon Türk Lirası az para değildir. Hele bir de hükümete 10 katına çıkarma, yükseltme imkânı verilince, bu 2 milyardır. Beyler, biz ya sopa yememişiz ya sayı saymasını bilmiyoruz. 2 milyar çok büyük paradır...

Onun için, bu kanuna ihtiyaç duyuyor olmama rağmen, bu düzenlemeden dolayı oyumun rengi, maalesef, ret istikametinde olacaktır. Yani, her ne kadar işaretle kırmızı rengi belirtmek mümkün değilse de, ret oyu vereceğimi ifade ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) – Siz, Parlamentonun yetkisini hükümete nasıl devredersiniz, nasıl verirsiniz bunu? (DSP sıralarından "arkadaşlarınız verdi" sesleri) Doğrudur efendim; önergeyi kim verir, versin... Efendim, önerge çok yanlış olabilir; Genel Kurulun görevi, önergeyi reddetmektir. Bugüne kadar arkadaşlarımızın her önergesi reddedilirken, bu önergenin üzerine atlanılmış olması doğru değildir, adil de değildir ve iyiniyete makrum da değildir.

Sayın Başkanı, saygıyla selamlıyorum efendim, Heyetinize saygı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Hatiboğlu.

Sayın milletvekilleri, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır; ancak, bir hususu belirtmek istiyorum: Sayın Erbaş'ın önergesi "...2004 sayılı İcra İflas Kanununun 363 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde geçen 500 000 liralık sınır 200 000 000 olarak değiştirilmesini ve maddenin sonuna 'Bakanlar Kurulu kararıyla on katına kadar artırılabilir' cümlesi eklenmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz" şeklindedir.

Bu redaksiyon yetkisiyle birlikte, tasarının tümünü...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, redaksiyon yetkisiyle birlikte bir hususu hatırlatmak istiyorum: Bakanlar Kuruluna artırma yetkisi verilirse, cezanın artırılması hususu, sanıyorum, Anayasaya aykırı olacaktır; ben, ona dikkat etmemişim. Sayın Hatiboğlu da söyledikten sonra... Uygun görürseniz, bu redaksiyonla birlikte o kısmın çıkarılması sağlanırsa iyi olur. Anayasaya aykırı olur efendim.

BAŞKAN – Sayın Erbaş, bu son cümleinin çıkarılması hususunu, redaksiyonla düzeltilmesi şeklinde alabilir miyiz?

FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Tabii efendim.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI EMİN KARAA (Kütahya) – Sayın Başkan, bu açıklamadan sonra, şunları söylemek isterim: Hukuk Usulu Muhakemeleri Kanununa istinaden bu rakamlar orantılı bir biçimde Komisyon da nazarı itibara alındı. Dikkat ederseniz, 100 000 000 liralık sınır, Komisyon da görüşülerek karara bağlandı. Verilen önergedeki, on katına kadar Bakanlar Kuruluna artırma yetkisinin verilmiş olması, Anayasanın 36 ncı maddesi açısından da bir endişe ortaya çıkarmaktadır. Eğer, bu konuda, redaksiyonu aşarak, önergedeki 200 milyon liralık sınır tutulmakla birlikte, on katına kadar artırılma imkânı ortadan kaldırılsa daha mantıklı olacağı kanaatindeyim.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Sayın Başkan, önerge bir bütündür; Anayasaya aykırı bir durum da var. Redaksiyon yerine, önergenin geri alınmasının daha doğru olacağı kanaatini arz ediyorum ve sayın gruplardan da destek istirham ediyorum.

BAŞKAN – Ama, bu, oylandı efendim!

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – İcabında tekriri müzakere bu; çünkü, önergede redaksiyon gibi değildir o hüküm, Anayasaya aykırı bir bölümdür; onu çıkarıyorsunuz, önerge kendiliğinden yok olma durumuna giriyor.

BAŞKAN – Şöyle efendim...

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Bunu, tekriri müzakereyle eski haline getirsek, çok daha doğru yaparız.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Tekriri müzakere yapalım.

BAŞKAN – Yeniden müzakere edilmesini mi istiyorsunuz efendim?

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Evet efendim.

BAŞKAN – Yeniden müzakere imkânı açısından, görüşmelere 5 dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati : 22.28

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati : 22.40

BAŞKAN : Başkanvekili Ali İLİKSOY

KÂTİP ÜYELER : Şadan ŞİMŞEK (Edirne), Sebahattin KARAKELLE (Erzincan)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 107 nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Sayın milletvekilleri, az önceki oturumda ifade ettiğim gibi, Komisyonun, görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin yeniden görüşülmesine ilişkin, İçtüzüğün 89 uncu maddesine göre bir talebi vardı; bu talebi yerine getireceğim.

Şimdi, Danışma Kurulunun, Komisyonun bu talebi hakkındaki görüşünü okutacağım:

Danışma Kurulu Önerisi

No:46

Tarihi: 8.6.2000

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Genel Kurulun 8.6.2000 tarihli 107 nci Birleşiminde görüşülen 329 sıra sayılı kanun tasarısının kabul edilmiş olan 1 inci maddesinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle yeniden görüşülmesine dair Adalet Komisyonunun talebi, İçtüzüğün 89 uncu maddesine uyarınca toplanan Danışma Kurulunca uygun bulunmuştur.

Vecdi Gönül

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı Vekili

İsmail Kahraman

Emrahah Halıcı

Ömer İzgi

DSP Grubu Başkanvekili

MHP Grubu Başkanvekili

FP Grubu Başkanvekili

Zeki Çakan

Saffet Arkan Bedük

ANAP Grubu Başkanvekili

DYP Grubu Başkanvekili

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Danışma Kurulunun bu görüşü doğrultusunda Komisyonun istemini okutup, oylarınıza sunacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Görüşülmekte olan 329 sıra sayılı tasarının görüşülmüş bulunan 1 inci maddesinin, Anayasaya aykırı duruma gelmesi nedeniyle yeniden görüşülmesini İçtüzüğün 89 uncu maddesine göre arz ve teklif ederiz.

Emin Karaa

Kütahya

Adalet Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Komisyonun bu istemini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, bu durumda, tasarının 1 inci maddesini yeniden müzakereye açıyorum.

IV. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

3. – İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/403) (Devam)

BAŞKAN – Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Madde üzerinde verilmiş bir önerge vardır, okutup, işleme alacağım:

Görüşülmekte olan 329 sıra sayılı tasarının 1 inci maddesinin komisyondan geldiği ilk şekliyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Saffet Arkan Bedük
Ankara

İsmail Kahraman
İstanbul

Zeki Çakan
Bartın

Emrehan Halıcı
Konya

Ömer İzgi
Konya

BAŞKAN – Önergeye Komisyon katılıyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI EMİN KARAA (Kütahya) – Çoğunluğumuz olmadığı için takdire bırakıyoruz efendim.

BAŞKAN – Hükümet?..

ÇEVRE BAKANİ FEVZİ AYTEKİN (Tekirdağ) – Katlıyoruz efendim.

BAŞKAN – Önerge üzerinde söz isteği?.. Yok.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Gerekçe okunsun Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Anayasaya uygunluğu sağlamak amacıyla bu önerge hazırlanmıştır.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Şimdi, tasarının tıtmını yeniden oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarının tıtmı kabul edilmiştir, hayırlı olsun.

Noterlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu raporunun görüşmelerine başlayacağız.

4. – *Noterlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/596) (S.Sayı 330) (1)*

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet?.. Hazır.

Raporun okunup okunmaması hususunu oylarınıza...

III. – YOKLAMA

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Sayın Başkan, toplantı yetersayısının aranılmasını istiyoruz.

BAŞKAN – Toplantı yetersayısının aranılmasına ilişkin bir istem var, bu istemi yerine getireceğim.

Öncelikle, yoklama isteminde bulunan sayın milletvekillerinin burada olduğunu tespit edeceğim.

Sayın İsmail Kahraman?.. Burada.

Sayın Mustafa Geçer?.. Burada.

Sayın Yahya Akman?.. Burada.

Sayın Mehmet Çiçek?.. Burada.

Sayın Mehmet Ali Şahin?.. Burada.

Sayın Mehmet Özyol?.. Burada.

(1) 330 S. Sayılı Basmayazı tutanağa ektir.

Sayın Osman Aslan?.. Burada.

Sayın Özkan Ökstiz?.. Burada.

Sayın Yasin Hatiboğlu?.. Burada.

Sayın Ahmet Karavar?.. Burada.

Sayın Veysel Candan?.. Burada.

Sayın Ahmet Cemil Tunç?.. Yok.

Sayın Ahmet Sünnetçioğlu?.. Burada.

Sayın Cemil Çiçek?.. Burada.

Sayın Fethullah Erbağ?.. Burada.

Sayın Zeki Ergezen?.. Burada.

Sayın Mehmet Altan Karapaşaoğlu?.. Burada.

Sayın Ramazan Toprak?.. Burada.

Sayın İsmail Özgün?.. Burada.

Sayın Maliki Ejder Arvas?.. Burada.

Sayın Mehmet Batuk?.. Burada.

Sayın Aslan Polat?.. Burada.

Sayın Ali Sezal?.. Burada.

Yeterli sayıda üyemizin imzası vardır.

Yoklama için 5 dakikalık süre vereceğim.

Yoklama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, toplantı yetersayımız yoktur.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – 10 dakika ara verelim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Başkan, 10 dakika içinde 60 arkadaşı getirme şansınız var mı?

İSMAİL KÖSE (Erzurum) – Var efendim.

CEMİL ÇİÇEK (Yozgat) – İkinci defa oldu, kapatmanız lazım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bu saatten sonra toplanma şansımız yoktur; öyle gözüküyor.

Alınan karar gereğince, kanun tasarı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek için, 9 Haziran Cuma saat 14.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 22.52

V. - SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, taksi plakalarının vergilendirilmesine ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/1992)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Maliye Bakanı Sayın Sümer Oral tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Bülent Akarcalı

İstanbul

Taksi plakaları alımı İstanbul'da 80, Ankara'da 40 milyona ulaşmıştır;

1. Bu kazançlardan vergi alıyor musunuz?
2. Hayır ise, vergi almak için ne yapmayı düşünüyorsunuz?

T.C.

Maliye Bakanlığı

8.6.2000

Gelirler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.07.0.GEL.0.82/8211-112/27720

Konu : Soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı Kararlar Dairesi Müdürlüğünün 16.5.2000 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1992-5455/13035 sayılı yazısı.

Tarafımdan cevaplandırılmak üzere İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Akarcalı tarafından, ilgili yazı eki 7/1992-5455 sayılı yazılı soru önergesinde belirtilen hususlarla ilgili Bakanlığımız cevabı aşağıda açıklanmıştır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 1.1.1999 tarihinden geçerli olmak üzere, 4369 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan mükerrer 80 inci maddesinin 6 numaralı bendinde faaliyeti durdurulan bir işletmenin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasından doğan kazançların değer artışı kazancı olduğu hükme bağlanmış olup aynı Kanunun mükerrer 81 inci maddesinde ise (4369 sayılı Kanunla değişmeden önceki şekli); "Değer artışında safi kazanç, elden çıkarma karşılığında alınan para ve ayınlarla sağlanan ve para ile temsil edilebilen her türlü menfaatlerin tutarından elden çıkarılan mal ve hakların maliyet bedelleri ile elden çıkarma dolayısıyla yapılan ve satıcının uhdesinde kalan giderlerin ve ödenen vergi ve harçların indirilmesi suretiyle bulunur. Hasılatın ayın ve menfaat olarak sağlanan kısmının tutarı Vergi Usul Kanununun değerlendirme ilgili hükümlerine göre tayin ve tespit olunur." hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre, ticarî taksi plakalarının 1999 yılından önce alım satımından doğan kazançların vergilendirilmesinde 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 inci maddesinin 6 numaralı bendi esas alınmakta ve vergilendirilecek değer artışı kazancının tespiti ise söz konusu aracın ve ticarî plakanın iktisap bedeli ile elden çıkarma bedeli arasındaki farktan, satıcının uhdesinde kalan giderlerin de indirilmesi suretiyle bulunmaktadır.

Diğer yandan, 1999-2002 yılları gelirlerinin vergilendirilmesinde uygulanmak üzere, 11.8.1999 tarih ve 4444 sayılı Kanununun 3 üncü maddesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa eklenen 56 ncı maddenin "Değer Artışı Kazançları" başlıklı (D) bölümünün birinci fıkrasının, 1-6 numaralı bentlerinde nelerin değer artışı kazancı olduğu hüküm altına alınmış olup; beşinci bentte, faaliyeti durdurulan bir işletmenin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasından doğan kazançların değer artışı kazancı olarak vergilendirilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Yine aynı bölümün 2 nci fıkrasında ise; "Yukarıda yazılı mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan değer artışı kazançlarının her birinin 3 500 000 000 TL'yi aşan kısmı vergiye tabidir." hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, aynı maddenin "Safi Değer Artışı" başlıklı (F) bölümünün birinci fıkrasında; "Değer artışında safi kazanç elden çıkarma karşılığında alınan para ve ayınlarla sağlanan ve para ile temsil edilebilen her türlü menfaatlerin tutarından, elden çıkarılan mal ve hakların maliyet bedelleri ile elden çıkarma dolayısıyla yapılan ve satıcının uhdesinde kalan giderlerin ve ödenen vergi ve harçların indirilmesi suretiyle bulunur. Hasılatın ayın ve menfaat olarak sağlanan kısmının tutarı Vergi Usul Kanununun değerlendirme ile ilgili hükümlerine göre tayin ve tespit olunur.

Maliyet bedelinin mükelleflerce tespit edilememesi halinde maliyet bedeli yerine; Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre takdir komisyonlarınca tespit edilecek bedel, kazancın bilanço veya işletme hesabı esasına göre tespit edilen işletmelerde ise son bilançoda veya envanter kayıtlarında gösterilen değer esas alınır." hükmüne yer verilmiştir.

Aynı maddenin 7 nci fıkrasında, mal ve hakların elden çıkartılmasında iktisap bedelinin, elden çıkarılan mal ve hakların, elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere Devlet İstatistik Enstitüsünce belirlenen toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranında arttırılarak tespit edileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu hükümlere göre, ticarî araç ve plakasını satmak suretiyle faaliyetine son verenlerin 1999-2002 yıllarında elden çıkarttukları ticarî araç ve plakanın satışından elde etmiş oldukları kazancın değer artışı kazancı olarak vergilendirilebilmesi için söz konusu aracın endekslenmiş iktisap bedeli (araba maliyeti+ plaka maliyeti) ile gerçek satış bedeli (araba satış maliyeti+ plaka satış maliyeti) arasındaki farkın 3 500 000 000 TL.'yi aşması ve aşan kısmın ise satışın yapıldığı yılı takip eden yılın Mart ayında beyan edilmesi gerekmektedir.

Konu ile ilgili olarak, Ankara Defterdarlığına bağlı vergi dairelerince gerekli denetim ve tespitler yapılmakta olup, bunların vergilendirilmesi ile ilgili işlemler ise yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde devam etmektedir.

Ayrıca, İstanbul Defterdarlığına yapılan inceleme ve denetimler sonucunda, 1166 adet ticarî taksi plakalı araç denetlenmiş; yapılan denetimlerde 577 adet ticarî plakalı aracın devrinin yapıldığı tespit edilmiş, bunlardan 350 tanesi hakkında tutanak düzenlenmiştir. Tutanak düzenlenen mükelleflerin 329'u basit usulde 21'i ise gerçek usulde gelir vergisi mükellefidir. Ayrıca 227 mükellef ile de irtibat kurulmuştur. İncelemeler halen devam etmektedir.

Diğer yandan, yine yapılan incelemelerde oto galericilerinin de ticarî taksi plakalı araç alım-satımı ve kiralamasına aracılık ettikleri ve bu iş karşılığında komisyon geliri elde ettikleri tespit edilmiştir. Ticarî kazanç olarak vergilenecek bu gelir unsurları konusundaki çalışmalar devam etmektedir.

Bilgi edinilmesini arz ederim.

Sümer Oral
Maliye Bakanı

2. – Adana Milletvekili Ali Halaman'ın, Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve hizmetlere ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Ökstüz'ün cevabı (7/2045)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma Bakanı Sayın Enis Ökstüz tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini arz ve talep ederim.

Saygılarımla

Ali Halaman

Adana

1. Bakanlığımıza bağlı ve ilgili kuruluşlar tarafından Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve yatırımlarınız nelerdir?

2. Görev alanınızla ilgili olmak kaydıyla, Adana İlinin sorunları konusunda yürütülen çalışmalar var mıdır? Varsa nelerdir?

3. Adana İlinde yapılacak kamu hizmetleriyle ilgili olarak, 2000 mali yılı bütçesinden ayrılan ödenek ne kadardır?

4. Adana İlinde personel açığınız var mıdır? Bu konudaki personel politikanız nasıldır?

5. Görev alanınızla ilgili olarak, Adana İline götürdüğünüz kamu hizmetlerini, bölgesel dengeler açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

T.C.

Ulaştırma Bakanlığı

7.6.2000

Araştırma Planlama ve Koordinasyon

Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.11.0.APK.0.10.01.21./EA/867-15906

Konu : Adana Milletvekili Sayın Ali Halaman'ın yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 22.5.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-5680 sayılı yazınız.

Adana Milletvekili Sayın Ali Halaman'ın 7/2045-5553 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Enis Ökstüz

Ulaştırma Bakanı

Adana Milletvekili Sayın Ali Halaman'ın 7/2045-5553 Sayılı

Yazılı Soru Önergesi ve Cevabı

Sorular :

1. Bakanlığınıza bağlı ve ilgili kuruluşlar tarafından Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve yatırımlarınız nelerdir?

2. Görev alanınızla ilgili olmak kaydıyla, Adana İlinin sorunları konusunda yürütülen çalışmalar var mıdır? Varsa nelerdir?

3. Adana İlinde yapılacak kamu hizmetleriyle ilgili olarak, 2000 mali yılı bütçesinden ayrılan ödenek ne kadardır?

4. Adana İlinde personel açığımız var mıdır? Bu konudaki personel politikamız nasıldır?

5. Görev alanınızla ilgili olarak, Adana İline götürdüğünüz kamu hizmetlerini, bölgesel dengeler açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cevap :

Bakanlığımız Merkez Teşkilâtı ile İlgili Kuruluşlarınca, Adana İlinde yürütülen yatırım projeleri ile 2000 yılı için ayrılan ödenekler aşağıdaki şekildedir.

– DLH İnşaatı Genel Müdürlüğü (Genel Bütçe) : 2000 Yılı Yatırım Programı kapsamında;

Adana-Yumurtalık Balıkçı Barınağı Onarım projesi 1 milyon TL. izbedel yıl ödeneği ile yer almakta olup, 99/9 sayılı Başbakanlık Genelgesi nedeniyle ihalesi yapılamamıştır.

DLH 8 inci Bölge Müdürlüğünün bulunduğu Adana İlinde yeterli personel mevcut olup, ilave eleman ihtiyacı bulunmamaktadır.

– Türk Telekomünikasyon A.Ş. Genel Müdürlüğü : 2000 Yılı Yatırım Programı kapsamında;

39528 hatlık sayısal santral kapasite ilâvesi, 304 hatlık kırsal alan tipi santral kapasite ilâvesi, 130 km. 'lik Fiber-Optik Kablo tesisi, 32 adet Radyo Link Alıcı-Verici sistemi kurulması, Bölgesel Faturalama Sistemi Kurulması, Ulusal İnternet Altyapı, Sayısal Data Network ve Transmisyon Sistemleri (28260 Kanalucu) ilâvesi Projeleri için toplam 7 trilyon 572 milyar TL. ödenek ayrılmıştır.

Adana İlinde Telekomünikasyon hizmetleri yönünden herhangi bir sorun bulunmamakta olup, bu hizmetlere olan taleplerin karşılanması için gerekli yatırımlar zamanında yapılmaktadır.

Adana Telefon Başmüdürlüğü bünyesinde 1101 adet kadrolu ve sözleşmeli, 475 adet işçi olmak üzere toplam 1576 adet personel mevcuttur. 4502 sayılı Kanun ile Türk Telekomünikasyon A.Ş. Genel Müdürlüğü, Kamu İktisadi Kuruluşlarının kapsamından çıkartılarak özel hukuk hükümlerine tâbi Anonim Şirket statüsüne kavuşturulmuştur. Bu kanununun 13 üncü maddesi ile 406 sayılı Kanuna eklenen Ek-22 nci maddesinde, aslı ve sürekli görevler dışında kalan personelin iş mevzuatı uyarınca istihdam edileceği ve bunlara ilişkin kayıt ve şartların Yönetim Kurulu tarafından tayin edileceği belirtilmiştir.

Buna göre organizasyon ve norm kadro belirleme çalışmaları devam etmekte olup, bu çalışmalar sonucunda Adana İlinin ihtiyaçları belirlendiğinde gereği sağlanabilecektir.

Ülke genelinde Nisan-2000 sonu itibariyle toplam 18 233 309 adet telefon abonesinin 468 234'ü Adana İlinde bulunmakta olup abone sayısı açısından yedinci büyük ilimizdir. İlin abone yoğunluğu (yüz kişiye düşen telefon sayısı) 27.03 olup Türkiye ortalaması 27.94'tür. Telefon bekleyen sayısı 1999 yılı sonu itibariyle 8968 adettir. 2000 yılı içerisinde yapılan yatırımlar sonucunda bekleyen taleplerin tamamının karşılanması hedeflenmektedir.

– PTT Genel Müdürlüğü : 2000 Yılı Yatırım Programı kapsamında;

Posta İşletmesi Bilgi İşlem Sistemleri, İdame-Yenileme, Makine ve Techizat Alımı ile Posta Hizmetlerinin Mekanizasyonu ve Otomasyonu projesi kapsamında toplam 108 milyar 308 milyon TL. 'lık yatırım planlanmış ve bu ödenekler çerçevesinde yıl sonu itibariyle yatırımların tamamının gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Adana Başmüdürlüğünde 19 adet merkez ve 72 adet şube olmak üzere toplam 91 adet işyeri ile verilen hizmetlerde herhangi bir aksaklık bulunmamaktadır. Ancak PTT Şubesi bulunmayan yaklaşık 510 adet köy ve beldeye de peyderpey PTT Acenteliği açılmak suretiyle halen yapılmakta olan dağıtım hizmetinin yanı sıra gişe hizmetlerinin götürülmesi planlanmıştır.

PTT Genel Müdürlüğü hizmetlerinden olan posta çeki ve posta havalesi işlemlerinin bilgisayar ortamında yürütülebilmesi için 1995 yılında başlatılan "Gişe Otomasyonu Projesi" kapsamında, 25.5.2000 tarihi itibarıyla, Adana İlimizde Adliye Sarayı, Aladağ, Bahçe, Ceyhan, Çarşı, Dülzici, Cemalpaşa, Kadirli, Karaisalı, Karataş, Kozan, Posta İşleme Merkezi, Pozantı, Tufanbeyli ve Yumurtalık PTT Merkez Müdürlükleri otomasyona açılmış olup, 2000 Yılı Yatırım Programı çerçevesinde ise Feke, İmamoğlu ve Saimbeyli PTT Merkez Müdürlüklerinin de söz konusu proje kapsamında otomasyona açılması planlanmaktadır.

Ayrıca, Adliye Sarayı, Aladağ, Ceyhan, Cemalpaşa, Çarşı, Feke, İmamoğlu, Karaisalı, Karataş, Kozan, Pozantı, Saimbeyli, Tufanbeyli ve Yumurtalık Merkezlerinde Faksimil Cihazı mevcut olup, tüm merkezlerde Tele-Post hizmeti verilmektedir. Ceyhan, Cemalpaşa, Feke, İmamoğlu, Karaisalı, Karataş, Kozan, Pozantı, Saimbeyli ve Yumurtalık Merkezleri Telem Muhaberesine; Ceyhan, Cemalpaşa, Çarşı ve Kozan Merkezleri ise Genteks hizmetine açık bulunmaktadır. Acele Posta Hizmetine ise, Adana Posta İşleme, Çarşı, Cemalpaşa, Adliye Sarayı, Aladağ, Ceyhan, Feke, İmamoğlu, Kadirli, Karaisalı, Karataş, Kozan, Pozantı, Saimbeyli, Tufanbeyli ve Yumurtalık Merkezleri açık bulunmaktadır.

PTT Adana Başmüdürlüğünde Nisan ayı sonu itibarıyla çalışan personel sayısı 834 adettir. Yapılan norm kadro çalışması sonucunda olması gereken personel sayısı ise 973 adet olarak belirlendiğinden adı geçen Başmüdürlüğün personel açığı 139 adet olmaktadır.

Personel ihtiyacının karşılanabilmesi için, Özelleştirilen Kurumlardaki personelden PTT bünyesine naklen geçmek isteyenlerin durumları Devlet Personel Başkanlığınca incelenerek anılan Başkanlıkça atamaları yapılmakta, yapılan atamaların norm kadroya uygun olup, olmadığı incelenildikten sonra da PTT Genel Müdürlüğünce gereği yapılmaktadır.

Öte yandan, Devlet Memurları Sınavında başarılı olan mülabıklardan, istenilen açıktan atama yetkisine göre ve imkânlar dahilinde, ünitelerin personel ihtiyacının karşılanması cihetine gidilecektir.

- DHMİ Genel Müdürlüğü : 2000 Yılı Yatırım Programı kapsamında;

Adana Hava Limanının idame tamamlama niteliğindeki yatırımlarının karşılanması planlanmış ve bu işlerin gerçekleştirilmesini teminen 2000 yılında 1 trilyon 400 milyar TL. ödenek ayrılmıştır.

Söz konusu hava limanında personel açığı mevcut olup, 2000 yılı için Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü işletimindeki tüm hava liman ve meydanlarındaki personel açığını gidermek amacı ile boş kadrolara açıktan atama müsaadesi istenmiş, ancak 158 kadroya müsaade alınabilmiştir.

Diğer hava liman ve meydanlarındaki personel ihtiyacı ile birlikte Adana Hava Limanı personel ihtiyacı da atama müsaadesi verilen 158 kadro içerisinde değerlendirilecektir.

- TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü : 2000 Yılı Yatırım Programı kapsamında;

Adana Garda 1 adet makas yenilemesi, Pozantı-Hacıırarısı arası 20 no. lu tünelde tahliye kanalı yapılması, Pozantı İstasyonu Çiftahan cihetindeki 280+800-281+220 km. arası hattın sağındaki drenaj kanalı ve duvar yapılması, Adana-Yakapınar istasyonları arası 399+701 km. de bulunan 2,00 m. açıklık menfez her iki tarafa 2,50 m. menfez temdidi yapılması ile Gar, İstasyon, Diğer Hizmet Binaları ve Tesislerinin bakım ve onarım işleri için toplam 297 milyar 122 milyon TL. ılık yatırım planlanmış ve bu ödenekler çerçevesinde yıl sonu itibarıyla yatırımların tamamının gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Ayrıca, Ulukışla-Yenice hattındaki yüksek eğitim nedeniyle oluşan çekim probleminin giderilmesi ve Çukurova Bölgesindeki toplu taşıma talebinin karşılanması amacıyla 229,5 milyon ABD Doları tutarındaki Boğazköprü-Kardeşgediği (Ulukışla)-Yenice-Mersin-Adana-Toprakkale elektrifikasyon, sinyalizasyon ve Telekomünikasyon Tesislerinin yapımı ile alt yapının iyileştirilmesi ve 2 nci hat yapımı projesinin fizibilitesi tamamlanarak Yatırım Programına alınması girişimleri başlatılmıştır.

Adana İlimize, her gün karşılıklı olmak üzere; Toros Ekspresi, Erciyes Ekspresi ve Fırat Ekspresi ile anahat olarak; ayrıca, 46 adet Adana-Mersin, 6 adet İskenderun-Mersin ve 2 adet İslahiye-Mersin gidiş-dönüş olmak üzere bölgesel trenlerle hizmet verilmektedir.

TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü Adana İli birimindeki personel ihtiyacı, 17 Ekim 1999 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan "2000 Yılı Finansman Karamamesi" nin 4 üncü maddesi hükümleri çerçevesinde karşılanmasına çalışılmaktadır.

3. - Adana Milletvekili Ali Halaman'ın, Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve hizmetlere ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Edip Sadıker Gaydalı'nın cevabı (7/2059)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Devlet Bakanı Sayın Edip Sadıker Gaydalı tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini arz ve talep ederim.

Saygılarımla

Ali Halaman

Adana

1. Bakanlığınıza bağlı ve ilgili kuruluşlar tarafından Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve yatırımlarınız nelerdir?

2. Görev alanınızla ilgili olmak kaydıyla, Adana İlinin sorunları konusunda yürütülen çalışmalar var mıdır? Varsa nelerdir?

3. Adana İlinde yapılacak kamu hizmetleriyle ilgili olarak, 2000 mali yılı bütçesinden ayrılan ödenek ne kadardır?

4. Adana İlinde personel açığınız var mıdır? Bu konudaki personel politikanız nasıldır?

5. Görev alanınızla ilgili olarak, Adana İline götürdüğünüz kamu hizmetlerini, bölgesel dengeler açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

T.C.

Devlet Bakanlığı

7.6.2000

Sayı : B.02.0.00.12/009-5900

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliğine

(Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanlığına)

İlgi : 22.5.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2059-5567/13306 sayılı yazınız.

Adana Milletvekili Sayın Ali Halaman tarafından Bakanlığımca cevaplandırılması istenen 7/2059-5567/13306 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Edip Sadıker Gaydalı

Devlet Bakanı

Adana Milletvekili Sayın Ali Halaman'ın Yazılı Soru Önergesinde Yer Alan
Sorulara Verilen Cevaplar

Soru 1. Bakanlığınıza bağlı ve ilgili kuruluşlar tarafından Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve yatırımlarınız nelerdir?

Bakanlığımıza bağlı MTA Genel Müdürlüğünce Adana İlinde Maden Aramaları Projesi kapsamında Tip Mukaveleli Ettit olarak :

- Feke-Çandırlar Arıtış Madencilik'e ait İR 5107 no. lu

- Karaisalı Demircioğlu Madencilik'e ait İR 2179 no.lu sahalarda demir etüt ve arama çalışması,

Jeolojik ve Jeofizik Araştırmalar Projesi kapsamında :

- Doğu Toroslar Maden Jeolojisi Ettitleri

- Türkiye Isı Akısı Haritası çalışmaları

- Yerkabuğunun araştırılması

MTA Genel Müdürlüğümüzün 2000 yılı iş programında yer almaktadır.

Soru 2. Görev alanınızla ilgili olmak kaydıyla, Adana İlinin sorunları konusunda yürütülen çalışmalar var mıdır? Varsa nelerdir?

Bakanlığımız MTA Genel Müdürlüğünün görev alanı ile ilgili olarak Adana İlinin maden potansiyelinin belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda tip mukaveleli ettit olarak Feke ve Karaisalı ilçelerinde özel sektöre ait ruhsat sahalarında demir etüt ve arama çalışmaları yapılmaktadır.

Ayrıca Doğu Torosların maden jeolojisine yönelik inceleme çalışmaları İliniz sınırları içinde yürütülmektedir. Bu çalışma ile maden arama çalışmalarına baz olacak verilerin toplanması amaçlanmaktadır.

Türkiye Isı Akısı Haritası hazırlanması ve Yerkabuğunun araştırılması çalışmaları yerbilimle-ri ile ilgili araştırma konularından olup, 2000 yılında Adana İli kapsamında yürütülmektedir.

Soru 3. Adana İlinde yapılacak kamu hizmetleriyle ilgili olarak, 2000 mali yılı bütçesinden ayrılan ödenek ne kadardır?

Adana Feke Çandırlar 25 milyar TL.

Adana Karaisalı 25 milyar TL.

Doğu Toroslar Maden Jeolojisi 12,5 milyar TL.

Türkiye Isı Akısı 2 milyar TL.

Yerkabuğunun araştırılması 1,3 milyar TL.

Sonuç olarak MTA Genel Müdürlüğünün 2000 yılı iş programında Adana İlinde uygulayacağı projelerin toplam ödeneği 65 800 000 000 TL. olarak belirlenmiştir.

Soru 4. Adana İlinde personel açığınız var mıdır? Bu konudaki personel politikanız nasıldır?

2000 yılı iş programında Doğu Akdeniz Bölge Müdürlüğü sınırları içinde uygulanması planlanan projelerin yürütülebilmesi için yeterli Teknik ve İdarî personel MTA Bölge Müdürlüğünde bulunmaktadır. Projelerin teknik denetimleri MTA Genel Müdürlüğü merkezince yapılması sonucu gerektiğinde merkez kadrolu personel ile desteklenebilmektedir.

MTA Genel Müdürlüğünün yeniden yapılanması için kanun teklifi hazırlanmış olup, teklif kanunlaştığında oluşacak teşkilat yapısına göre norm kadro tespiti yapılacaktır.

Soru 5. Görev alanınızla ilgili olarak, Adana İline götürdüğünüz kamu hizmetlerini, bölgesel dengeler açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ülkemizin önemli tektonik kuşaklarından olan Toros Dağ kuşağının Doğu Toroslar bölümünün bir kısmı Adana İli içinde yer almaktadır. Ülke genelinde olduğu gibi bu bölgede de yer bilimleri ve madencilik konularında araştırma çalışmaları tüm bölgelerde olduğu gibi çok yoğun olarak MTA Genel Müdürlüğümüzce yürütülmektedir. Bu çalışmaların sonuçları yeni maden yataklarının bulunmasına, bilinenlerin geliştirilmesine ve ülke ekonomisine katkı açısından yeni imkânlar sağlayacaktır.

Türkiye

Demir ve Çelik İşletmeleri

1.6.2000

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.15.2.TDÇ.0.80.00.01-117/Devlet Bak./00607

Konu : Adana İlinde yürütülen proje ve hizmetler

Devlet Bakanlığına

(Sn. E. Safder Gaydalı)

İlgi : TBMM Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığının Bakanlığımıza muhatap 22.5.2000 tarih ve A.01.0.GNZ.0.10.00.02-7/12059-5567/13306 sayılı yazısı.

Adana Milletvekili Sayın Ali Halaman tarafından TBMM Başkanlığına verilen ve Devlet Bakanı Sayın Edip Safder Gaydalı tarafından cevaplandırılması istenen ilgi yazı ekindeki yazılı soru önergesinde, Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje ve hizmetlere ilişkin bir takım sorular bulunmaktadır.

Adana İli Feke İlçesi Atepe Bölgesinde Demir Cevheri rezervinin inkişafına yönelik 96B020040 proje no.lu "Atepe Bölgesi Demir Aramaları" projesi Kuruluşumuzun 1996-1999 yılları arasında yatırım programında yer almıştır. Bu proje kapsamında yapılan işler aşağıda ana kalemler itibarıyla özetlenmiştir.

MTA Genel Müdürlüğü ile TDÇİ Genel Müdürlüğü arasında 10.9.1996 tarihinde yapılan sözleşme çerçevesinde Atepe Bölgesinde 1997 yılı sonuna kadar;

- 2 km² 1/1000 ölçekli topoğrafik haritası
- 2 km²'lik alanın 1/1000 ölçekli jeolojik harita alımı
- 1847,60 m. sondaj

işleri gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmalarla ilgili MTA tarafından hazırlanan nihaî rapor TDÇİ'ne verilmiştir.

1998 yılı ve ileriki yıllarda yapılacak sondajlarla ilgili olarak 18.6.1998 tarihinde yeni bir sözleşme imzalanarak yürürlüğe girmiştir. 1998 yılında Atepe Bölgesinin 6 lokasyonunda 1349 m. sondaj tamamlanmıştır.

1999 yılında yine Atepe Bölgesinde 6 lokasyonda toplam 1270,5 m. sondaj yapılmış ve bu sondajlara ait karotlardan 32 adet numune alınarak analize gönderilmiştir. Çalışmalarla ilgili rapor MTA Genel Müdürlüğünce hazırlanma safhasındadır. Mevcut verilere göre demir cevheri gördürür rezervin 8 milyon ton civarında olacağı tahmin edilmektedir.

Proje için 1999 yılı fiyatlarıyla toplam 178 143 milyon TL. lık harcama yapılmış olup, 2000 yılı için herhangi bir ödenek ayrılmamıştır.

Bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla.

Güven Ergun
Genel Müdür Yardımcısı

Hilmi Bener Acar
Yönetim Kurulu Başkanı
Genel Müdür

Türkiye
Atom Enerjisi Kurumu
Sayı : B.02.1.TAE.0.73.00.03/7100-70/2833/5977
Konu : Soru Önergesi

1.6.2000

Devlet Bakanlığına

Adana Milletvekili Ali Halaman'ın sorusu üzerine, TBMM Başkanlığının 22.5.2000 tarih ve 13306 sayılı Bakanlığınıza yazdığı yazı incelenmiştir. Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun bütçesinde yer alan yatırımlardan Adana İli ve ilçelerinde yürütülen proje olmayıp, Kurum Kanununda belirtilen faaliyetlerden esinlenerek ve çeşitli kurumlarla işbirliği yapılarak aşağıda belirtilen faaliyetler yürütülmektedir.

Kurumumuza bağlı Merkezlerden olan Ankara Nükleer Tarım ve Hayvancılık Merkezi Tarım Bölümünce, Adana'da çeşitli araştırma projeleri yürütülmüştür.

"Calland ve Amsoy-71 Soya Çeşitlerinde Verim ve Yağ Oranının Nükleer Teknikle Geliştirilmesi" projesi 1982-1994 yılları arasında Adana ve Antalya'da yürütülmüş ve 1994 yılında Türkiye'de ilk mutasyon tekniğiyle geliştirilmiş verim ve yağ oranı yüksek soya çeşitleri Tarım ve Köşişleri Bakanlığı Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Müdürlüğünce TAEK A-3 ve TAEK C-10 adıyla tescil edilerek Türk Tarımının hizmetine sunulmuştur.

"Çukurova'da sulu koşullarda yetiştirilen önemli pamuk çeşitlerinden Çukurova 1518'de verim ve kalitenin Nükleer Teknikle geliştirilmesi" isimli projede Çukurova-1518 pamuk çeşidinin verim ve kalitesinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bunun için gamma ışınları ile ışınlama sonucu elde edilen popülasyondan seçilen hatlarla proje 1985-1990 yılları arasında yürütülmüştür.

"Çukurova Tarla Koşullarında Beyazsinek Mücadelesinde Kullanılan Temik 15G'nin Pamuk Bitkisindeki ve Topraktaki Kalıntısının Nükleer Teknikle (14C Aldikarb) ile İncelenmesi" Projesi 1989-1993 yılları arasında yürütülmüştür.

"Çukurova'da Tarla Koşullarında Gübre Azotunun Yıkanmasıyla Gübrenin Verilme Zamanı, Verilme Yöntemi ve Su Rejimi Arasındaki İlişkilerin 15N ile Araştırılması Projesi" 1985-1986 yılları arasında Adana-Tarsus'ta yürütülmüştür.

"Çukurova'da Tarla Koşullarında Azotlu Gübrenin Çeşit, Miktar ve Verilme Yönteminin Arpa Yulaf Bitkilerinde Mangan Konsantrasyonu ve Verim Üzerine Etkileri" projesi 1985-1986 yılları arasında Adana-Tarsus'ta yürütülmüştür.

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Tarım ve Köşişleri Bakanlığı ile işbirliği yaparak geleneksel yöntemlerle çözümü mümkün olmayan tarımsal problemlerin çözümünde nükleer teknikleri kullanarak sorunların çözümüne katkı sağlayacak çalışmalara dünden bugüne devam etmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Cengiz Yalçın
Başkan

4. – *Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, vergi borçlarının tahsiline ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Süner Oral'ın cevabı (7/2061)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın delaletinizle Sayın Maliye Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ve talep ederim.

İsmail Özgün

Balıkesir

Sorular :

Maliye Bakanlığı Muhasebe Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, 2000 yılı Şubat sonu itibarı ile tahakkuk eden vergi 7 katrilyon 89 trilyon lira tahsil edilen vergi 4 katrilyon 98 trilyon lira tahsilat oranı % 57,81 dir. Tahsil edilmeyen vergi gelirlerinin, faizsiz tutarı 3 katrilyon lira olup buna gecikme zammı alacağı da dahil edildiğinde tutarın 6 katrilyon liraya yaklaştığı tahmin edilmektedir.

1999 yılında 6,4 oranında küçülen ekonomide iş dünyası geçmiş borçlarını ödemekte büyük zorluk çekmektedir.

Bu aşamada Kamu Maliyesinin içinde bulunduğu finansman ihtiyacında dikkate alınarak bir tahsilat genel tebliği çıkarılarak "Vergi aslı hariç" düşük faizle 15-18 aylık bir ödeme kolaylığı getirmeyi düşünüyor musunuz?

T.C.

Maliye Bakanlığı

8.6.2000

Gelirler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.07.0.GEL.0.82/8211-113/27719

Konu : Soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı Kararlar Dairesi Müdürlüğü'nün 22.5.2000 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-5680 sayılı yazısı.

Tarafından cevaplandırılmak üzere Balıkesir Milletvekili Sayın İsmail Özgün tarafından, ilgi yazı eki 7/2061-5559 sayılı yazılı soru önergesinde belirtilen hususlarla ilgili Bakanlığımız cevabı aşağıda açıklanmıştır.

Bilindiği üzere, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 48 inci maddesinde "Amme borcunun vadesinde ödenmesi veya haczin tatbiki veyahut hacz olunmuş malların paraya çevrilmesi amme borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla alacaklı amme idaresince veya yetkili kılacağı makamlarca; vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası ve gecikme zammı alacakları iki yılı, bu alacaklar dışında kalan amme alacakları ise beş yılı geçmemek üzere ve faiz alınarak tecil olunabilir." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan 21.1.2000 tarih ve 2000/7 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için uygulanmakta olan % 12'lik gecikme zammı oranı % 6'ya indirilmiştir.

Buna göre, mevcut koşullarda tüm mükellefleri kapsayacak bir tecil ve taksitlendirme uygulaması düşünülmemekle birlikte, çok zor durumda olmaları sebebiyle borçlarını defaten ödeyemeyen

mükelleflerin bağlı oldukları vergi dairesine mütacaat ederek 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 48 inci maddesi uyarınca borçlarının tecil ve taksitlendirilmesini talep etmeleri halinde bu talepleri değerlendirilerek ödeme kolaylığı da sağlanmaktadır.

Bilgi edinilmesini arz ederim.

Sümer Oral
Maliye Bakanı

5. - Siirt Milletvekili Ahmet Nurettin Aydın'ın, posta gönderilerinin adresine ulaşmadığı iddialarına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz'ün cevabı (7/2064)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu saygılarımla arz ederim.

Ahmet Nurettin Aydın
Siirt

Sorular :

1. TBMM'den son bir yıl içerisinde Siirt İl, ilçe ve köylerine çeşitli vesilelerle göndermiş olduğum mektup ve diğer gönderilerin adreslerine ulaşmadığına dair ciddi tespitlerim olmuştur. Özellikle köy muhtarlarımızın, çeşitli vesilelerle gönderilmiş olan mektupların kendilerine ulaşmadığına dair şikayetleri yoğunlaşmıştır. Bu konuda Posta İşletmeleri Genel Müdürlüğü hakkında bir soruşturma açmayı düşünüyor musunuz?

2. Siirt İli Şirvan İlçesi Cevizlik Nahiyesinde 500 aboneye hitap eden telefon santralinin uyuşuk çıkışlarının yetersiz olması nedeniyle, söz konusu santrale fiberoptik kablo döşenmesi mümkün müdür?

3. Siirt İli Yağcılar Köyünün telefon ihtiyacını karşılamak üzere bir santral kurulması planlanmıştır. Söz konusu santrali ne zaman gerçekleştireceksiniz?

T.C.

Ulaştırma Bakanlığı

7.6.2000

Araştırma Planlama ve Koordinasyon

Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.11.0.APK.0.10.01.21./EA/866-15905

Konu : Siirt Milletvekili Sayın Ahmet Nurettin Aydın'ın yazılı soru önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 22.5.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-5680 sayılı yazınız.

Siirt Milletvekili Sayın Ahmet Nurettin Aydın'ın 7/2064-5572 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Enis Öksüz
Ulaştırma Bakanı

Siirt Milletvekili Sayın Ahmet Nurettin Aydın'ın 7/2064-5572 Sayılı
Yazılı Soru Önergesi ve Cevabı

Sorular :

1. TBMM'den son bir yıl içerisinde Siirt İl, ilçe ve köylerine çeşitli vesilelerle göndermiş olduğum mektup ve diğer gönderilerin adreslerine ulaşmadığına dair ciddi tespitlerim olmuştur. Özellikle köy muhtarlarımızın, çeşitli vesilelerle gönderilmiş olan mektupların kendilerine ulaşmadığına dair şikayetleri yoğunlaşmıştır. Bu konuda Posta İşletmeleri Genel Müdürlüğü hakkında bir soruşturma açmayı düşünüyor musunuz?

2. Siirt İli Şirvan İlçesi Cevizlik Nahiyesinde 500 aboneye hitap eden telefon santralının uydu çıkışlarının yetersiz olması nedeniyle, söz konusu santrale fiberoptik kablo döşenmesi mümkün müdür?

3. Siirt İli Yağcılar Köyünün telefon ihtiyacını karşılamak üzere bir santral kurulması planlanmıştır. Söz konusu santarali ne zaman gerçekleştireceksiniz?

Cevap :

1. Konu ile ilgili olarak yaptırılan ön inceleme sonucunda; Siirt İl, ilçe ve köylerine gönderilen mektup ve diğer gönderilerin adreslerine ulaştığı ve tüm gönderilerin günü birlik dağıtıldığı ayrıca, bugüne kadar bu konuda gerek sözlü gerekse yazılı herhangi bir şikayetin vuku bulmadığı tespit edilmiştir.

Öte yandan, Sayın Milletvekili tarafından gönderildiği ve alıcılara ulaşmadığı iddia edilen gönderiler varsa, alıcı ad ve adresleri ile kayıtlı gönderilerin kayıt numaralarının bildirilmesi halinde daha detaylı bir araştırma yapılacaktır.

2. Siirt İli Şirvan İlçesi Cevizlik nahiyesinde 500 aboneye hitap eden telefon santralının uydu çıkışlarının iyileştirme çalışmaları sürdürülmekte olup, söz konusu merkeze fiberoptik kablo tesisi coğrafi konumundan dolayı mümkün olamamaktadır.

3. Şirvan İlçesi Yağcılar merkezinde bina ve şebeke yapımı başlamış olup, tamamlanmasından sonra 2000 yılı içerisinde santral sevki yapılacaktır.

6. - *İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, kredi kartı ekstrelerinin postada gecikmesinden doğan sorunlara ilişkin Devlet Bakanı (Recep Önal)'dan sorusu ve Kültür Bakanı ve Devlet Bakanı Vekili İstemihan Talay'ın cevabı (7/2094)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Devlet Bakanı Sayın Recep Önal tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Bülent Akarcalı
İstanbul

Kredi kartı hizmeti veren bankalar, aylık harcama ekstrelerinin postadaki gecikmesi ya da postada kaybolmasından dolayı hiç suçu olmadığı halde müşteriyi sorumlu tutmakta ve gecikme cezası ve gecikme faizi ödemek zorunda bırakmaktadırlar.

1. Bu bankaların Hazine ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca denetiminin çok ciddi ve detaylı yapılabilmesi için ne gibi çalışmalar yapmayı düşünümektесiniz?

2. Bankaların hesap ekstrelerini müşteriye mutlaka ulaştırmaları için gerekli tedbirleri aldıklarından emin olmak için postaya verilme işlemini ispat yöntemine gidilmesini sağlamak için gerekli çalışmalar yapılmakta mıdır?

3. Kredi kartlarındaki gecikmelere uygulanan astronomik faizler neye göre ayarlanmakta ve uygulanmaktadır?

4. Kredi kartlarında uygulanan ikramiye, puan vs. gibi işlemler nasıl kontrol altında tutulmaktadır?

5. Bankaların kredi merkezlerinde müşterilere karşı takınılan küstah ve aşağılayıcı tavırlar konusunda nasıl bir kontrol sistemi oluşturmayı düşünüyorsunuz?

T.C.

Devlet Bakanlığı

7.6.2000

Sayı : B.02.0.004 (16) 2205

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : a) 24.5.2000 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2094-5640/13572 sayılı yazınız.

b) 6.6.2000 tarihli ve B.02.2.TCM.0.07.00.00-08/065059 sayılı yazı.

Kredi kartı ekstrelerinin postada gecikmesinden doğan sorunlarla ilgili olarak İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/2094-5640 sayılı yazılı soru önergesi konusundaki ilgi (a) yazınız üzerine Bakanlığım ilgili kuruluşu T.C. Merkez Bankası Başkanlığın dan alınan ilgi (b) yazının sureti ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerine arz ederim.

M. İstemihan Talay

Kültür Bakanı

Devlet Bakanı V.

T.C.

Merkez Bankası

6.6.2000

Sayı : B.02.2.TCM.0.07.00.00-08/065059

Sayın Recep Önal

Devlet Bakanı

İlgi : T.C. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği, Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığının Bakanlığınıza muhatap 24.5.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2094-5640/13572 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde yer alan, ANAP İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Akarcalı tarafından verilen yazılı soru önergesinde, kredi kartı hizmeti veren bankaların, aylık harcama ekstrelerinin postadaki gecikmesi ya da kaybolmasından dolayı hiç suçu olmadığı halde müşteriyi sorumlu tuttukları ve gecikme cezası ve faizi ödemek zorunda bıraktıkları ifade edilmiş ve konuya ilişkin olarak sorulan beş soruya cevap talep edilmiştir.

Kredi kartlarına ilişkin düzenlemeler Türkiye Bankalar Birliğince getirilmiştir. Türkiye Bankalar Birliğinin 3.8.1990 tarih ve 924 sayılı Tebliği ile yayımlanan "Kredi Kartı Uygulamalarına İlişkin Meslekî Tazim Kararı"nın Tüketicinin Bilgilendirilmesi başlıklı 1 inci maddesinde, kredi kartı uygulamalarında rasyonel karar verilebilmesinin sağlanması amacıyla kredi kartı için başvuran müşterilerin, uygulanan kredi faiz ve/veya komisyon oranları, vergi ve diğer masraflar, geri ödeme koşulları, temerrüde düşme halinde uygulanacak esaslar, faiz değişikliği olduğu takdirde

çak esaslar gibi konularda broşürler, bilgi formları, başvuru formları veya sözleşmeler aracılığıyla açıkça bilgilendirileceği, bunun yanı sıra banka personelinin karşılıklı görüşmelerle de müşterileri bilgilendirileceği belirtilmektedir.

Sözleşme başlıklı 2 nci maddesinde ise; müşteri ile banka arasında yapılan kredi kartı sözleşmesinin bir fotokopisinin istenmesi halinde müşteriye verileceği belirtilmekte ve kredi kartı sözleşmelerinde bulunması gereken asgari hususlar yer almaktadır. Buna göre, uygulamayla ilgili tanımlar, faiz ve/veya komisyon oranları (nakit avans ve kredi faiz ve/veya komisyon oranları), temerrüt faizi, kartın geçerlilik süresi, vergi ve diğer masraflar, geri ödeme koşulları, faiz oranlarında bir değişiklik olduğu takdirde uygulanacak esaslar, valör uygulaması, banka ve kart hamilinin karşılıklı hak, yetki ve sorumlulukları, temerrüde düşme halinde uygulanacak esaslar, 3 üncü maddede belirtilen hesap bildirim cetveli ile ilgili açıklamalar ile bankanın uygun göreceği kuruluş ve mercilere, hakkında bilgi verilebilmesi için kart hamilinin muvafakati gibi hususlar kredi kartı sözleşmesinde yer alması gereken asgari hususlardır.

Hesap Bildirim Cetveli başlıklı 3 üncü maddede ise, kredi kartı kullananlara gönderilen hesap bildirim cetvellerinde (ekstre) yer alması gereken asgari bilgiler belirtilmektedir. Müşterinin adı soyadı, kart numarası, adresi, ekstre dönemi, harcamaların ve nakit çekmelerin tutarı, yapıldığı yer ve tarih, kullanılan para birimi, uygulanan kredi faiz ve/veya komisyon tutarı, yapıldığı yer ve nakit, kullanılan para birimi, uygulanan kredi faiz ve/veya komisyon oranları (nakit avans ve kredi faiz ve/veya komisyon oranları), ödenecek meblağ ve son ödeme tarihi bu bilgiler arasındadır.

Yukarıda belirtilen bütün bilgileri içeren kredi kartı sözleşmesini imzalayan kredi kartı hamili, hesap ekstresinin eline geçmesini beklemeden son ödeme tarihini sözleşmeye veya bir önceki dönem hesap ekstresine bakarak öğrenebilecek durumdadır. Dolayısıyla, kredi kartı borçlarının zamanında ödenmesi sorumluluğu kredi kartı hamiline aittir.

Bu çerçevede, söz konusu önergede yer alan sorulara ilişkin görüşlerimiz aşağıda açıklanmaktadır.

1. Bu bankaların Hazine ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunca denetiminin çok ciddi ve detaylı yapılabilmesi için ne gibi çalışmalar yapmayı düşünmekteyiz?

23 Haziran 1999 tarih ve 23734 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4389 sayılı Bankalar Kanununda bankaların denetlemelerine ilişkin esaslar detaylı olarak düzenlenmiştir.

Bu Kanun ve ilgili diğer mevzuatın, Kanunda gösterilen yetkiler çerçevesinde düzenlemeler yapmak suretiyle uygulanmasını sağlamak, uygulamayı denetlemek ve sonuçlandırmak; tasarrufların güvence altına alınmasını temin etmek ve Kanunla verilen diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip "Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu" kurulmuştur. Kurum, tasarruf sahiplerinin haklarını ve bankaların düzenli ve emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye sokabilecek ve ekonomide önemli zararlar doğurabilecek her türlü işlem ve uygulamaları önlemek, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere gerekli karar ve tedbirleri almak ve uygulamak konusunda geniş yetkilere sahiptir.

Bankaların denetimleri sonucunda, bu Kanuna ve bu Kanuna dayanılarak alınan kararlara ve yapılan düzenlemelere, bankacılık ilke ve teamüllerine aykırı ve bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşülecek nitelikte işlemlerin tespit olunması halinde kurum, sorumluları hakkında yapılacak cezaî işlem saklı olmak üzere, vereceği süreler içinde söz konusu işlemlerin düzeltilmesi ve tekrarına meydan verilmemesi için gerekli tedbirlerin alınması hususunda ilgili bankayı uyarma yetkisine sahiptir. Uyarı alan banka, verilen süreler içinde kurumca istenen tedbirleri almak

ve aldığı tedbirleri kuruma bildirmek zorundadır. İstenen tedbirlerin alınmaması veya bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikteki işlemlerin tekerrürlü halinde kurul, işlemlerin mahiyet ve önemine göre; yönetim kurulu üyelerinin tamamını veya bir kısmını görevden alarak veya üye sayısını artırarak bu kurula üye atamak, bankanın faaliyetlerini, faaliyet türleri itibarıyla tüm teşkilâtını veya gerekli görülecek şubelerini veya muhabirlerle ilişkilerini kapsayacak şekilde kısıtlamak gibi bankanın emin bir şekilde çalışmasına ve mevduat sahiplerinin korunmasına yönelik her türlü tedbiri almaya ve uygulamaya yetkilidir.

Ayrıca, kurul, faaliyetleri ile mevduat sahiplerinin hakları ve malî sisteminin güven ve istikrarı bakımından tehlike arz eden bankaların yönetim ve denetimini fona devretmeye veya bankacılık işlemleri yapma ve/veya mevduat kabul etme iznini kaldırmaya da yetkilidir.

2. Bankaların hesap ekstrelerini müşteriye mutlaka ulaştırmaları için gerekli tedbirleri aldıklarından emin olmak için postaya verilme işlemini ispat yöntemine gidilmesini sağlamak için gerekli çalışmalar yapılmakta mıdır?

Bankalar hesap ekstrelerini müşterilerine gönderirken normal postalama sürecini izlemektedirler. Bankalar kredi kartı sözleşmelerinde, postadaki gecikmelerden dolayı bankanın sorumlu tutulamayacağı hususunu açıkça belirttikleri için, hesap ekstrelerinin müşteriye ulaşmasında çıkacak aksamalardan dolayı bir yükümlülükleri bulunmamaktadır.

Kredi kartı kullanıcıları kredi kartı sözleşmesini imzaladıkları anda banka ile aralarında müşterinin tercihiyle göre sabit bir hesap kesim tarihi belirlemektedirler. Dolayısı ile müşteri, kredi kartı ödemesinin son gününü ve bu ödeme gününün sabit olduğunu bilmektedir.

Ayrıca, bankaların kredi kartları merkezlerinde hesap durumları ve ödeme zamanlarına ilişkin bilgi vermek üzere müşteri hizmetleri servisleri bulunmaktadır. Bu nedenle, kredi kartı hamilleri aylık hesap dökmünü öğrenmekte gerekli özeni göstermek ve bankanın gönderdiği hesap dökmü bilgilerine ulaşabilmesini teminen kendilerine sağlanan internet, telefon, ATM'ler gibi diğer imkânlardan yararlanmak yoluyla borcunu zamanında ödemekle yükümlüdür. Bu durum, kredi kartı kullanıcılarının postadan kaynaklanan gecikmeleri, geç ödemeler için geçerli bir mazeret olarak ileri sürmesini ortadan kaldırmaktadır.

Tüm bu nedenler göz önüne alındığında, postaya verme işleminin ispatı için herhangi bir girişimde bulunma gereğinin olmadığı anlaşılmaktadır.

3. Kredi kartlarındaki gecikmelere uygulanan astronomik faizler neye göre ayarlanmakta ve uygulanmaktadır?

Müşteri, kredi kartı ile yapılan harcamalar sonucunda kendisine gönderilen hesap ekstrelerinde bildirilen asgari ödeme tutarını yine hesap ekstresinde belirtilen son ödeme tarihine kadar hesabına yatırmak zorundadır. Son ödeme tarihinde en az ödeme tutarından daha az miktarda hesaba yatırılan, ya da hiç ödenmeyen tutarlar ayrıca herhangi bir ihbara gerek kalmaksızın kendiliğinden muaccel hale gelir ve hesap kesim tarihinden itibaren bir sonraki hesap kesim tarihine kadar geçecek süre için borca, banka tarafından hesap ekstresinde belirtilen oranda temerrüt faizi uygulanır.

Bankalar kredi faiz oranlarını öncelikle kendi maliyetlerini dikkate alarak belirlemektedirler. Diğer taraftan, kamu tasarruflarını yönlendiren kurumlar olan bankalar, kullanacakları kredilerin kaynağını oluşturan fonları sağlayan tasarruf sahiplerinin ve diğer kreditorlerin haklarını korumak amacıyla kredilerin geri ödenmesini garanti altına almak için yüksek faiz uygulamasının caydırıcı etkisinden yararlanmaktadırlar.

Türkiye Bankalar Birliğinin 3.8.1990 tarih ve 924 sayılı Tebliğ ile yayımlanan Kredi Kartı Uygulamalarına İlişkin Meslekî Tanzim Kararına göre, uygulanacak kredi faiz oranı ile temerrüt faizi oranının kredi kartı sözleşmesinde yer alması gerekmektedir. Bu nedenle, uygulanacak bu oranlar, kredi kartı hamili tarafından baştan itibaren bilinmektedir.

4. Kredi kartlarında uygulanan ikramiye, puan vs. gibi işlemler nasıl kontrol altında tutulmaktadır?

Bankalar kredi/kartı ile yapılan her türlü alışveriş karşılığında müşteriye bir puan vermekte, daha sonra kazanılan bu hediye puanı ile hediye seçme hakkı doğmaktadır. Yapılan her birim işlem için ne kadar puan veya ikramiye kazanılacağını bankalar kendileri belirlemekte ve hesap bilirim cetveli ile müşterilerini bilgilendirmektedirler. Oldukça rekabetçi bir piyasa olan kredi kartı piyasası, bankaları kendi kredi kartlarının kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla hediye puanı veya ikramiye gibi promosyon amaçlı uygulamalarda bulunmaya zorlamaktadır. Sonuç olarak, perakende işlemleri müşteriler ve tüccarlar için daha kolay ve daha ucuz hale getiren kredi kartları, küçük boyutlu ödemeleri yapmak için nakit para kullanımının yerine geçmektedir. Kart tabanlı elektronik para olarak da tanımlanan bu ürünler, fiziksel değişim zorunluluğu olmaması, sınır ötesi serbestçe kullanılabilme kabiliyeti, işlemleri daha kolay ve ucuz hale getirmesi gibi özellikleriyle tüm dünyada çok yaygın olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla, ikramiye, puan gibi uygulamalar, teknolojik gelişmeleri çok yakından takip eden bankacılık sektörünün, yukarıda bahsedilen söz konusu avantajları sağlayacak olan kredi kartlarının daha fazla kullanılmasına yönelik bir pazarlama yöntemidir. Bankalar reklam yöntemiyle üstlenecekleri maliyet ile promosyon giderlerini karşılaştırarak gelir-gider dengelerinin korunması açısından kendileri için en avantajlı olanı seçmektedirler. Bu getiri- maliyet analizini doğru olarak yapamayarak gelir-gider dengesini bozan bankalar hakkında gerekli tedbir kurum tarafından alınacaktır. Konunun vergi boyutu Maliye Bakanlığının görev ve yetki alanına girdiğinden dolayı, vergilendirmeye ilişkin incelemeler söz konusu Bakanlık tarafından yapılacaktır.

5. Bankaların kredi merkezlerinde müşterilere karşı takınılan küstah ve aşağılayıcı tavırlar konusunda nasıl bir kontrol sistemi oluşturmayı düşünürsünüz?

Bankalar, bankacılık mesleğinin gerektirdiği vakar ve disiplin içinde kamuya hizmet etmeleri gereken kuruluşlardır. Bankalar Kanunu bu hususları sağlama görevini tüzel kişiliği haiz ve kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan Bankalar Birliğine vermiştir. Bu çerçevede, Bankalar Birliği bankaların bankacılık ilke ve teamüllerine uygun olarak çalışmalarını sağlamayı amaçlayan bir kuruluştur. Birliğin aldığı genel ya da özel nitelikteki karar ve tedbirlere zamanında ve tam olarak uymayan üyeler hakkında Birlik Yönetim Kurulunca ceza uygulamasına gidilmektedir. Ayrıca, bankaların genel müdürlükleri bünyelerinde müşterilerin şikâyetlerinin değerlendirildiği birimler de bulunmaktadır. Bu tür davranışların önüne geçilmesi için gerek Bankalar Birliği, gerekse genel müdürlükler nezdinde müşterilerin girişimde bulunmasının doğru olacağı düşünülmektedir.

Bilgilerinize arz ederiz.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

İdare Merkezi

Aydın Esen

Başkan Yardımcısı

İ. Hakkı Arslan

Genel Müdür Yardımcısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

107 NCİ BİRLEŞİM

8 . 6 . 2000 PERŞEMBE

Saat : 14.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

— * —

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

— * —

3

SEÇİM

— * —

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

— * —

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

— * —

6

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

— * —

7

SÖZLÜ SORULAR

— * —

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. – Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilâtı Hakkında 189 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/53) (S. Sayısı : 433) (Dağıtma tarihi : 29.5.2000) (*)
2. – Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdari Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/536) (S. Sayısı : 376) (Dağıtma tarihi : 8.3.2000)
3. – İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/403) (S. Sayısı : 329) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)
4. – Noterlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/596) (S. Sayısı : 330) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)
5. – Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/504) (S. Sayısı : 368) (Dağıtma tarihi : 2.3.2000) (*)
6. – 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/479) (S. Sayısı : 173) (Dağıtma tarihi : 13.10.1999)
7. – Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Adına Tescil Edilecek Taşınmaz Mallar Hakkında Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/506) (S. Sayısı : 205) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)
8. – Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/513) (S. Sayısı : 216) (Dağıtma tarihi : 26.11.1999)
9. – Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet Komisyonları Raporları (1/657) (S. Sayısı : 421) (Dağıtma tarihi : 8.5.2000)
10. – 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerin Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/601) (S. Sayısı : 426) (Dağıtma tarihi : 23.5.2000)
11. – Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/477) (S. Sayısı : 377) (Dağıtma tarihi : 8.3.2000)
12. – Millî Eğitim Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri Kanunu Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/485) (S. Sayısı : 356) (Dağıtma tarihi : 25.2.2000)
13. – Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/455) (S. Sayısı : 71) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)
14. – Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Aynı Kanunun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/597, 1/562) (S. Sayısı : 394) (Dağıtma tarihi : 10.4.2000)

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

(*) Hükümet bulunmadığından görüşmeleri bir defaya mahsus ertelenmiştir.

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 15. - Hayvanları Koruma Kanunu Tasarısı ve İşçileri ve Çevre Komisyonları Raporları (1/393) (S. Sayısı : 89) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999) (*)

16. - Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/538) (S. Sayısı : 402) (Dağıtma tarihi : 11.4.2000)

X 17. - Hayvan Islahı Kanunu Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (1/630) (S. Sayısı: 418) (Dağıtma tarihi: 4.5.2000)

18. - Ankara Milletvekili Şevket Bülent Yahniçi'nin, Çorum Milletvekili Melek Denli Karaca'nın, Yozgat Milletvekili Mehmet Çiçek ve 4 Arkadaşının, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve Konya Milletvekili Ömer İzgi'nin, Denizli Milletvekili Beyhan Aslan ve 3 Arkadaşının, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununa Geçici Maddeler Eklennesine Dair Kanun Teklifleri ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (2/435, 2/440, 2/460, 2/462, 2/465) (S. Sayısı : 434) (Dağıtma tarihi : 25.5.2000)

19. - Ankara Milletvekili Aydın Tümen'in; 4.6.1985 Tarih ve 3213 Sayılı Maden Kanununun 2 nci Maddesinin III Numaralı Bendinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Madde Eklennesi Hakkında Kanun Teklifi ile Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin; 4.6.1985 Tarih ve 3213 Sayılı Maden Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bir Geçici Madde Eklennesi ile 11.12.1936 Tarihli ve 3078 Sayılı Tuz Kanununun Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (2/380, 2/453) (S. Sayısı : 399) (Dağıtma tarihi : 11.4.2000)

X 20. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Tadiline İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/269) (S. Sayısı : 102) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

21. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, Siyasî Ahlak Komisyonu Kanunu Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/75) (S. Sayısı : 40) (Dağıtma tarihi : 15.7.1999)

X 22. - Türkiye Cumhuriyeti ve İsveç Krallığı Arasında 30 Haziran 1978 Tarihinde İmzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesine Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/337) (S. Sayısı : 45) (Dağıtma tarihi : 19.7.1999)

X 23. - Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Konsöslük Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/312) (S. Sayısı : 43) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

X 24. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kanada Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/350) (S. Sayısı : 47) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

X 25. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/354) (S. Sayısı : 48) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

X 26. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/356) (S. Sayısı : 49) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 27. – Nakdî Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/461) (S. Sayısı : 55) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

X 28. – Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/326) (S. Sayısı : 64) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

29. – Türk Silahlı Kuvvetlerinde İlk Nasıp İstihkakına İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/390) (S. Sayısı : 72) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

30. – Hazır Gıda İşçisi Kanunu Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/439) (S. Sayısı : 74) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

X 30. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Afrika Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/327) (S. Sayısı : 80) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

X 32. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/315) (S. Sayısı : 83) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

X 33. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölge Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/341) (S. Sayısı : 78) (Dağıtma tarihi : 29.7.1999)

X 34. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovakya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/310) (S. Sayısı : 84) (Dağıtma tarihi : 29.7.1999)

X 35. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Ulaştırma Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/368) (S. Sayısı : 77) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

X 36. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moğolistan Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/349) (S. Sayısı : 79) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

X 37. – Uluslararası Sergilere İlişkin Sözleşme ile Sözleşmeye Değişiklik Getiren Uluslararası Sergiler Bürosu Genel Kurul Kararına Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/273) (S. Sayısı : 85) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

X 38. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kabinesi Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/357) (S. Sayısı : 97) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 39. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/369) (S. Sayısı : 98) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

X 40. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Turizm İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/274) (S. Sayısı : 101) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

X 41. – Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Krallığı Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/343) (S. Sayısı : 104) (Dağıtma tarihi: 30.7.1999)

X 42. – Dünya Turizm Teşkilati Tüzüğü'nün Bazı Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/266) (S. Sayısı : 94) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

X 43. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/267) (S. Sayısı : 95) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

X 44. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsrail Devleti Hükümeti Arasında Kara Taşımacılığı Alanında İlkeler Muhturasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/303) (S. Sayısı : 100) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

X 45. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/331) (S. Sayısı : 103) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

X 46. – Türkiye Cumhuriyeti Ordusu Subay, Askerî Memur ve Muadilleriyle Astsubayların Giyeceğine Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Millî Savunma Komisyonları Raporları (1/402) (S. Sayısı : 112) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

X 47. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/319) (S. Sayısı : 117) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

48. – Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/502) (S. Sayısı : 138) (Dağıtma tarihi : 12.8.1999)

49. – Topyekün Savunma Sivil Hizmetleri Kanunu Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/385) (S. Sayısı : 139) (Dağıtma tarihi : 13.8.1999)

50. – Sıtma ve Frengi İlaçları İçin Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/469) (S. Sayısı : 142) (Dağıtma tarihi : 14.8.1999)

X 51. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/293) (S. Sayısı : 149) (Dağıtma tarihi: 25.8.1999)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

X 52. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/308) (S. Sayısı : 151) (Dağıtma tarihi: 25.8.1999)

X 53. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/270) (S. Sayısı : 143) (Dağıtma tarihi: 26.8.1999)

X 54. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/302) (S. Sayısı : 150) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

X 55. - Türkiye Cumhuriyeti ile Litvanya Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Hukukî ve Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/283) (S. Sayısı:165) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

X 56. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcüstan Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/489) (S. Sayısı: 174) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

57. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/191) (S. Sayısı: 181) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

X 58. - Türkiye Cumhuriyeti ile Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi Genel Müdürlüğü Arasında Arsa Tahsisi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/511) (S. Sayısı : 177) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

X 59. - Türkiye'de İrtibat Ofisinin Kurulmasına İlişkin Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa Bölge Ofisi ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yapılan Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/520) (S. Sayısı : 180) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

X 60. - Türkiye Cumhuriyeti ile Şili Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/530) (S. Sayısı : 183) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

X 61. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/542) (S. Sayısı : 185) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

62. - Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/481) (S. Sayısı : 187) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

63. - Şanlıurfa Milletvekili Zulfükar İzol ve 38 Arkadaşının, Şanlıurfa İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/18) (S. Sayısı : 192) (Dağıtma tarihi : 2.11.1999)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

64. – Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/537) (S. Sayısı : 194) (Dağıtma tarihi : 2.11.1999)

65. – Askerî Hava Alanları Çevresinde Uygulanacak İnşaat ve Her Türü Mania Sınırlamaları Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/384) (S. Sayısı : 193) (Dağıtma tarihi : 4.11.1999)

X 66. – EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşmada Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/529) (S. Sayısı : 200) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

X 67. – Uluslararası Denizcilik Örgütü Sözleşmesinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/549) (S. Sayısı : 202) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

X 68. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Büyükelçilikler Faaliyetlerinin Gayrimenkul ve Malî Veçhelerine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/547) (S. Sayısı : 204) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

69. – Harp Araç ve Gereçleri ile Silah, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetim Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Millî Savunma Komisyonları Raporları (1/381) (S. Sayısı : 196) (Dağıtma tarihi : 17.11.1999)

X 70. – Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/539) (S. Sayısı : 199) (Dağıtma tarihi : 17.11.1999)

X 71. – Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolünde Yapılan Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/541) (S. Sayısı : 208) (Dağıtma tarihi : 18.11.1999)

72. – Samsun Milletvekili Ahmet Demircan ve 18 Arkadaşının, Kuzey Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/119) (S. Sayısı : 213) (Dağıtma tarihi : 25.11.1999)

73. – Uşak Milletvekilleri Mehmet Yaşar Ünal ile Hasan Özgöbek'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/129) (S. Sayısı : 220) (Dağıtma tarihi : 6.12.1999)

74. – Konya Milletvekili Teoman Rıza Güneri ve 8 Arkadaşının, Konya Ovası ve Orta Anadolu Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/4) (S. Sayısı : 219) (Dağıtma tarihi : 8.12.1999)

75. – Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve İçişleri Komisyonları Raporları (1/568) (S. Sayısı : 252) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

76. – Kimlik Bildirme Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Madde ile Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/570) (S. Sayısı: 253) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

77. – Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/557) (S. Sayısı: 254) (Dağıtma tarihi :21.12.1999)

78. – Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı, Jandarma Teşkilâtı Görev ve Yetkileri Kanununa İki Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ile Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner'in, Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/569, 1/571, 1/572, 2/72) (S. Sayısı: 295) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

79. – Uzman Jandarma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Uzman Jandarma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/560, 1/573) (S. Sayısı: 296) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

80. – Denizli Milletvekili Beyhan Aslan'ın, Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında 9 Eylül 1993 Tarih ve 504 Sayılı KHK'nin 1 inci Maddesinin 1 inci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/23) (S. Sayısı : 300) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

81. – Malatya Milletvekili Yaşar Canbay'ın, Malatya İl Merkezinde Fırat ve Beydağı Adında İki İlçe Kurulması ve Mevcut Yeşilyurt ile Battalgazi İlçe Belediyeleri de Dahil Edilmek Suretiyle Malatya Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/328) (S. Sayısı : 299) (Dağıtma tarihi : 24.12.1999)

82. – Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/565) (S. Sayısı : 303) (Dağıtma tarihi : 24.12.1999)

83. – Türk Ceza Kanununun ve Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun Birer Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/556) (S. Sayısı : 304) (Dağıtma tarihi : 24.12.1999)

84. – Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu'nun, İl Özet İdaresi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/143) (S. Sayısı : 287) (Dağıtma tarihi : 28.12.1999)

85. – Şanlıurfa Milletvekili Sedat Edip Bucak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/253) (S. Sayısı : 257) (Dağıtma tarihi : 14.1.2000)

86. – Van Milletvekili Mustafa Bayram'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/287) (S. Sayısı : 271) (Dağıtma tarihi : 14.1.2000)

87. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/352) (S. Sayısı : 290) (Dağıtma tarihi : 14.1.2000)

88. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/371) (S. Sayısı : 291) (Dağıtma tarihi : 14.1.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

89. – Yardım Toplama Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve İçişleri Komisyonları Raporları (1/566) (S. Sayısı : 310) (Dağıtım tarihi : 14.1.2000)
90. – Türk Silahlı Kuvvetleri Stratejik Hedef Planının Gerçekleştirilmesi Maksadıyla Gelecek Yıllara Sâri Taahhütlere Girişme Yetkisi Verilmesi Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/386) (S. Sayısı :313) (Dağıtım tarihi : 26.1.2000)
91. – Uzman Erbaş Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarıları ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/387, 1/414, 1/462) (S. Sayısı :314) (Dağıtım tarihi : 26.1.2000)
92. – Bartın Milletvekili Zeki Çakan'ın, 28.3.1983 Tarih ve 2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/22) (S. Sayısı : 315) (Dağıtım tarihi : 28.1.2000)
93. – Gümlüşhane Milletvekili Lütfi Doğan ve 48 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/34) (S. Sayısı : 316) (Dağıtım tarihi : 28.1.2000)
94. – İstanbul Milletvekili Ahmet Güzel'in, Kamu İktisadî Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/329) (S. Sayısı : 321) (Dağıtım tarihi : 11.2.2000)
95. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/307) (S. Sayısı : 322) (Dağıtım tarihi : 11.2.2000)
96. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/391) (S. Sayısı : 323) (Dağıtım tarihi : 11.2.2000)
97. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/392) (S. Sayısı : 324) (Dağıtım tarihi : 11.2.2000)
98. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/393) (S. Sayısı : 325) (Dağıtım tarihi : 11.2.2000)
99. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/395) (S. Sayısı : 326) (Dağıtım tarihi : 11.2.2000)
100. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'm Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/396) (S. Sayısı : 327) (Dağıtım tarihi : 11.2.2000)
101. – İzmir Milletvekili Hasan Ufuk Söylemez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İki Arkadaşının İçtüzüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/168) (S. Sayısı : 221'e 1 inci Ek) (Dağıtım tarihi : 14.2.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

102. – Kayseri Milletvekili Abdullah Gül'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İhtizütüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/170) (S. Sayısı : 222'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

103. – Sivas Milletvekili Musa Demirei'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İhtizütüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/171) (S. Sayısı : 223'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

104. – Malatya Milletvekili Mehmet Recai Kutan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İhtizütüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/172) (S. Sayısı : 224'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

105. – Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk'ün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İhtizütüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/174) (S. Sayısı : 226'ya 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

106. – İstanbul Milletvekili Abdülkadir Aksu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İhtizütüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/175) (S. Sayısı : 227'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

107. – Mardin Milletvekili Fehim Adak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İki Arkadaşının İhtizütüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/176) (S. Sayısı : 228'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

108. – Ankara Milletvekili Rıza Ulucak'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve İzmir Milletvekili Mehmet Özcan'ın İhtizütüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/177) (S. Sayısı : 229'a 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

109. – Kocaeli Milletvekili Meral Akşener'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtizütüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/186) (S. Sayısı : 234'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

110. – Sivas Milletvekili Temel Karamollaoğlu'nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtizütüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/187) (S. Sayısı : 235'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

111. – Kocaeli Milletvekili Meral Akşener'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtizütüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/196) (S. Sayısı : 241'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

112. – Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtüdüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/197) (S. Sayısı : 242'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

113. – Kocaeli Milletvekili Osman Pepe'nin, Darıca Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtüdüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/338) (S. Sayısı : 320) (Dağıtma tarihi : 14.2.2000)

114. – Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtüdüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/278) (S. Sayısı : 262'ye 1 inci ek) (Dağıtma tarihi : 18.2.2000)

115. – Trabzon Milletvekili Eyüp Aşık'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtüdüğün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/351) (S. Sayısı : 272'ye 1 inci ek) (Dağıtma tarihi : 18.2.2000)

116. – Diyarbakir Milletvekili Ömer Vehbi Hatipoğlu, Malatya Milletvekili Oğuzhan Asiltürk ve Bitlis Milletvekili Zeki Ergezen'in Yasama Dokunulmazlıklarının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İhtüdüğün 133 üncü Maddesine Göre Raporlara İtirazı (3/367) (S. Sayısı : 274'e 1 inci ek) (Dağıtma tarihi : 18.2.2000)

117. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/413) (S. Sayısı : 347) (Dağıtma tarihi : 18.2.2000)

118. – Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Tarım, Orman ve Köyler Komisyonları Raporları (1/470) (S. Sayısı : 348) (Dağıtma tarihi : 21.2.2000)

119. – Rize Milletvekili Ahmet Kabil'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna İki Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İhtüdüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/85) (S. Sayısı : 349) (Dağıtma tarihi : 21.2.2000)

120. – Trabzon Milletvekili Şeref Malkoç ve 20 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İhtüdüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/364) (S. Sayısı : 350) (Dağıtma tarihi : 21.2.2000)

X 121. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/591) (S. Sayısı : 353) (Dağıtma tarihi : 23.2.2000)

122. – Elazığ Milletvekili Mehmet Açar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/181) (S. Sayısı : 360) (Dağıtma tarihi : 23.2.2000)

X 123. – Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesinin Tadiline İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/580) (S. Sayısı : 352) (Dağıtma tarihi : 25.2.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

124. – Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Kaya ve 8 Arkadaşının, Kahramanmaraş İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/352) (S. Sayısı : 365) (Dağıtma tarihi : 25.2.2000)

125. – Elazığ Milletvekili Mehmet Açar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/329) (S. Sayısı : 358) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

126. – Elazığ Milletvekili Mehmet Açar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/252) (S. Sayısı : 359) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

127. – Elazığ Milletvekili Mehmet Açar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/178) (S. Sayısı : 361) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

128. – Elazığ Milletvekili Mehmet Açar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/169) (S. Sayısı : 362) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

129. – Elazığ Milletvekili Mehmet Açar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/167) (S. Sayısı : 363) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

130. – Burdur Milletvekili Süleyman Coşkun'ın, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/362) (S. Sayısı : 364) (Dağıtma tarihi : 28.2.2000)

X 131. – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve İşleyişi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/626) (S. Sayısı : 372) (Dağıtma tarihi : 6.3.2000)

132. – Fazilet Partisi Genel Başkanı Malatya Milletvekili Recai Kutan ve Doğru Yol Partisi Genel Başkanı İstanbul Milletvekili Tansu Çiller ile 185 Milletvekilinin, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/452) (S. Sayısı : 379) (Dağıtma tarihi : 6.3.2000)

133. – Karaman Milletvekili Hasan Çalış ve 50 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/263) (S. Sayısı : 378) (Dağıtma tarihi : 7.3.2000)

134. – İzmir Milletvekili Hasan Ufuk Söylemez'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/305) (S. Sayısı : 332'ye 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

135. – Elazığ Milletvekili Mehmet Açar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı'nın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/309) (S. Sayısı : 334'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

136. – İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı ve İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/346) (S. Sayısı : 339'a 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

137. – Amasya Milletvekili Akif Güllü'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan ve Bursa Milletvekili Ali Arabacı'nın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazları (3/347) (S. Sayısı : 340'a 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

138. – Amasya Milletvekili Gönül Saray Alphan'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/394) (S. Sayısı : 344'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

139. – Denizli Milletvekili Hasan Erçelesi'nin Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu ve Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın İçtüzüğü'nün 133 üncü Maddesine Göre Rapora İtirazı (3/397) (S. Sayısı : 345'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihi : 22.3.2000)

140. – Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 20 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/107) (S. Sayısı : 381) (Dağıtma tarihi : 28.3.2000)

141. – Erzincan Milletvekili Sebahattin Karakelle ve 56 Arkadaşının, Erzincan'a Erzincan Üniversitesi Adıyla Bir Üniversite Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/297) (S. Sayısı : 382) (Dağıtma tarihi : 28.3.2000)

142. – Aksaray Milletvekilleri Sadi Somuncuoğlu ve Kürşat Eser'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/376) (S. Sayısı : 390) (Dağıtma tarihi : 30.3.2000)

X 143. – Sınır Aşan Suçları Önleme ve Mücadele Etmeye İlişkin İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/636) (S. Sayısı : 387) (Dağıtma tarihi : 3.4.2000)

X 144. – Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/634) (S. Sayısı : 386) (Dağıtma tarihi : 4.4.2000)

145. – Burdur Milletvekili Hasan Macit'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/420) (S. Sayısı : 388) (Dağıtma tarihi : 4.4.2000)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

146. – Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Sağlam ve 13 Arkadaşının, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununa Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/370) (S. Sayısı : 392) (Dağıtım tarihi : 4.4.2000)

147. – Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/240) (S. Sayısı : 393) (Dağıtım tarihi : 4.4.2000)

148. – Trabzon Milletvekili Şeref Malkoç ve 18 Arkadaşının, Trabzon İli Merkezinde Gazipaşa, Fatih ve Değirmendere Adıyla Üç İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/413) (S. Sayısı : 396) (Dağıtım tarihi : 11.4.2000)

149. – Ağrı Milletvekili Nidai Seven ve 73 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/190) (S. Sayısı : 397) (Dağıtım tarihi : 13.4.2000)

150. – İsperto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/443) (S. Sayısı : 398) (Dağıtım tarihi : 13.4.2000)

151. – Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/100) (S. Sayısı : 404) (Dağıtım tarihi : 17.4.2000)

152. – Giresun Milletvekilleri Mustafa Yaman, Burhan Kara, Hasan Akgün, Turhan Alçelik, Rasim Zaimoğlu ve 14 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/333) (S. Sayısı : 403) (Dağıtım tarihi : 18.4.2000)

X 153. — Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Araç, Gereç, Mal ve Malzemenin Satış, Hibe, HEK ve Hurda Durum ve İşlemlerine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/618) (S. Sayısı : 406) (Dağıtım tarihi : 24.4.2000)

X 154. — Silahlı Kuvvetler İhtiyaç Fazlası Mal ve Hizmetlerinin Satış, Hibe, Devir ve Elden Çıkarılması; Diğer Devletler Adına Yurt Dışı ve Yurt İçi Alımların Yapılması ve Eğitim Görecek Yabancı Personel Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Silahlı Kuvvetler İhtiyaç Fazlası Mal ve Hizmetlerinin Satış, Hibe, Devir ve Elden Çıkarılması; Diğer Devletler Adına Yurt Dışı ve Yurt İçi Alımların Yapılması ve Eğitim Görecek Yabancı Personel Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair 31.5.1989 Tarihli ve 3567 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/382, 1/258) (S. Sayısı : 407) (Dağıtım tarihi : 24.4.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

155. — Erzurum Milletvekilleri İsmail Köse, Cezmi Polat ve Mücahit Himoğlu'nun, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/379) (S. Sayısı : 408) (Dağıtım tarihi : 24.4.2000)

156. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 3 arkadaşının, 28.3.1983 Tarih ve 2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/105) (S. Sayısı : 409) (Dağıtım tarihi : 24.4.2000)

157. — Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/595) (S.Sayısı: 411) (Dağıtım tarihi : 26.4.2000)

158. — Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/647) (S. Sayısı: 412) (Dağıtım tarihi: 26.4.2000)

159. — Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Avukatlık Kanununa Bazı Maddelerin Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Kütahya Milletvekili Emin Karaa'nın, 1136 Sayılı Avukatlık Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/422, 1/411, 2/317) (S.Sayısı: 413) (Dağıtım tarihi : 1.5.2000)

X 160. — Özel Karayolu Taşıtlarının Geçici İthaline Dair Gümrük Sözleşmesi Değişikliklerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/655) (S. Sayısı: 415) (Dağıtım tarihi: 1.5.2000)

X 161. — Uydular Aracılığı ile Habertleşme Avrupa Teşkilâtı Sözleşmesinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/656) (S. Sayısı: 416) (Dağıtım tarihi : 1.5.2000)

X 162. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/654) (S. Sayısı: 417) (Dağıtım tarihi : 1.5.2000)

X 163. — MEDA Programı ve Avrupa Yatırım Bankasının Akdeniz Ülkelerindeki Diğer Malî Anlaşmaları Çerçevesinde Malî ve Teknik İşbirliğinin Uygulanmasına İlişkin Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/652) (S. Sayısı: 414) (Dağıtım tarihi: 3.5.2000)

164. — Bursa Milletvekili Burhan Orhan'ın, Beş İlçe ve Bir İl Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/301) (S. Sayısı: 419) (Dağıtım tarihi: 4.5.2000)

165. — Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu ve 21 Arkadaşının, İnegöl Adıyla Bir İl, Alan-yurt, Cerrah, Kurşunlu, Tahtaköprü ve Yenice Adıyla 5 İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/357) (S. Sayısı: 420) (Dağıtım tarihi : 4.5.2000)

166. — Erzurum Milletvekili Zeki Ertugay ve 8 Arkadaşının, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/173) (S. Sayısı : 425) (Dağıtım tarihi : 15.5.2000)

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

167. - Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük'ün, 8.3.1950 Tarih ve 5590 Sayılı Kanunun Adı ile Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek ve Dört Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/344) (S. Sayısı : 424) (Dağıtma tarihi : 23.5.2000)

168. - 3414 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (1/639)(S. Sayısı : 428) (Dağıtma tarihi : 23.5.2000)

X 169. - Türkiye Cumhuriyeti ile Singapur Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/628) (S. Sayısı : 430) (Dağıtma tarihi : 29.5.2000)

X 170. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bahreyn Devleti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/648) (S. Sayısı : 431) (Dağıtma tarihi : 29.5.2000)

X 171. - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/649) (S. Sayısı : 432) (Dağıtma tarihi : 29.5.2000)

172. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Türk Ceza Kanununun Bazı Maddeleri ile Terörle Mücadele Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/295) (S. Sayısı : 436) (Dağıtma tarihi : 29.5.2000)

173. - Burdur Milletvekili Hasan Macit'in, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 94 üncü Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/378) (S. Sayısı : 437) (Dağıtma tarihi: 29.5.2000)

174. - Devlet Mezarlığı Dışında Defnedilen Bazı Devlet Bütüklerinin Mezarları Hakkında Kanun Tasarısı ile Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır'ın, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve Konya Milletvekili Ömer İzgi ile 7 Arkadaşının, Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifleri ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/559, 2/250, 2/360) (S. Sayısı: 435) (Dağıtma Tarihi: 30.5.2000)

175. - Emniyet Teşkilâtı Kanunu, Polis Yükseköğretim Kanunu ve 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Emniyet Teşkilâtı Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 490 Sayılı Kanun Hükümünde Kararname ve İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/497, 1/212) (S. Sayısı : 438) (Dağıtma tarihi : 5.6.2000)

176. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/465) (S. Sayısı : 439) (Dağıtma tarihi 5.6.2000)

177. - Van Milletvekili Mustafa Bayram'ın, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/430)) (S. Sayısı : 440) (Dağıtma tarihi : 5.6.2000)

178. - Diyarbakır Milletvekili Ömer Vehbi Hatipoğlu'nun, Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/443)) (S. Sayısı : 441) (Dağıtma tarihi : 5.6.2000)

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 376)

Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdarî Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/536)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.11/101-1089/4497

15.9.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 4.8.1999 tarihinde kararlaştırılan "Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdarî Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere, halen ülkemizde yirmiyedi bölge idare mahkemesi kurulmuş olup, bunların yirmibeşi faaliyetini sürdürmektedir. Bu mahkemeler, idare ve vergi mahkemelerinin itiraza tabi kararları üzerinde istinaf incelemesi yapmakta, bu kararları, hem maddî uyumsuzluğun, hem de hukuکی uyumsuzluğun çözümünü yönünden inceleyebilmektedirler. Bölge idare mahkemeleri bir başkan ile iki üyeden oluşmakta, bölge idare mahkemesi başkanları devamlı olarak atandığı halde, üyelikleri yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemesi başkanlarıncı yürütülmektedir. Ayrıca idare mahkemelerinde toplam sekizmilyon lirayı aşmayan tam yargı davaları; vergi mahkemelerinde ise kazançları götürülme usulde tespit edilen mükelleflerin sınıf ve derecelerinin tespiti işlemlerine karşı açılan davalar ile her türlü vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümler ve bunların zam ve cezaları toplamı sekizmilyon lirayı geçmeyen tarhlara ve bu miktarla sınırlı olmak üzere 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davalar, tek hâkimlerden biri tarafından çözümlenmekte; idare ve vergi mahkemelerinin tek hâkimli olarak verdiği nihai kararlara karşı bölge idare mahkemelerine itiraz edilmektedir. İtiraz üzerine bölge idare mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, temyiz yoluna başvurulamamaktadır. İdare ve vergi mahkemelerinin itiraz yolu açık olmayan nihai kararları ise Danıştayda temyiz incelemesine tabi tutulabilmektedir.

Danıştayın iş yükü yıllar itibarıyla artış göstermektedir. Dava dairelerinin herbirinin sonuçlandırabileceği dosya sayısı yılda 3000-3500 civarındadır. Oysa bazı dava dairelerinde mevcut dosya sayısı 10 000'in üzerindedir. Bu durum, Danıştayın görülmekte olan davaları ancak ortalama 2-3 yıl arasında sonuçlandırabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, Tasarıyla 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununda değişiklik yapılmak suretiyle, Danıştayın temyiz incelemesine esas olan bazı idarî uyumsuzluklar, niteliğine göre ayrılarak bölge idare mahkemelerinin itiraz incelemesine tabi kılınmakta, böylece, Danıştayın iş yükünün azaltılması amaçlanmaktadır. Ayrıca, paranın satın alma gücünde ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişime uyum sağlanması için, Danıştay ile idare ve vergi mahkemelerindeki duruşma yapılmasını belirleyen parasal sınırın yükseltilmesi öngörülmektedir.

2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununda yapılan değişiklikle, Danıştayın temyiz incelemesine tabi olan bazı işlemler, bölge idare mahkemelerinin itiraz incelemesine tabi kılındığından, bu durum bölge idare mahkemelerinin belirgin şekilde iş yükünü artıracakları cihetle, bu mahkemelerin yapısı değiştirilerek üyelerinin de devamlı olarak atanması esası getirilmektedir. Öte yandan, 2576 sayılı Kanunda yer alan tek hâkimle çözümlenecek davalarla ilgili parasal sınırlar, paranın satın alma gücünde ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişime uyum sağlanması için artırılmaktadır. Ayrıca idare ve vergi mahkemelerinde tek hâkimle karara bağlanan davaların kapsamı genişletilmekte idarî para cezaları, ecrimisil ve tazminat gibi belli bir parayı içeren davalar da kapsama alınmaktadır. Bu suretle; bir yandan temyiz mercii sıfatıyla hukuka uygunluk denetimi yapan Danıştayın, teknik ve maddî nitelikte olan veya temyiz denetimine tabi tutulmasında yarar bulunmayan uyumsuzluklarla gereksiz yere zaman harcanmasının önüne geçilmekte, öte yandan, söz konusu idarî uyumsuzlukların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasına olanak sağlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — 2576 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde yapılan değişiklikle, bölge idare mahkemeleri üyeliklerinin yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemeleri başkanlarıncaya yürütülmesi usulü terk edilerek, bu mahkemelere daimî üyelerin atanması esası getirilmektedir.

Buna paralel olarak maddenin diğer hükümleri yeniden düzenlenmekte, ayrıca kanunî sebeplerle, bölge idare mahkemesinde üye noksanlığı olması halinde üyelerinin nasıl tamamlanacağı hususuna açıklık getirilmektedir.

Madde 2. — 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları değiştirilerek, halen sekizmilyon lira olarak belirlenen parasal sınır, paranın satın alma gücünde ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişime uyum sağlaması için, beşyüzmilyon liraya çıkarılmakta; tam yargı davaları yanında, idarî para cezaları, ecrimisil gibi konusu belli parayı içeren idarî işlemlere karşı açılan iptal davaları da idare mahkemesinde tek hâkimle çözümlenecek davalar kapsamına alınmaktadır. Ayrıca, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun götürü matrahların tespitine ilişkin 40 ve 41 inci maddeleri 26.12.1993 tarihli ve 3946 sayılı Kanunun 38 inci maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, (2) numaralı fıkra metninde yer alan "Kazançları götürü usulde tespit edilen mükelleflerin sınıf ve derecelerinin tespiti işlemlerine karşı açılan davalar" ibaresi fıkra metninden çıkarılmakta, yürürlükteki fıkra metninde gösterilen davalar 6 ncı maddenin (a) ve (b) bentlerinde sayılan uyumsuzluklardan kaynaklanan davalar olmaları nedeniyle bu maddeye yollama yapılmaktadır.

Madde 3. — 2576 sayılı Kanunun değiştirilen ek 1 inci maddesiyle, aynı Kanunun 7 nci maddesindeki parasal sınırların, paranın satın alma gücünde ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişime uyum sağlaması için, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinde yer

alan yeniden değerlendirme oranında her takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılması ve bu şekilde belirlenen sınırların onmilyon lirayı aşmayan kısımlarının dikkate alınmaması öngörülmektedir. Ayrıca yapılan değişikliklerle, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere uygulanacak parasal sınırlardaki artışların, artışın yürürlüğe girdiği tarihten önce idare ve vergi mahkemelerince nihai olarak karara bağlanmış davalar ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemeye yeniden bakılan davalarda etkili olmaması bakımından düzenleme yapılmaktadır.

Madde 4. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun idarî dava türlerini ve idarî yargı yetkisinin sınırını düzenleyen 2 nci maddesinin 10.6.1994 tarihli ve 4001 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle değişik (1) numaralı fıkrasının iptal davasının tanımını yapan (a) bendi, iptal davası açılabilmesi için "kişisel hak ihlâli" koşulunun aranması sebebiyle Anayasaya aykırı bulunarak, idarî işlemlere karşı dava açılabilmesi için kişisel hakkın ihlâl edilmesi koşulunun getirilmesiyle, soyut, genel ve gayri şahsî olan düzenleyici tasarruflara karşı yargı yolunun daraltıldığı ve idarenin düzenleyici işlemlerine karşı uygulanmalarını beklemeden dava açılmasını güçleştirdiğinden, bu hükümün Anayasanın 125 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırılık oluşturduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesince 21.9.1995 tarihli ve E : 1995/27, K : 1995/47 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Bu karar 10.4.1996 tarihli ve 22607 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış, yayımını izleyen üç ay sonra 10.7.1996 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu madde ile anılan bent, Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gerekçesi gözönünde bulundurularak yeniden düzenlenmiş ve böylece iptal kararı ile ortaya çıkan boşluk doldurulmuştur.

Madde 5. — Maddeyle; Danıştay ile idare ve vergi mahkemelerinde duruşma yapılmasına ilişkin 2577 sayılı Kanunun 17 nci maddesindeki parasal sınır, paranın satın alma gücünde ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişime uyum sağlaması için artırılmaktadır.

Madde 6. — 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 45 inci maddesi, idare ve vergi mahkemelerinin kararlarına karşı öngörülen kanun yollarından "itiraz"ı düzenlemektedir. Maddenin bugünkü şekline göre itiraz başvurusu, idare ve vergi mahkemelerinin tek hâkimle vermiş oldukları nihai kararlara karşı yapılmaktadır. Anılan mahkemelerin kurul halinde toplanarak vermiş oldukları nihai kararlar, 2577 sayılı Kanunun 46 ncı maddesi uyarınca Danıştayın temyiz incelemesine tabidir.

Söz konusu 45 inci maddede yapılan değişikliklerle, idare ve vergi mahkemelerinin tek hâkimle vermiş oldukları nihai kararlar yanında, yürürlükteki sisteme göre Danıştayın temyiz incelemesine tabi olan bazı kararlar da, idarî uyuşmazlıkların niteliklerine göre ayrılarak, bölge idare mahkemelerinin itiraz incelemesine tabi kılınmaktadır. Maddede sayılan uyuşmazlıkların büyük bölümü, maddî ve teknik nitelikleri sebebiyle, keşif ve bilirkişi incelemesiyle çözüme kavuşturulmaktadır. Diğer bölümü ise, ülkenin genelini değil, yalnızca ilgili kamu idaresinin bulunduğu bölgeyi veya davacısını ilgilendiren ve esasen taraflarının yararına, en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması gereken uyuşmazlıklardır.

Madde 7. — 2577 sayılı Kanunun 47 nci maddesi, aynı Kanunun 45 inci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak yeniden düzenlenmekte, idare ve vergi mahkemelerince verilen ve itiraz yolu açık olan kararların temyiz edilemeyeceği esası getirilmektedir.

Madde 8. — Maddeyle; 2577 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi değiştirilerek bu Kanunun duruşma yapılmasına ilişkin 17 nci maddesindeki parasal sınırların, paranın satın alma gücünde ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişime uyum sağlaması için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinde yer alan yeniden değerlendirme oranında her takvim yılı başından

geçerli olmak üzere, artırılması ve bu şekilde belirlenen sınırların onmilyon lirayı aşmayan kısımlarının dikkate alınmaması öngörülmektedir.

Madde 9. — 2576 sayılı Kanunun, değiştirilen 7 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkra hükümlerinin, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte idare ve vergi mahkemelerinde henüz karara bağlanmamış bulunan davalara uygulanacağı tabiidir. Bununla birlikte, 2576 sayılı Kanunun aynı maddesinde 3410 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle artırılan parasal sınırların uygulanması sırasında edinilen deneyimler, yeni parasal sınırların uygulanmaya başlandıkları tarihten önce veya sonra Danıştayca verilen bozma kararları üzerine, kararı bozulan mahkemece yeniden bakılan davalara, davanın konusu olan meblağın parasal sınırın altında kalması durumunda, usul sorunlarının ortaya çıktığını göstermiştir.

Geçici maddeyle, bu usul sorunlarının önlenmesi amaçlanmış, bu Kanun hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten önce, idare ve vergi mahkemelerince nihai olarak karara bağlanan davalar ile Danıştayca verilen bozma kararları üzerine kararı bozulan mahkemelerce yeniden bakılan davalarda uygulanmayacağı hususuna açıklık getirilmiştir. Bu suretle ortaya çıkabilecek olası farklı uygulamalar engellenmek istenmiştir.

Madde 10. — 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinde yapılan değişiklikle, tek hâkimle verilen kararlara ilaveten idare ve vergi mahkemelerince kurul halinde verilen bazı kararlar, ilişkin oldukları idari uyumsuzlukların nitelikleri dikkate alınarak, itiraz yoluyla bölge idare mahkemelerinin incelenmesine tâbi hale getirilmektedir. Kanunun yürürlüğe girmesiyle, anılan 45 inci maddenin (1) numaralı fıkrasının bentlerinde yazılı uyumsuzluklarla ilgili olarak, kanun yolu bakımından bazı sorunlar ortaya çıkabileceğinden, 45 inci maddenin değiştirilen (1) numaralı fıkrasında yazılı uyumsuzluklarla ilgili olarak verilen nihai kararlardan, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce verilenler ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece verilenlerin, Danıştayda temyiz edilmesi öngörülmektedir. Şüphesiz değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce verilen ve Danıştayda temyiz incelemesinde bulunan kararların öncelikle Danıştayda incelenip sonuçlandırılacağı doğaldır. Geçici madde ile bu sorunların çözümlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 11. — Yürürlük maddesidir.

Madde 12. — Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

28.2.2000

Esas No. : 1/536

Karar No. : 22

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ile İdarî Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Komisyonumuzun 17.2.2000 tarihli 23 üncü birleşiminde Adalet Bakanı Sayın Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'ün, Adalet Bakanlığı ve Danıştay Başkanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

18.12.1999 tarihli ve 4492 sayılı Danıştay Kanunu ve İdarî Yargılama Usulü Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 6 ncı maddesiyle 6.1.1982 tarihli ve 2577 sa-

yılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendinde yapılan değişikliğe paralel olarak, 2576 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendini de değiştirmek amacıyla, Tasarıya 1 inci maddeden sonra gelmek üzere 2 nci madde eklenmiştir.

Tasarının 2 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarında yer alan ve "beşyüzmilyon" lira olarak belirlenen parasal sınır, paramın satın alma gücünde ve ekonomik koşullarda meydana gelen değişime uyum sağlanması amacıyla "birmilyar" liraya çıkarılmış ve 3 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 3 üncü maddesi 4 üncü, 4 üncü maddesi 5 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 5 inci maddesiyle 2577 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında geçen "onmilyon" liralık sınır "beşyüzmilyon" liraya yükseltilmektedir. Tasarının 2 nci maddesinde yapılan düzenlemeye paralel olarak bu sınır "birmilyar" liraya yükseltilerek, 6 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 6 ncı maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi her bölge idare mahkemesinin gümrük giriş tarife pozisyonlarıyla ilgili ayrı bir karar çıkarması halinde uyum birliği oluşmayacağı ve bu konuda Danıştayın yetkili olmasının daha doğru olacağı düşüncesiyle metinden çıkarılmıştır.

(f) bendinde yer alan "verdiği" kelimesi "verdikleri", "hâkimli" kelimesi "hâkimle", "kararlama" kelimesi "kararlara" şeklinde düzeltilerek (e) bendi olarak kabul edilmiştir.

(2) numaralı fıkrada yer alan "verdiği" kelimesi "verdikleri" şeklinde düzeltilmiş ve 7 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 7 nci maddesi 8 inci, 8 inci maddesi 9 uncu, 9 uncu maddesi 10 uncu, 10 uncu maddesi 11 inci, yürürlüğe ilişkin 11 inci maddesi 12 nci, yürütmeye ilişkin 12 nci maddesi 13 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Danıştayın teknik ve maddi nitelikte olan veya temyiz denetimine tâbi tutulmasında yarar bulunmayan uyumsuzluklarla gereksiz yere zaman harcanmasının önüne geçilmek ve söz konusu idarî uyumsuzlukların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasını sağlamak amacıyla hazırlanan Tasarının bir an önce kanunlaşmasını uygun gören Komisyonumuz, İçtüzüğün 52 nci maddesi gereğince öncelikle görüşülmesine oybirliği ile karar vermiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Emin Karaa
Kütahya
Sözcü
Mehmet Nacar
Kilis
Üye
Adnan Fatin Özdemir
Adana
(Toplantıya katılmadı)

Başkanvekili
Turhan Tayan
Bursa
Kâtip
Mustafa İlimen
Edirne
Üye
Dengir Mir Mehmet Fırat
Adıyaman
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Ramazan Toprak
Aksaray
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Yasin Hatiboğlu
Çorum
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Mehmet Sadri Yıldırım
Eskişehir
(Toplantıya katılmadı)

Üye
İsmail Aydın
İstanbul

Üye
A. Nazlı Hıca
İstanbul

Üye
Edip Özbaş
Kahramanmaraş

Üye
Cemal Özbilen
Kırklareli

Üye
Yekta Açıkgöz
Samsun

Üye
Yaşar Topçu
Sinop

Kamer Genç
Tunceli
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Ali Arabacı
Bursa

Üye
Beyhan Aslan
Denizli

Üye
Süleyman Turan Çirkin
Hatay
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Mehmet Gül
İstanbul
(İmzada bulunamadı)

Üye
Nazire Karakuş
İstanbul

Üye
Sevgi Esen
Kayseri
(Toplantıya katılmadı)

Üye
İsmail Çevik
Nevşehir

Üye
Erdoğan Sezgin
Samsun
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Yahya Akman
Şanlıurfa

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ, İDARE MAHKEMELERİ VE VERGİ MAHKEMELERİNİN KURULUŞU VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — 6.1.1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrası yürürlükten kaldırılmış, (3) numaralı fıkrası (2) numaralı fıkra olarak aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, (4) numaralı olan son fıkrasının numarası (3) olarak değiştirilmiştir.

"2 nci Bölge İdare Mahkemesi başkan ve üyeliklerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılır. Mahkeme başkanlarının kanunî sebeplerle yokluğunda, başkanlığa en kıdemli üye vekâlet eder, aynı sebeplerle üye noksanlığı ise, bölgedeki idare ve vergi mahkemesi hâkimlerinden kıdem sırasına göre tamamlanır. Bu mahkemeler gerektiğinde birden çok kurul halinde çalışabilirler. Bölge idare mahkemesi başkanının katılmadığı hallerde, mahkeme kurullarına o kuruldaki en kıdemli üye başkanlık eder. Bu kurulların oluşumu ve aralarındaki iş bölümü Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir."

MADDE 2. — 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1. Uyuşmazlık miktarı beşyüzmilyon lirayı aşmayan;

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ, İDARE MAHKEMELERİ VE VERGİ MAHKEMELERİNİN KURULUŞU VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN İLE İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 2576 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idarî sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar,"

MADDE 3. — 2576 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1. Uyuşmazlık miktarı bir milyar lirayı aşmayan;

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

a) Konusu belli parayı içeren idarî işlemlere karşı açılan iptal davaları,

b) Tam yargı davaları,

idare mahkemesi hâkimlerinden biri tarafından çözümlenir.

2. 6 ncı maddenin (a) ve (b) bentlerinde belirtilen uyumsuzlıklardan kaynaklanan toplam değeri begyüz milyon lirayı aşmayan davalar, vergi mahkemesi hâkimlerinden biri tarafından çözümlenir."

MADDE 3. — 2576 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ek Madde 1. — Bu Kanunun tek hâkimle çözümlenecek davalara ilişkin 7 nci maddesindeki parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların onmilyon lirayı aşmayan kısımları dikkate alınmaz.

Yukarıdaki fıkra uyarınca her takvim yılı başından geçerli olmak üzere uygulanan parasal sınırların artışı, artışın yürürlüğe girdiği tarihten önce idare ve vergi mahkemelerince nihai olarak karara bağlanmış davalar ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece yeniden bakılan davalarda uygulanmaz."

MADDE 4. — 6.1.1982 tarihli ve 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının Anayasa Mahkemesince iptal edilen (a) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,"

MADDE 5. — 2577 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında geçen "on-

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Konusu belli parayı içeren idarî işlemlere karşı açılan iptal davaları,

b) Tam yargı davaları,

idare mahkemesi hâkimlerinden biri tarafından çözümlenir.

2. 6 ncı maddenin (a) ve (b) bentlerinde belirtilen uyumsuzlıklardan kaynaklanan toplam değeri bir milyar lirayı aşmayan davalar, vergi mahkemesi hâkimlerinden biri tarafından çözümlenir."

MADDE 4. — Tasarının 3 üncü maddesi 4 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 4 üncü maddesi 5 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — 2577 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında geçen

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

milyon" liralık sınırlar "beşyüzmilyon" liraya yükseltilmiştir.

MADDE 6. — 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (1), (2) ve (6) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1. İdare ve vergi mahkemelerinin;

a) İlk ve orta öğretim öğrencilerinin sınıf geçmelerine ve notlarının tespitine ilişkin işlemlerden,

b) Valilik, kaymakamlık ve yerel yönetimler ile bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilâtındaki yetkili organları tarafından kamu görevlileri hakkında tesis edilen geçici görevlendirme, görevden uzaklaştırma, yolluk, lojman ve izinlerine ilişkin idarî işlemlerden,

c) 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından,

d) 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu gereğince kamu kurum ve kuruluşları tarafından sosyal yardım amacıyla bağlanan aylık ve yapılan sosyal yardımlarla ilgili uygulamalardan,

e) Gümrük giriş tarife pozisyonundan,

f) 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca verilen işyeri kapatma cezalarından,

kaynaklanan uyumsuzluklarla ilgili olarak verdiği nihaî kararlar ile tek hâkimli verilen nihaî kararlarına, başka kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi, mahkemelerin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebilir.

2. İdare ve vergi mahkemelerinin yukarıdaki fıkra uyarınca verdiği nihaî kararlara karşı itiraz süresi, tebliğ tarihini izleyen gündün itibaren otuz gündür."

"6. İtiraza konu edilen kararı veren ya da karara katılan hâkim, aynı davanın itiraz yoluyla bölge idare mahkemesince incelenmesinde bulunamaz."

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

"onmilyon" liralık sınırlar "birmilyar" liraya yükseltilmiştir.

MADDE 7. — 2577 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (1), (2) ve (6) numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1. İdare ve vergi mahkemelerinin;

a) İlk ve orta öğretim öğrencilerinin sınıf geçmelerine ve notlarının tespitine ilişkin işlemlerden,

b) Valilik, kaymakamlık ve yerel yönetimler ile bakanlıkların ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilâtındaki yetkili organları tarafından kamu görevlileri hakkında tesis edilen geçici görevlendirme, görevden uzaklaştırma, yolluk, lojman ve izinlerine ilişkin idarî işlemlerden,

c) 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından,

d) 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu gereğince kamu kurum ve kuruluşları tarafından sosyal yardım amacıyla bağlanan aylık ve yapılan sosyal yardımlarla ilgili uygulamalardan,

e) 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca verilen işyeri kapatma cezalarından,

kaynaklanan uyumsuzluklarla ilgili olarak verdikleri nihaî kararlar ile tek hâkimle verilen nihaî kararlara, başka kanunlarda aksine hüküm bulursa dahi, mahkemelerin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebilir.

2. İdare ve vergi mahkemelerinin yukarıdaki fıkra uyarınca verdikleri nihaî kararlara karşı itiraz süresi, tebliğ tarihini izleyen gündün itibaren otuz gündür."

"6. İtiraza konu edilen kararı veren ya da karara katılan hâkim, aynı davanın itiraz yoluyla bölge idare mahkemesince incelenmesinde bulunamaz."

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 7. — 2577 sayılı Kanunun 47 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 47. — İdare ve vergi mahkemelerinin itiraz yolu açık olan kararları temyiz edilemez.”

MADDE 8. — 2577 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ek Madde 1. — Bu Kanunun 17 nci maddesindeki parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların onmilyon lirayı, aşmayan kısımları dikkate alınmaz.”

MADDE 9. — 2576 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici 18 inci madde eklenmiştir:

“GEÇİCİ MADDE 18. — Bu Kanunun değişik 7 nci maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkra hükümleri, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce, idare ve vergi mahkemelerince nihai olarak karara bağlanmış davalar ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece yeniden bakılan davalarda uygulanmaz.”

MADDE 10. — 2577 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici 4 üncü madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4. — Bu Kanunun 45 inci maddesinin değişik (1) numaralı fıkrasında yazılı uyuşmazlıklarla ilgili olarak verilen nihai kararlardan, değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen kararlar ile Danıştayın bozma kararı üzerine kararı bozulan mahkemece verilen kararlar, Danıştayda temyiz edilebilir.”

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 8. — Tasarının 7 nci maddesi 8 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Tasarının 8 inci maddesi 9 uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Tasarının 9 uncu maddesi 10 uncu madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Tasarının 10 uncu maddesi 11 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 11. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 12. — Tasarının 11 inci maddesi 12 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Tasarının 12 nci maddesi 13 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Bülent Ecevit
Başbakan
Devlet Bak. ve Başb. Yrd.
D. Bahçeli
Devlet Bakanı
R. Önal
Devlet Bakanı
Prof. Dr. Ş. S. Gürel
Devlet Bakanı
M. Yılmaz
Devlet Bakanı
H. Gemici
Devlet Bakanı
F. Ünlü
Adalet Bakanı
Prof. Dr. H. S. Türk
Dışişleri Bakanı
İ. Cem
Bayındırlık ve İskân Bakanı
K. Aydın
Tarım ve Köyişleri Bakanı
Prof. Dr. H. Y. Gökalp
Kültür Bakanı
M. İ. Talay

Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı
H. H. Özkan
Devlet Bakanı
Prof. Dr. T. Toskay
Devlet Bakanı
S. Somuncuoğlu
Devlet Bakanı
Prof. Dr. R. Mirzaoğlu
Devlet Bakanı
Prof. Dr. Ş. Üzenmez
Devlet Bakanı
Prof. Dr. A. Çay
Millî Savunma Bakanı
S. Çakınakoğlu
Maliye Bakanı
S. Oral
Sağlık Bakanı
Doç. Dr. O. Durmuş
Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı
Y. Okuyan
Turizm Bakanı
E. Mumcu
Çevre Bakanı
F. Aytekin

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı
M. C. Erstimer
Devlet Bakanı
M. Keçeciler
Devlet Bakanı
Y. Yalova
Devlet Bakanı
R. K. Yücelen
Devlet Bakanı
E. S. Gaydalı
Devlet Bakanı
M. A. İrtemçelik
İçişleri Bakanı
S. Tantan
Millî Eğitim Bakanı
M. Bostancıoğlu
Ulaştırma Bakanı
Prof. Dr. E. Öksüz
Sanayi ve Ticaret Bakanı
A. K. Tanrıkulu
Orman Bakanı
Prof. Dr. N. Çağan

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 329)

**İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin
Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/403)**

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/196-342/2695

22.6.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

11555 İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1127/4836

16.12.1996

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 27.11.1996 tarihinde kararlaştırılan "İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Ekonomik koşullardaki değişim, paranın satın alma gücündeki azalmalar dikkate alınarak, tetkik merciince verilecek kararlarda beşyüzbin liralık kesinlik sınırının onmilyon liraya yükseltilmesi amacıyla bu değişiklik Tasarısı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Maddeyle, tetkik merciince verilen kararlarda kesinlik sınırı beşyüzbin liradan onmilyon liraya yükseltilmektedir.

Madde 2. – Maddeyle, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa bir ek madde eklenmektedir. Bu maddede, 363 üncü maddede yapılan değişikliğe paralel olarak, ekonomik koşullardaki değişim, paranın satın alma gücü dikkate alınarak yıllar itibariyle daha önce öngörülen parasal miktar yükseltilmektedir.

Geçici Madde 1. – Bu Kanunla getirilen parasal sınırdaki artışların ancak Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra açılacak dava ve işler hakkında uygulanması esası getirilmektedir.

Madde 3. – Yürürlük maddesidir.

Madde 4. – Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

3.2.2000

Esas No. : 1/403

Karar No. : 19

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı, Adalet Bakanı Sayın Prof. Dr. Hikmet Sanı Türk'ün ve Adalet Bakanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzca incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesiyle 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 363 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesindeki temyize ilişkin kesinlik sınırı, günün ekonomik ve sosyal koşulları ile paranın satın alma gücünde meydana gelen değişiklikler gözönünde tutularak “onmilyon” liradan “yüz milyon” liraya çıkarılmıştır.

1086 sayılı Hukuk Usulu Muhakemeleri Kanunundaki parasal sınırlara ilişkin artışlar 1.1.2000 tarihine kadar beirlendiğinden, bu Kanunla paralelliğin sağlanması bakımından, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa eklenen Ek 1 inci madde, Tasarı metninden çıkarılmıştır.

Tasarının, geçici 1 inci maddesi aynen, yürürlüğe ilişkin 3 üncü maddesi 2 nci madde olarak, yürütmeye ilişkin 4 üncü maddesi 3 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

Ekonomik koşullardaki değişim, paranın satın alma gücündeki azalmalar dikkate alınarak, tetkik merciince verilecek kararlarda beşyüzbin liralık kesinlik sınırını yükseltmek amacıyla hazırlanan Tasarının, bir an önce kanunlaşmasını uygun gören Komisyonumuz, İçtüzüğü'nün 52 nci maddesi gereğince Genel Kurulda öncelikle görüşülmesine oybirliği ile karar vermiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Emin Karaa
Kütahya

Başkanvekili
Turhan Tayan
Bursa
(Toplantıya katılmadı)

Sözcü
Mehmet Nacar
Kilis

Kâtip
Mustafa İlmen
Edirne

Üye
Adnan Fatih Özdemir
Adana
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Dengir Mir Mehmet Fırat
Adıyaman
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Ramazan Toprak
Aksaray
Üye
Yasin Hatiboğlu
Çorum
Üye
Mehmet Sadri Yıldırım
Eskişehir

Üye
İsmail Aydın
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
A. Nazlı Ilıcak
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Edip Özbaş
Kahramanmaraş

Üye
Cemal Özbilen
Kırklareli

Üye
Yekta Açıkgöz
Samsun

Üye
Yaşar Topçu
Sinop
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Kamer Genç
Tunceli

Üye
Ali Arabacı
Bursa
Üye
Beyhan Aslan
Denizli
Üye
Süleyman Turan Çirkin
Hatay
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Mehmet Gül
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Nazire Karakuş
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Sevgi Esen
Kayseri

Üye
İsmail Çevik
Nevşehir

Üye
Erdoğan Sezgin
Samsun
(İmzada bulunamadı)

Üye
Yahya Akman
Şanlıurfa

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

İCRA VE İFLAS KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

MADDE 1. - 9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 363 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde geçen "beşyüzbin" liralık sınır "onmilyon" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2. - 2004 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 1. - Bu Kanunun 363 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesindeki "onmilyon" olan parasal sınır 1.1.1998 tarihinden itibaren iki, 1.1.2000 tarihinden itibaren dört katı olarak uygulanır."

GEÇİCİ MADDE 1. - 2004 sayılı Kanunun bu Kanunla değiştirilen hükmü, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra açılacak dava ve işlerde uygulanır.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

İCRA VE İFLAS KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

MADDE 1. - 9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 363 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde geçen "beşyüzbin" liralık sınır "yüzmilyon" olarak değiştirilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. - Tasarının Geçici 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan

Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd. V.

T. Tayan

Devlet Bakanı

N. Ercan

Devlet Bakanı

I. Saygın

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı

N. K. Zeybek

Devlet Bakanı

M. S. Ensarioğlu

Devlet Bakanı

B. Aksoy

Devlet Bakanı

H. U. Söylemez

Devlet Bakanı

A. Yılmaz

Devlet Bakanı

B. Şeker

Adalet Bakanı V.

M. Altınsoy

İçişleri Bakanı

M. Akşener

Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. M. Sağlık

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. Demirci

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Kültür Bakanı

İ. Kahraman

Orman Bakanı

M. H. Dağlı

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2. — Tasarının 3 üncü maddesi 2 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 4 üncü maddesi 3 üncü madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Devlet Bakanı

F. Adak

Devlet Bakanı V.

L. Esengün

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Tekir

Devlet Bakanı

M. Altınsoy

Devlet Bakanı

L. Esengün

Devlet Bakanı

A. C. Tunç

Devlet Bakanı

G. Dağdaş

Devlet Bakanı

T. R. Güneri

Devlet Bakanı V.

A. C. Tunç

Devlet Bakanı

Dr. A. Demircan

Millî Savunma Bakanı

T. Tayan

Maliye Bakanı

Doç. Dr. A. Şener

Bayındırlık ve İskân Bakanı

C. Ayhan

Ulaştırma Bakanı

Ö. Barutçu

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

N. Çelik

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. R. Kutan

Turizm Bakanı

B. Yücel

Çevre Bakanı

M. Z. Tokar

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 330)

Noterlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/596)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-1537/6434

24.12.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 8.11.1999 tarihinde kararlaştırılan "Noterlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

GENEL GEREKÇE

18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununa göre, noterlik bir kamu hizmeti olup, noterler, hukukî güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelendirmekte ve kanunlarla kendilerine verilen diğer görevleri yapmaktadırlar.

Tasarıyla, Noterlik mesleğini cazip hale getirmek ve noterleri daha genç ve dinamik kişilerden atayabilmek ve mesleğin gelişmesine bu yönde yardımcı olmak amacıyla noterlik stajına kabul edilme yaş sınırı 50'den 35 yaşa indirilmekte, hukuk fakültesi mezunlarının noterlik belgesi alıp sıraya girmelerinde erkekler yönünden mevcut olan eşitsizliği ortadan kaldırmak amacı ile noterlik stajına başlayabilmek ve noterlik belgesi alabilmek için askerlik şartı tamamen kaldırılmakta; onun yerine noterliğe başlamadan önce askerliğin yapılması gerekli görüldüğünden ilan edilen noterliğe başvuruda askerlik hizmetini yaptığına veya askerlik hizmetine elverişli olmadığına ilişkin belgeyi verme zorunluğu getirilmektedir.

Diğer yandan, halen noterlik dairesinin yeri, 13 Temmuz 1976 tarihli ve 15645 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 2 nci maddesine göre o noterliğin bağlı bulunduğu noter odası ile mahallî Cumhuriyet Savcılığının düşüncesi alındıktan sonra Adalet Bakanlığınca tespit edilmektedir. Ancak, uygulamada bazı noterlerin tespit edilen bu yer dışında noterlik dairesi açtıkları veya çalışmakta oldukları noterliği bu yer dışına naklettikleri görülmekte ve bunun sonucu olarak uyumsuzluklar çıkmakta, verilen disiplin cezaları da bu konuda yeterli olmamaktadır. Bu durumun önlenmesi bakımından noterlik dairesini Adalet Bakanlığınca tespit edilen yer dışında açan veya çalışmakta olduğu noterliği bu yer dışına nakleden noterlere, Adalet Bakanlığınca noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşınması için bir aylık süre verilmesi, bu süre içinde noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşınmayan noterin görevinden istifa etmiş sayılması ve noterlik dairesinin Türkiye Noterler Birliğinin gözetiminde tespit edilen yer sınırları içine nakledilmesi öngörülmektedir. Böylece etkin bir yaptırım sağlanması ve her noterin istediği yerde görev yapamayacağı bilinci içinde mesleğe girerek daha doğru ve yasalara uygun görev ifa etmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Ayrıca Noterlik Kanununa göre meslekten çıkarma cezasını gerekli kılacak bir fiilden dolayı noter hakkında ceza mahkemesince kovuşturma yapılmakta ise, Adalet Bakanlığınca işten el çekti-

riilmeleri zorunluğu bulunmaktadır. Bu durum ceza davası sonucunda noterin berâet etmesi halinde mağduriyetlere, noterlik itibarının sarsılmasına ve noterliğin ehil olmayan kişiler tarafından yapılmasına neden olmaktadır. Bu itibarla işten el çekirme zorunluğu kaldırılarak, Adalet Bakanlığına gerekli görüldüğü takdirde suç teşkil eden fiillerinden dolayı hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan noterin işten el çektirilebilmesi konusunda takdir yetkisi verilmektedir. Soruşturma veya kovuşturma sırasında işten el çektirilmiş olan noterin kovuşturma sonunda bu Kanunun 7 nci maddesi ikinci fıkrasında sayılan suçlardan biriyle mahkûm olması halinde işten el çektirilmenin, hükmün kesinleşmesine kadar devam etmesi öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - 1512 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde yapılan değişiklikle noterleri daha genç ve dinamik kişilerden atayabilmek ve mesleğin gelişmesine bu yönde yardımcı olmak amacıyla yaş sının indirilmektedir.

Ayrıca, hukuk fakültesi mezunlarının noterlik belgesi alıp sıraya girmelerinde erkekler yönünden mevcut olan eşitsizliği ortadan kaldırmak amacıyla noterlik stajına başlayabilmek ve noterlik belgesi alabilmek için askerlik şartına ilişkin (4) numaralı bent yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 2. - 1512 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek, staja başlar-ken askerlik zorunluğu kaldırılmış olduğundan, noterliğe başlamadan önce de askerliğin yapılması gerekli görüldüğünden ilan edilen noterliğe başvurulardan askerlik hizmetini yaptığına veya askerlik hizmetine elverişli olmadığına ilişkin belgeyi Adalet Bakanlığına veya Bakanlığa gönderilmek üzere buldukları yer Cumhuriyet Savcılığına vermeleri zorunluğu getirilmektedir.

Madde 3. - Noterlik dairesinin yeri, 13 Temmuz 1976 tarihli ve 15645 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 2 nci maddesine göre o noterliğin bağlı bulunduğu noter odası ile mahalli Cumhuriyet Savcılığının düşüncesi alındıktan sonra Adalet Bakanlığınca tespit edilmektedir. Ancak, uygulamada bazı noterlerin tespit edilen bu yer dışında noterlik dairesi açtıkları veya çalışmakta oldukları noterliği bu yer dışına naklettikleri ve bunun sonucu olarak uyuşmazlıklar çıktığı, verilen disiplin cezalarının da bu konuda yeterli olmadığı görülmektedir. Bu durumun önlenmesi bakımından, 1512 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine fıkra eklenmek suretiyle, noterlik dairesini Adalet Bakanlığınca tespit edilen yer dışında açan veya çalışmakta olduğu noterliği bu yer dışına nakleden noterlere, Adalet Bakanlığınca noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşınması için bir aylık süre verilmesi, bu süre içinde noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşımayan noterin görevinden istifa etmiş sayılması ve noterlik dairesinin Türkiye Noterler Birliğinin gözetiminde tespit edilen yer sınırları içine nakledilmesi öngörülmektedir. Böylece etkin bir yaptırım getirilmesi ve her noterin istediği yerde görev yapamayacağı bilinci içinde mesleğe girerek daha doğru ve yasalara uygun görev ifa etmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Madde 4. - 1512 sayılı Kanunun 123 üncü maddesinde değişiklik yapılarak, birinci fıkrada yer alan "sorgu hâkimi" ifadesi, sorgu hâkimliği kaldırıldığından madde metniinden çıkartılmış, ikinci fıkrada yer alan meslekten çıkarma cezasını gerekli kılacak bir fiilden dolayı noter hakkında ceza mahkemesince kovuşturma yapılmakta ise, işten el çektirilmesi zorunluğu noterin ileride mağdur olmaması ve noterliğin ehil olmayan kişiler tarafından yapılmasını önlemek amacıyla kaldırılmış ve Adalet Bakanlığına gerekli görüldüğü takdirde suç teşkil eden fiillerden dolayı hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan noterin işten el çektirilebilmesi konusunda takdir yetkisi verilmiştir. Adalet Bakanlığınca soruşturma veya kovuşturma sonunda bu Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fık-

rasında sayılan suçlardan biriyle mahkûm olması halinde işten el çektiirmenin, hükmün kesinleşmesine kadar devam etmesi öngörülmektedir.

Madde 5. - Yürürlük maddesidir.

Madde 6. - Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

3.2.2000

Esas No. : 11596

Karar No. : 18

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Noterlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Adalet Bakanı Sayın Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'ün, Adalet Bakanlığı ve Türkiye Noterler Birliği temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzun, 3.2.2000 tarihli 22 nci birleşiminde incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesi redaksiyona tâbi tutularak, diğer maddeleri Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Noterlik mesleğini cazip hale getirmek ve noterleri daha genç ve dinamik kişilerden atayabilmek ve mesleğin gelişmesine bu yönde yardımcı olmak amacıyla, noterlik stajına kabul etme ya sınırını 50'den 35'e indiren, noterlik dairesini Adalet Bakanlığınca tespit edilen yer dışında açan veya çalışmakta olduğu noterliği bu yer dışına nakleden noterlere Adalet Bakanlığınca noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşıması için bir aylık süre verilmesini ve bu süre içinde noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşımayan noterin istifa etmiş sayılmasını öngören ve Adalet Bakanlığınca gerekli gördüğü takdirde suç teşkil eden fiillerinden dolayı hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan notere işten el çektilerebilmesi konusunda takdir yetkisi veren Tasarının, bir an önce kanunlaşmasını uygun gören Komisyonumuz, İttüdüğün 52 nci maddesi gereğince Genel Kurulda öncelikle görüşülmesine karar vermiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Emin Karaa</i>	Turhan Tayan
Kütahya	Bursa
	(Toplantıya katılmadı)
Sözcü	Kâtip
<i>Mehmet Nacar</i>	<i>Mustafa İlimen</i>
Kilis	Edirne
Üye	Üye
Adnan Fatih Özdemir	Dengir Mir Mehmet Fırat
Adana	Adıyaman
(Toplantıya katılmadı)	(Toplantıya katılmadı)
Üye	Üye
<i>Ramazan Toprak</i>	<i>Ali Arabacı</i>
Aksaray	Bursa

Üye
Yasin Hatiboğlu
Çorum
(Muhalifim, şerhim eklidir)

Üye
Mehmet Sadri Yıldırım
Eskişehir

Üye
İsmail Aydınlı
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
A. Nazlı Ilıcak
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Edip Özbaş
Kahramanmaraş

Üye
Cemal Özbilen
Kırklareli

Üye
Yekta Açıkgöz
Samsun

Üye
Yaşar Topçu
Sinop
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Beyhan Aslan
Denizli

Üye
Süleyman Turan Çirkin
Hatay
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Mehmet Gül
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Nazire Karakuş
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Sevgi Esen
Kayseri

Üye
İsmail Çevik
Nevşehir

Üye
Erdoğan Sezgin
Samsun
(İmzada bulunamadı)

Üye
Yahya Akman
Şanlıurfa

Üye
Kamer Genç
Tunceli

ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Kabul edilen (1/596) numaralı tasarının birinci maddesinin kabul edilen şekline muhalifim,
Şöyle ki:

1. Genelde, yargıda çalışanlar için öngörülen ve hukukî düzenlemelere göre 65 yaşına kadar çalışma imkânı verilirken, bu suretle 50 yaşında staja müracaat halinde böyle bir müracaatının daha 15 sene gibi uzun bir süre hizmet imkânı varken, bu imkânın önlenmesi hem Anayasanın çalışma özgürlüğü ilkesine, hem de tasarı sahibi hükümetin genel çalışma yaş sınırlamalarına dair ser-

dettiği mantığa aykırıdır. Çalışanların yaş hadlerinin yükseltilmesine dair evvelce yapılmış olan düzenlemeler tipik bir örnektir.

2. Bu madde, kabul şekliyle, haksız rekabete yol açmaktadır. Mesela: Hiçbir yerde çalışmamış, ya da 36 yaşından sonra çalışmış bir hukuk mezununun, bu düzenlemeyle noterlik stajı yapması önlenmektedir. Halbuki, bu düzenlemenin önce hâkimlik veya avukatlık stajı yapmış olanlar için yaş sınırı öngörülmemektedir. Bu ise hâkimlik, avukatlık gibi hizmetlerde bulunanlar lehine haksız rekabete yol açmaktadır.

3. Tasarımın 2 nci maddesi için serdedilen haksız rekabeti önlemeye dair mantık, bu birinci maddenin düzenleniş biçimiyle ortadan kaldırılmaktadır ve bir çelişkidir.

Bu sebeple, birinci maddenin düzenleniş biçimine muhalifim.

Yasin Hatiboğlu

Çorum

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

NOTERLİK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - 18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir, (4) numaralı bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

"2. 23 yaşını bitirmiş ve 35 yaşını doldurmamış olmak,"

MADDE 2. - 1512 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İlan edilen noterliğe başvuranlar 7 nci maddenin, (1), (5) ve sonraki bentlerinde yazılı şartları kaybetmediklerini gösterir belgeleri ile askerlik hizmetini yaptığına veya askerlik hizmetine elverişli olmadığına ilişkin belgeyi Adalet Bakanlığına veya Bakanlığa göndermek üzere buldukları yer Cumhuriyet Savcılığına verecekleri dilekçelerine iliştiirmek zorundadırlar."

MADDE 3. - 1512 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Noterlik dairesini Adalet Bakanlığınca tespit edilen yer dışında açan veya çalışmakta olduğu noterliği bu yer dışına nakleden noterlere, Adalet Bakanlığınca noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşınması için bir aylık süre verilir. Bu süre içinde noterliğini tespit edilen yer sınırları içine taşımayan noter, görevinden istifa etmiş sayılır ve noterlik dairesi, Türkiye Noterler Birliğinin gözetiminde tespit edilen yer sınırları içine nakledilir."

MADDE 4. - 1512 sayılı Kanunun 123 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 123. - Suç teşkil eden fiillerden dolayı haklarında adalet müfettişi, cumhuriyet savcısı veya ceza mahkemesi tarafından soruşturma veya kovuşturma yapılan noterler, soruşturma ve kovuşturmanın selâmeti bakımından Adalet Bakanlığı tarafından gerekli görüldüğü takdirde, soruşturma veya kovuşturma kesin bir karar veya hükümle sonuçlanıncaya kadar işten el çektilirler.

Soruşturma veya kovuşturma sırasında işten el çektilmiş olan noterin, kovuşturma sonunda 7 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı suçlardan biriyle mahkûm olması halinde işten el çektilme, hükmün kesinleşmesine kadar devam eder.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

NOTERLİK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. - 1512 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İlan edilen noterliğe başvuranlar, 7 nci maddenin, (1), (5) ve sonraki bentlerinde yazılı şartları kaybetmediklerini gösterir belgeleri ile askerlik hizmetini yaptıklarına veya askerlik hizmetine elverişli olmadıklarına ilişkin belgeyi Adalet Bakanlığınca veya Bakanlığa gönderilmek üzere buldukları yer Cumhuriyet Savcılığına verecekleri dilekçelerine iliştiirmek zorundadırlar."

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. - Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Birinci fıkra gereğince soruşturma veya kovuşturma sırasında işten el çektirilmemiş olup, kovuşturma sonunda ikinci fıkrada gösterilen bir suçtan hüküm giyen notere, hükmün kesinleşmesi beklenilmeksizin işten el çektirilir. İkinci fıkra hükmü bu halde de uygulanır.

MADDE 5. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 5. - Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. - Tasarının 6 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Bülent Ecevit

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

R. Önal

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Adalet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bak.

K. Aydın

Tarım ve Köyşleri Bak.

Prof. Dr. H. Y. Gökalp

Kültür Bakanı

M. İ. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd. En. ve Tab. Kay. Bak. ve Baş. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. Toskay

Devlet Bakanı

S. Sonuncuoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. Mirzaoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Çay

Millî Savunma Bakanı

S. Çakmakoğlu

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı

Doç. Dr. O. Durmuş

Çalışma ve Sos. Güv. Bak.

Y. Okuyan

Turizm Bakanı

E. Mumcu

Çevre Bakanı

F. AYTEKİN

M. C. Erstümer

Devlet Bakanı

M. Keçeciler

Devlet Bakanı

Y. Yalova

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

E. S. Gaydalı

Devlet Bakanı

M. A. İrtemçelik

İçişleri Bakanı

S. Tantan

Millî Eğitim Bakanı

M. Bostancıoğlu

Ulaştırma Bakanı

Prof. Dr. E. Öksüz

Sanayi ve Ticaret. Bak.

A. K. Tanrıku

Orman Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

